

FERİDE HACIYEVA

BİR MENEKŞE MASALI

ESKİŞEHİR 2015

FERİDE HACIYEVA

BİR MENEKŞE MASALI

ESKİŞEHİR 2015

Türkiye Türkçesine Aktaran:

Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,
Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, Öğretim Üyesi

Editör:

Muharrem Kubat

Araştırmacı Yazar, Şair

Özkağıtçılık Matbaacılık Basım San. Tic. A.Ş.

Estim Toptancılar Sitesi 7. Cd. No: 1

Tel: 0 222 228 04 25 – Faks: 0 222 228 04 28

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Matbaa Sertifika No.: 15486

ISBN: 978-605-86298-5-1

Feride Hacıyeva - Bir Menekşe Masalı

Feride Hacıyeva Azerbaycan'ın tanınmış kadın şairidir. O Bir Menekşe Masalı kitabında Azerbaycan'ın, onun büyük Karabağ derdini, özgürlüğünü kazandıktan sonra bir gözü ağlayan, bir gözü gülen vatanın çeşitli problemlerini ele almıştır. Azerbaycan halkı özgürlüğüne kavuşsa da nankör komşusu Ermeniler ona bu sevinci yaşamaya imkân vermedi, Azerbaycan Türklerinin yüreği açıklığından istifade edip onun ata baba toprağını - Karabağ'ı ele geçirdi. Feride Hanımın bu kitabındaki şiirlerde Karabağ derdi gözyaşıyla, hasretle dile getirilmiştir. Şair çok iyi biliyor ki, ezeli ve ebedi Azerbaycan Türklerinin olan Karabağ yine doğmalarına kavuşacak, Azerbaycan halkı doğma vatana kavuşmanın sevincini yaşayacaktır. Aslen Karabağlı olan Feride Hanım o topraklardan didergin düşenlerin haline acıyor, onların derdini kendi derdi biliyor ve kalbindeki acıları şiir diliyle söylüyor. Azerbaycan'ın aktüel problemleri bu kitaptaki şiirlerde yer almıştır. Umut etmek istiyoruz ki, her iki kardeş ülkenin okurları bu kitaptaki şiirleri seve seve okuyacaklardır.

Bu kitabı Karabağ uğrunda şehit olan bütün hemyerlilerimin unutulmaz ve kutsal ruhlarına ithaf ediyorum. Sevdiklerimin mezarı Kubatlı'da kaldı. Düşman onların mezarını yerle yeksan etti, ama ruhlarını öldüremedi, ruhlar mezarlardan çıkarak Kubatlı'nın semasında nigarane nigarane süzülüyorlar. Onlar bizden nigarane, biz onlardan nigarane...

Aziziyim soymayın,

Cellat, derim soymayın,

Vatan deyip ölüyorum,

Beni mezara koymayın...

Azizim yara sızlar,

Bilemem nere sızlar?

Yaralılar derdini,

Ne bilsin yarasızlar?

FERİDE HACIYEVA

Beşikleri boşa giden,

Eleğimle başa giden,

Şehitleri koşa giden,

El obası talan canım.

Toprağımız alınsa,

Ömrü yarı böleceğim.

Kendimi kurban verip,

Ele o gün öleceğim.

ELİM YETMİYOR

*Yazın hoş havasıdır hatıralarım,
O güllü çiçekli baharım nerde?
Arzular gönlümde kanat açardı,
Sevgim büriüyordu düzü, dünyayı.*

*Nereye baktımsa elvan görürdüm,
Çimenler ruhumun azığı idi.
Ovalara yaraşık lale nergisler,
Bu koca toprağın evlatlarıydı.*

*Eh, neler yaşadım bahar akşamı,
Gönlümün ağırlı patikasında.
Elimi uzatıp öten günlere,
Haber ver, haber ver civanlığımdan...*

*Bahar rüzgârıdır beni şaşırtan,
Biliyorum gidenler dönen değil ki.
Çağlayan gönlüme elim yetmiyor,
Sanki bu kadarmış canım, benimki...*

BOYNU BÜKÜLÜ MENEKŞENİN MASALI...

Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,
Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, Öğretim Üyesi
Eskişehir/Türkiye

*Bu yollardan daha geçen değilim,
Ayak izim bu yolların yarası.
Boynu bükük menekşeyim bu günden,
Aman Allah'ım! Bana dokunan olmasın...*

Bu mısralar çağdaş Azerbaycan şiirinin tanınmış kadın şairlerinden olan Feride Hacıyeva'nın Boyunu Bükülü Menekşeyim Bugünden şiirinden alınmıştır. Feride Hanıma hüznün şairi desek yeridir. Onun şiirlerinin çoğunda, keder kendine yer bulmuştur. Belki okurlarımız bu kederin nerden geldiğini sorabilirler. Biz de bunu tahmin ettiğimiz için onların sorusunu beklemeden açıklama yapacağız. Feride Hanım'ın aslı, kökü, bugün nankör komşularımız tarafından esir alınan Karabağ'a gidip çıkmaktadır. Dedeleri, anne ve babası dağlar koynunda azametli dağ gibi duran Kubatlı kentindendir. Kubatlı'ya cennetmekân yer desek yanılmayız. Dağlarının başı yılın on iki ayında karla örtülüdür, kuşkonmaz kayaları, dişleri donduran buz pınarları, sesi dağlara, taşlara korku salan nehirleri, dağla-

rında bin bir derde ilaç olan bitkileri vardır. Diyorlar ki, güzel doğa koynunda dünyaya göz açan insanlar doğanın bütün güzelliklerini alırlarmış. Feride de karakterini bu mucizeli doğadan almıştır. Bazen bulutlar gibi dolar, bazen güneş gibi her tarafa gülücük saçar, bazen gözlerinden pınarlar gibi billur yaşlar süzülmetedir. Şairimiz gururunu dağlardan, cömertliği Kubathı'nın toprağından almıştır. Ona göre de dert içinde boğulsa da, ihtiyacın elinde esir olsa da bunları kimseye bildirmez, onurundan ödünç vermez. Makalenin başında Feride'nin bir şiirinden dörtlük vermiştik. F. Hacıyeva o dörtlüğü canı kadar sevdiği yiğit kardeşlerini ebedi dünyaya yolcu ederken yazmıştır.

Feride'yi ben anlarım, çünkü derdimiz birdir:

*Menekşenin bağı var,
Çöle çıkma yağı var.
Gel bana değme, felek,
Bende kardeş dağı var.*

*Azizim, yarasızlar,
Yürekte yara sızlar.
Yaralıları derdini,
Ne bilir yarasızlar.*

Feride gibi ben de genç kardeşimi kayıp etmişim. 1979 yılının sonbaharında askere uğurladık, Rusya'nın Arhangelsk kentinde askerdi. 1981 yılında 19 yaşından birkaç ay almıştı, görev başında patlama oldu, 700 askerle param parça olup yerin altında kaldılar. Sadece isimlerini kara mermere yazdılar, bize ise komutanı asker şapkası getirdi, annemiz ölene kadar o asker şapkasını öptü, okşadı, ona "Oğlum" diye seslendi, vasiyet etti ki, "Oğlumu benimle bir mezara gömün." Onun oğul dediği sade bir asker şapkası idi. Şimdi Feride'nin kardeşlerinin acı talihini okuduğum zaman dünya bana dar geliyor, kardeşim Tofik gözlerimin önünde duruyor, ağıt söyleyip dağı taşı lerezeye getirmek istiyorum, bu zaman Feride'nin kardeş harayını duyuyorum:

*Ne yardımım, ne tesellim var benim,
Hak dünyayı üstün bilip yok oldu.
Kardeş deyip cenazeni kaldırdım,
Aç yüreğim yüze düşüp tok oldu.*

Annelerimiz kardeş ölümüne nasıl maniler söylemişler:

*Kardeş benim gülümdür,
Gülümdür, bülbulümdür,
Ölse bacılar ölsün,
Kardeş ölmek zülümdür.*

Feride Hanım, şiirlerinde önemli konuları ele almıştır. Bunların içinde manevi konuların başında gelen vatan, millet, din, anne baba, vefalı hayat arkadaşı, evlat, kardeş, bacı, dost sevgisi ön plandadır.

Biz Feride Hanım'ın şiirlerindeki bütün konuları ayırdık, inceledik, onlardan örnekler seçtik. Konuları böyle sıraladık: Vatan, doğa, din, aşk, aile, üstatlar, ulular, duygular, Türkiye sevdası, dünya-hayat hakkında düşünceler, dertler-problemler, nostalji, iyimser, karamsar duygular vs.

F. Hacıyeva, vatan konusunu işlerken kalemini kalbinin kanına batırarak yazmıştır. Düşman elinde esir olan, mevsimleri birbirine karışan, kanlı gözyaşlarıyla yollara bakan Karabağ, onun vatan temalı şiirlerinin başkahramanıdır. Karabağ derken Feride'nin dudakları yedi yerden çatlamaktadır, gözyaşları Nisan yağmuruna dönüyor, aktıkça akıyor. Diyor ki, geceleri hiç uyuyamıyorum, eğer azıcık uyursam yüzüm Karabağ'a - Kubatlı'ya doğru uyuyorum. Sevdiklerimin mezarı orda, geceler kulağıma sesler geliyor, özellikle, kutsal bayramlarımızda. Sanki beni çağırıyorlar, çünkü bayramlarda onların da gözleri yoldadır. Ama Feride Hanım ümidini kesmiyor, bir gün mutlaka Kubatlı'ya dönecek, Karabağ alınacaktır. Şair Vatan, Vatani Sevin şiirlerinde vatanın kutsallığından, ona olan sevgisinden söz etmektedir.

Karabağ derdi özellikle. Dünyayı sarsan ama dünyanın lakayt kaldığı Hocalı faciası Feride Hanım'ın bütün varlığını yerle yeksan etmiştir. Orada insanların başına getirilen felaket ona bu dünyayı dar etmiştir. Büyük Hocalı derdini ilmek ilmek şiirinin içine kanlı gözyaşı ile dokumuştur:

*Acılarım başkaldırmış yine de,
Sabredemiyorum Hocalının derdine.
Ninni deyip, okşamalar söyleyip,
Esir düşmüş gelinine, merdine.*

Şair, Hocalı'ya ağıt edip ağlasa da yine de ümidini kesmiyor, diyor ki, kisasımı kansızlarda koymayacağım, yemin ediyorum viran kalmış Hocalı'yı düşmandan liyakatle alacağım. F. Hacıyeva Vatan Derdi şiirinde de Karabağ'ın derdini dile getirmektedir. Şair diyor ki, Karabağ'ın toprağı yaralıdır, bu yaralı toprak hala kendi evlatlarını, Karabağlıları hasretle beklemektedir.

F. Hacıyeva'nın doğa ile ilgili şiirleri insanın manevi dünyasına ışık tutmaktadır. Şair baharla yeniden dünyaya geliyor, yazın yağmurunda ıslanır, payızda nostalji duygulara kapılıp gidiyor. Menekşe şiirini okudukça gözlerimizin önüne kayaların dibinde biten boynu bükülü, cennet kokulu, gözleri sevgilinin yollarında kalan menekşeler gelmektedir.

Şair, Hazar denizinin kıyısında yaşıyor ve Hazara vur-
gundur. Zaman zaman Hazar'la görüşmeye gidiyor, deniz
onun en yakın arkadaşıdır, onunla tatlı sohbete başlıyor. Do-
ğanın her nimeti şair için azizdir, doğmadır. Azerbaycan'da
güle Kızılgül (altın gül) derler. Şair de kızılgülü çok seviyor.
Çünkü Hz. Muhammed Peygamber A.S. de bu gülü çok se-
vermiş:

*Efendimin, Ağamın,
En sevdiği güldü mü?
Yaprakları kumaş tek,
Yüzümüze güldü mü?*

Feride Hanım baharın gelişine ve yaz yağmurlarına da
seve seve şiirler yazmıştır.

*Bu bahar ömrümün güzel çağıdır,
Bu bahar kol açıp yeşillenecek.
Yazın gül kokulu izine düşüp,
Arzular gümanlar çiçeklenecek.*

Sonbahar, yani payız insanlara keder, hüznü getirir-
tedir. Bu hüzünden, kederden Feride Hanım'a da "pay" düş-
mektedir. Ne yapıyorsa yapsın sonbaharın hüznünden kurtu-
lamıyor:

*Bu payız (sonbahar) beni korkutur,
Yüreğim tüyden asılı.
Bu soğuk kıştan beterdir,
Dolmuşum, içim sarsılıp.*

Şair, sonbaharı sadece hüznü çağı olarak adlandırmıyor,
sonbahar aynı zamanda bereket demektir, annelerin sevinç
içinde, düğünlerini yaptığı zamandır.

*Anneler sevinç içinde,
Düğünler çoğalıp sınırsızdır.
Çiçeklerim yol üstünde,
Bu payız başka payızdır.*

Feride Hanım, dinimizi başı üstünde tutan şairlerimiz-
dendir. Şiirlerinde dinimizi övmekte, dinimizin insanları doğ-
ruya, hakikate, güzel emellere sesleyen kurallarından söz aç-
maktadır. Bu şiirlere örnek olarak, Allah'ım, Allah Güzeldir
Sonum; Tanrım; Tanrım Hüner Ver Bana; Ya Rabbim Sana
Sığınırım; Fadime'yi Zehra'dır; Raziyım; Arzuma Yetir Beni
vs. şiirleri örnek gösterebiliriz.

*Tanrım hüner ver bana,
Bulum gönül mülkümü.
Azat olmuş kulunum,
Bekliyorum hükmünü.*

F. Hacıyeva, Mevlana sevdalısı şairlerimizdendir, belki Azerbaycan'da Mevlana'ya onun kadar çok şiir yazan şair yoktur. Feride Hanım her sene Aralık ayında Mevlana'nın vatanı Konya'da bu büyük mütefekkirin şerefine düzenlenen Şebu-Aruz törenlerine katılmaktadır. Aynı zamanda Mevlana ile ilgili sempozyumlarda da konuşma yapmıştır. Şiir yaratıcılığında Mevlana'nın fikirlerine, ona olan sevgisine geniş yer ayırmıştır:

*Ayağım üzülür yerden,
Yolumu gökten salacam.
"Mesnevi" den gıdalanıp,
Tanrıma yakın olacam.*

Feride Hanım, aynı zamanda Türkiye sevdalısı bir hanımefendidir. Onun Konya, İstanbul, Marmara denizi vs. şiirleri vardır. Şair şiirlerinde ata vatanımızı severek övmüş, Anadolu'yu kendine ikinci vatan saymıştır.

*Elveda demiyorum, sağ ol Konya,
Geleceğim, vurgunum hüsnüne canım,
Gönüller dergâhı aşk türbesisin,
Ruhuma girmiştir hoş heyecanım.*

Feride'nin sevgi şiirlerini de heyecanla, severek okudum. Bu şiirler insana aşkın kutsallığından hazin şarkılar dinletir. Sevgi şiirlerinden süzülen ince ifadeler seni sırlı, sihirli bir dünyaya götürmektedir. Susmak, sadece aşkın melodisini duymak itiyorsun.

*Dört yanım el elvan sırlı sihirli,
Bu günüm seninle bahardır, yazdır.
Tanrı'mdan razıyım şükür bu güne,
Kismetin payıdır ömrüme yazdı.*

Şair, şiirlerinde ailesinden, sevdiklerinden hayat arkadaşından, evlatlarından, torunlarından, dostlarından sırdaşlarından severek söz etmektedir. Bazen, sevgili, hayat arkadaşıdır, bazen sıcak annedir, bazen tatlı ninedir, bazen dostları için en samimi arkadaşır. Feride Hanım'a göre torunlar onun ömrünü tazelemiştir, o, bu tatlı çocuklarla ağaç gibi yeniden yeşillenmiş, kol budak atmış, yıldız olup göklere kalkmıştır. Şair, çok sayıda arkadaşına şiirler yazmış, onların uğruna sevinmiş, kederine üzülmüştür. Azerbaycan'ın tanınmış şairi Ramiz Rövsen'in "Nefes" isimli kitabını gördüğünde sanki dünyalar onun olmuş. Arkadaşı Tamella Hanıma, tarzen Rafik Kuliyev'e, dirigör Ceyhun Bey'e, İftihar'a, Gülemail Hanım'a, Kifayet Hanıma, Getibe Hanıma, Zülfikar Beye, Aziz Dayıya

ithaf ettiği şiirler onun kalbinde ne kadar derin, ince duyguların olduğunu göstermektedir.

Feride Hanım, duyguları ile baş başa kalan şairimizdir. Bu duygular bazen onu nostalji dünyasına götürmekte, bazen iyimser, bazen karamsar yönlele çekmektedir. Ama ne olursa olsun, Feride Hanım hayata iyimser bakışlarla bakan Hanımefendidir, ümitleri taze ter, dipdiri ve canlıdır.

*Bugün kısmetime ne düşmüş Allah,
Bugün kısmetimin hoş meramıdır.
Güneşten, yıldızdan pay düşüp bana,
Göklere yükselmek son kararımıdır.*

Şair arkadaşımızın nostalji ruhta yazılmış şiirleri bizi daha fazla duygulandırıyor. Yunus'un vatanı Eskişehir'den, güzel Anadolu'muzdan elimizi uzatıp onun gözyaşlarını silmek, onunla hoş bir sohbete başlayıp derdini azaltmak istedik.

*Yaş damlası yanağımda,
Gülüş donup dudağımda.
Eh... Nelerin sorağında,
O günleri gezen benim.*

Veya:

*O sıcaklık, o muhabbet, o sevgi,
Sert devranın çovgununa tuş gelip.
O anları, o günleri aradım,
Bir de gördüm yaş üstüne yaş gelir.*

Feride Hanım'ın iyimser ruhlu şiirleri bizim de içimizi ısıtıyor, bizi hayata bağlıyor, karamsarlıktan uzaklaştıyor.

*Güzelliğın içindeyim,
Hoş zamanda ses salacam.
Dünyam nura boyanacak,
Ele dünyamda kalacam.*

F. Hacıyeva, Mevlana, Yunus, Nesimi gibi yürekli bir kadındır. Üstatları gibi, sadece kendi ülkesini, kendi milletini düşünmüyor, insanlar aynı gözle, aynı sevgi ile bakmaktadır, bütün dünyayı kucaklamakta, onlara sevgi mesajları göndermektedir. Yunus'un, Mevlana'nın sözleri her zaman kulaklarında çınlamaktadır. Üstatlarından ilham alan şair dünyaya şöyle seslenmektedir.

*Bu dünyayı seviyorum,
Nasıl varsa öylece.
Yüreğimin acısın,
Ben çekiyorum gizlice.*

Evet, görüldüğü gibi Feride Hanım dertlerini gizlice çekiyor, dünyadaki insanlara gam keder vermek istemiyor. Bir Azerbaycan şarkısında denildiği gibi, “Senin kederini alıp çok paha, sevinci bedava vermek isterim”. Feride Hanım da dünyada yaşayan insanlara sevincini bedava vermek isteyen hümanist bir şairdir.

Ve bu da son:

Kafkasların parlayan yıldızı, güzellikler diyarı, her tarafı yeşil orman, başı karlı yüce dağlar, bir tarafı mavi Hazar olan cennetmekân Azerbaycan’da, onun başkenti Bakı’da kalbi Karabağ hasretiyle tutuşup yanan, zarif omuzlarında dünyanın derdini taşıyan, sevincinden bütün insanlara pay veren, kederini gizlice çeken, akıllı, hanımefendi şair kadın yaşamaktadır. Çok değerli okurlarımıza onun şiirlerini takdim ettim, şiirleri hakkında fikir alışverişinde bulundum. Feride Hacıyeva Azerbaycan’ın aydın fikirli kadınlarından biri, aynı zamanda güçlü bir şairidir. Azerbaycan’ın Milli Kütüphanesi’nde medya bölümünde müdür görevinde bulunan Feride Hanım herkesin sayıp sevdiği hanımefendidir. Sizi onun şiir gülistanı ile tanış ettim, inşallah, bir gün bu kitaba dahil etmediğimiz ve yeni kaleme aldığı şiirlerle sizleri tanış edeceğiz, Feride Hanım’ın dörtlüklerinden, manilerinden sohbet açacak, değerli okurlarımızı onun şiirlerinin dil ve üslubu ile tanış edeceğiz.

Yeter ki, sağlık olsun. Feride Hanım’a şiirin zorlu yollarında uğurlar, ailesine sağlıklı uzun ömür dileriz. Ömrünüz şiir gibi ebedi olsun Feride Hanım, şiirin meşalesi elinizde daha gür yansın. Bu yazıyı senin yarına inanç dolu dizelerinle bitirmek istiyoruz.

*Sızlayan ağlayan değilim daha,
Bıkmışım gam adlı şarkılarımdan.
Elimde bir lamba tutup gidecem,
Nurunu yayacam gelen sabaha.*

MEVLANA YÜCELİĞİ

Feride Hacıyeva

Şair, Araştırmacı

Bir an düşünün, güneş altın renkli saçlarını âleme dağıtmayacak, bu zaman gözlerimin önünde korkunç bir karanlık oluşur. Zulmetin korkusundan insanın damarlarındaki kan donacaktır. Bir anlığa dünyanın yerinden koptuğunu düşünelim. Bakınız, öylece 800 yıl insanların manevi dünyasını parlak nuruna boyayan, yüreklerde hoş duygular oluşturan, yavrudan dedeye gibi sevgi isimli muhteşem duygunun zarıflığını, sırlı, sihirli cazibesini büyük ustalıkla gönüllere yerleştiren efendimiz Hz. Mevlana zekâsının, aşkının nuruna toz konarsa, o an, insanın göğsünde çırpınan kalbi durur. O an, insanın kalbinin gülistan elvanlığı solar. Yıllar, asırlar geçtikçe Ağamız, Sultanımız Hz. Mevlana'nın büyüklüğü, yüceliği yeryüzünün en değerli mücevherinden üstün görünecektir.

800 yüz yıldır bütün Türk Dünyası Hz. Mevlana zekâsının ışığında ısınmaktadır, nurunda manevi yönden rahatlık bulmaktadır. Onun şimdiye kadar miras koyduğu hikmetli sözleri, kâmil fikirleri en kudretli manayı ifade etmektedir. Evet, bugün kalbimizin en parlak güneşi, nuru Hz. Mevlana'nın kutsal ismi, muhteşem, ölmez varlığıdır.

Bana öyle geliyor ki, güneş, ay, yıldızlar öz nurunu kayıp etmediği gibi, Mevlana azametinin ışığı da kendi şulesini kayıp etmez. Hz. Mevlana öyle bir varlık, öyle bir parlak güneştir ki, onun yaydığı kıvılcıklar bin bir gönüllere sevgi isimli güzellik bahşediyor. Onun eserlerinin sihri insanları doğru yola sevkeder. Mevlana severler “Mesnevi”nin hikmetinden, “Divani Kebir”in coşkun konusundan ilham alarak yüz yıllardır ruhen temizleniyorlar. Hz. Mevlana’nın her sözü insanın iç dünyasına ilaç oluyor. Bakınız Hz. Mevlana ne diyor: “Bir gönülde gönül nuru olmadı mı, o gönül, gönül değildir.” Bir bedende ruh yoksa, o beden toprak olmuştur. Gönül senden memnunsan ben de senden razıyım. Gönül senden yüz çevirdiyse, ben öyle yaparım. Süleyman Peygamber elçilere dedi ki, ey utanan elçiler geri dönün, altın sizin olsun, bana gönül getirin, gönül.

Ne kadar derin anlamlı sözlerdir. Böyle bir durumda bana öyle geliyor ki, Sultanımız Hz. Mevlana en güçlü mimara dönerek insan gönüllerini güzel yapmaktadır. Aynı zamanda göklerin sonsuzluğundan insanları sevgiyle seyretmektedir. Bu eserlerin büyüklüğü, yüceliği ondadır ki, Hz. Mevlana Kuran’ı Kerim’in âliliğini tam anlamıyla derk etmiş, onun mucizeli ölmez eserlerini ortaya koymuştur. Hz. Mevlana’yı bilmek ve anlamak için çok zaman lazımdır. Yüzyıllarca onun yolunun ışığı ile giden insanlar Hz. Mevlana güzelliğinin ummanına

başvurarak inciler toplamış, gönüllerden gönle iletmıştır. Yüz yıllardır Türk Dünyasının nur sultanına eserler ithaf etmiş, şiirler yazmışlardır.

*Mevlana’dır Evliya kutbu bilin,
Ne kim ol duyurduysa annı kılın.
Tanrı’dan rahmettir onun sözleri,
Körler okusa açıla gözleri.*

Tabii ki, burada oğlu Sultan Velet gönül gözünün açılmasından söz açılmaktadır. Kadın şairlerimiz de Hz. Mevlana’ya birçok şiirler ithaf etmişler. Bu şairlere örnek olarak XVII. asırda yaşamış Leyla Hanım’ı göstermek mümkündür:

*Eseri aşkın ile şemi kamer,
Hep semain gibi devran eyler.
Merhamet senden olur eyle nazar,
Medet et bendene ya Hazreti Pir.*

Evet, şairler, söz, sanat adamları Mevlana’nın her sözünden ilham alarak yazıp yaratmışlardır. Mevlana’nın yaşadığı dönemde İslam dininde sanata itiraz edenler de vardı, ama Mevleviliğe büyük saygı vardı. Bu tarikatta güzel eserlerin değeri de büyüktür. Örneğin, Fenni Dede’nin “Vazo İçindeki Çiçekler” Derviş Süleyman’ın “Güller” eseri vs. buna örnek

olabilir. Hz. Mevlana sanatın bütün dallarına yer verdiği için resim eserlerine de önem vermiştir. Bu büyük mürşit sadece ahiret hakkında düşünmemiş, aynı zamanda insanlara dünyayı sevmeyi de öğretmiştir. Ümitsizlere ümit yeri olmuş, günahkârlara teselli kapılarını açmış, sevgi, şefkat göstermiştir.

Hz. Mevlana'dan bugüne gelen bir mukaddes dans vardır ki, ona sema dansı derler. Bu dans kendi güzelliği ile insanın manevi dünyasını nura boyamaktadır. Sema dansında olan incelik, dolgunluk, kudret insanın varlığını büsbütün kapsamaktadır. Sanki güzel bir dünyaya dahil oluyorsun. Birçok danslardan farklı olarak sema dansının âliliğini ruhen duyuyorsun. Bugünkü günümüzde nurla dolu, dolgun, ince ruhlu sema dansını bize miras koyan, Hz. Mevlana'ya borçluyuz. Bana öyle geliyor ki, dünya durdukça Hz. Mevlana güneş gibi nur saçacak, onun etrafında ise dans eden semazenler olacaktır. Hz. Mevlana'yı seven, onun eserlerini tahlil eden âlimler mutlak biliyorlar ki, sesiyle insanların ruhuna etki eden "Ney" in mucizesi ne demektir. Söz adamlarının neye ithaf ettikleri şiir Mevlana'yı zikretmelerine eşdeğerdedir. İnsanların içinden doğan "hu" kelimesi neyin sesine çok benzer. Neyden gelen ses kendi ahengiyle semaya yücelmekte, yeryüzünü cennete çevirmektedir. Tokatizade Şekip Beyefendi bakınız neyi nasıl tarif etmiştir:

*Gelmişti simai cana bir "hu" neyden,
Pür vesd olup el çektim o dem her şeyden.*

Neyi dinlemeyen, onun sihrine düşmeyen herkes, onun ince ruhundan konuşamaz. Benim nazarımda neyin sesi insan kalbinin gıdasıdır. Ney sesi yolunu kaybedenlere yardım eder, onları doğru yola yönlendirir. Bir sözle, gönülleri güzelleştirir. Bakınız, şair ney hakkında ne demiştir.

*Neye halk etti deme Hazreti Mevla Nayı?
Halka bildirmek için Hazreti Mevlana'yı?*

Birçok insan Hz. Mevlana'ya şair gibi bakmakla yanılıyor. Hz. Pir kendisi de bunu her zaman itiraf etmiştir. Ama kendi döneminin insanları her zaman Mevlana'nın dilinden şiir dinlemek isterlerdi ve bundan büyük zevk alıyorlardı. Hz. Mevlana da insanların kalbine dokunmamak için şiirlerini şevkle söylerdi. Ve o zaman, o kendini şairlikten daha yükseklerde görürdü.

*"Ben onu şunu bilmem,
Ben aşk badesiyle mest olmuşum"*

der, kendini Hak aşığı sayardı. Mevlana'nın mübarek dudaklarından süzülen şiirler yazılmasaydı, biz Mevlana'yı tanımay-

caktık. Hz. Mevlana'yı tam anlamında tanımak isteyen, onun şiir ummanına başvurmalıdır. Ve o zaman onun aşkı, imanı, duyguları ve heyecanının şahidi olurduk. Hz. Mevlana derdi ki: "Benim bu sözlerim, bu söyleyişlerim hallerime perdedir, gül bahçesine benzeyen gönlüm diken gibi olan düşüncemden utanmaktadır."

"Ey varlığı bilinen, his edilen Allah'ım! Seni tam hakikatle şanına yakışır şekilde bilemedik". Hz. Mevlana'ya öyle geliyordu ki, Allah'ın büyüklüğünü ona layık olduğu kadar dile getiremiyor. Ama biz Mevlana'nın eserlerini okudukça Tanrı'nın büyüklüğünün bir daha şahidi oluyoruz. Hz. Mevlana'nın gönlünde, duygusunda olan kusursuz ilahi sevginin nurunu, ışığını kendi gönlümüze etki gösterdiğini duyuyoruz.

Hz. Mevlana'nın eserlerinde özellikle, "Mesnevi Şerif"te insan terbiyesinin, ahlakının, gönül paklığının yüceliğinden söz edilmektedir. İnsan kalbinin inceliği o kadar özellikle tahlil olunuyor ki, bu okuldan bilgi elde etmek isteyenleri sevgiyle kucaklamaktadır. "Mesnevi" okuduğumuzda nasihat verici hikâyeler, okuru, doğru yola götürmektedir. Mevlana eserlerinin büyüklüğü ondadır ki, onun tılsımına düşen insan Tanrı'ya yükselen güzelliklerin arasındadır. Bu başarısına göre Hz. Mevlana büyük Türk İslam sofisi, mana erlerinin önderi, âşıkların serveri ve gönüller sultanıdır. Şems Tebriz'i Hz. Mevlana hakkında şunları yazmıştır: "Peygamberi görmek

isteyenler Mevlana'ya baksın. Peygamber A.S. hal ve hareketleri ondadır."

Hz. Mevlana hakkındaki bir hikâyede de şöyle denilmektedir: Bir gün Hz. Mevlana çarşıda geziyormuş. Bu zaman hoş simalı birisi ona yaklaşıp ellerini öper ve: "Âlemin sarrafı şimdi tanı beni" der ve kayıplara karışır. Bu insan, Tebrizli Şems idi. O günden sonra Hz. Mevlana yanmaya hazır olan lambaya, Şems Tebriz'ini ise kibrite benzetilmiştir. Hz. Mevlana ile Şemsin ruhen birleşmesini oğlu Sultan Velet "Coşkun dalgalar içinde bir birine kavuşan iki deniz" diye tanımlamıştır. Bu misli görünmeyen şahsiyet tasavvuf ilminin sultanı olmuştur. İnsanlar arasındaki din ve mezhep farkını Hz. Mevlana'nın sevgisi yok etmiştir. İşte kanıtı:

*Gel, gel kim olur sansa gel,
Kâfir, putperest, Mecusi olsan da yine gel.
Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir,
Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.*

Her canlı fani olduğu gibi Hz. Mevlana da ömrünün son günlerini yaşıyordu. Ölmeden önce çok ünlü bir gazeline şunları dile getirmiştir: "Öldüğüm gün beni mezara götürürken bende dünya derdi var sanma. Benim için ağlama, yazık, vay, vay deme. Yoksa şeytanın tuzağına düşersin, bak, o zaman

“Eyvah” demenin zamanıdır. Cenazemi gömdüğün zaman ayrılık deme. Benim buluşmam ve kavuşmam bu zaman olacak. Beni toprağa verdiği zaman elveda demeye çalışma. Mezar cennet dünyasının perdesidir. Batmayı gördün, değil mi? Doğmayı da seyir et. Güneşle aya batmaktan hiç zarar gelir mi?”

İnsanların yeniliğe, Avrupalı olmaya can attığı zaman Hz. Mevlana’nın sıcak nefesine, sevgi dolu ruhuna ne kadar muhtacız. Hz. Mevlana Türk İslam düşüncesinin yeni, taze bir yolunu getirmekle sevenlerin gönlünde önemli bir taht kurmuştur. “Ben öldükten sonra mezarımı yerde arama, mezarım ariflerin gönlündedir”. Hz. Mevlana defalarca şöyle bir itirafta bulunmuştur: “Her ne kadar Farsça söylesem de aslım Türk’tür”. Büyük Alman şairi Goete Hz. Mevlana’ya hayranlık duyduğu için Farsçayı öğrenmiş, “Batı ve Doğu Divan’ı”nı yazmıştır. Dünyaca ünlü ressam Rembrant Hz. Mevlana’nın resmini beyaz keten üzerine yapmıştır. İranlı Molla Cami Hz. Mevlana için “Peygamber değil, ama kitabı vardır” ifadesini kullanmıştır. Fransız şairi Maurice Barres “Mevlana ışığından nurlanan herkes başka nur istemez” demiştir.

Hz. Mevlana’nın hayatı, yaratıcılığı ile ilgili sayısız ilmi eser yazılmıştır. Onun yaratıcılığını araştıranlar doktora, doçent ve profesör unvanını almışlardır. Benim ise Hz. Mevlana’ya olan sevgim sonsuzdur. Bu sevginin yolu o kadar anlam-

lıdır ki, bu yoldan giderken Hakk’a ulaştım. Bu yolun azabını, acısını, paklığını olduğu gibi kabul edersin. Kalbinin sesini ney sesinin saf, temiz tellerinde - şarkılarında dinlersin. Tanrı’nın gidebileceği ney sesinin sedaları altında gidilecek yol insanlığın ta kendisidir. Yıllardır kimseden habersiz, göze görünmeyen bir düş gibi elimde bastonum, bir de nefsin anah-tarı Sultanım Hz. Mevlana’nın izine düşüp, onun kurup yarat-tığı insanlık bahçesine taraf bütün güzelliklerden pay alarak gidiyorum. İnanıyorum ki, bu yolun ölmezliğini, güzelliğini koruyan müritler daha da artacak, aklın doruğuna yükselecek-ler. Tanrı’m bu yolun yolcularına yardımcı olsun!

***Feride Hacıyeva'nın
Şiirlerinden Seçmeler***

HOCALI'M (*)

Acılarım başkaldırıp yine de,
 Dözemmirem (*) Hocalı'nın derdine.
 Ninni deyip okşamalar diyorum,
 Esir düşmüş gelinine, merdine.

Unutulmaz bu facia, bu bela,
 Peren peren (*) düşüp oğul, kızlarım,
 Tarih boyu iten değil bu bela,
 Olanları, geçenleri yaz barı.

Günler geçer, gün dolanır ay gelir,
 Hocalı'nın harayıdır (*) içimde.
 Göğüm göyüm göynüyecek toprağım,
 Yıllar ötüp gerineler geçse de.

Hocalı'nın derdi böyle çekilmez,
Kan davası yüreğimi soyutur,
Konca konça yüreklerin arzusun,
Göz göresi diri diri soydular.

Ben anneyim, bu dert, elem benimdir,
Kansızlardan kisasımı alacağım.
Viran kalmış Hocalı 'mı, yurdumu,
Yemin ederim, liyakatle alacağım.

*Dözemmirem - sabır edemiyorum

*Peren peren - dağılmış

*harayıdır - ses

ŞUŞA'M HEY...(*)

Gönlüm pare paredir,
Yolum bilmem neredir.
Yüzüm yaman (*) karadır,
Şuşa'm benim, Şuşa'm hey...

Hasret kaldım havana,
Sevgi dolu yuvana,
Çen çiskinle (*) dumana,
Dertlerimle koşam gey...

Kubarlanıp (*) kalanım,
Beni benden alanım.
Yol gösterin yollanım (*),
Şuşa'm benim, Şuşa'm hey,
Dertlerimle koşam hey...

**Şuşa - Karabağ'ın başkenti, açık sema altında müze, şiir,
sanat yuvası*

*Yaman - burada çok anlamındadır

*Çen çiskin - çen hafif duman, çiskin veya hafif yağmur

*Kubarlanmak - dertlerin yürekte düğümlenmesi

*Yollanım - yola düşüm

ELİM (*) HEY...

Ehey,
Garip mezarların
soğuk taşları!
Ağrılarım
Sizden uzak.
Feryadımın
Kolu bağlı.
Hasretimin
Sonu yoktur.
Kurumuştur
Gözyaşlarım.
Ehey,
Yetim kalan,
Ölüm hey.
Peren peren (*)
Peren düşen
Elim hey.
Acı acı
Ağrılarım,
Yüreğimde çabalar.
Toprağının
Göğsü dağdı,

Cadar cadar (*),
Kocalar.
Arzularım
Elin yüzüp.
Gümanlarım
Asılı
Gökten yere
Dert elenir.
Ulu Tanrı'dan
Asılı.
Ehey,
Garip mezarların
Soğuk taşları.
Ağrılarım
Sizden uzak.
Feryadımın
Kolu bağlı.
Hasretimin
Sonu yoktur.
Kurumuştur
Gözyaşlarım.

*El (elim) - vatanın bir bölgesi, şairin doğduğu yer anlamında

*Peren peren - her yana dağılmıştır, serpelenmiştir

*Cadar cadar - susuz toprakların kuruyarak parçalara bölünmesi

AY ÇADIR ŞEHİRCİĞİM (*)

Yüreğimde yara var,
Yarada bir kara var.
Yaman ara vuran var,
A çadır şehirciğim.

Duman gelip üstüne,
Sabır edemem tütsüne,
Dert çekilip üstüne,
A çadır şehirciğim.

Civanların sozalmış,
Kocaların (*) azalmış,
Çocukları azar almış (*),
A çadır şehirciğim.

Ne deyim, ne konuşum,
Tuttu kimin kargışı (*).
Ağrınıza karışım,
Ay çadır şehirciğim.

Ben de kolu bağıyım,
Ne yapım, yolu bağıyım.
Benim dolup ağlayan,
Ay çadır şehirciğim.

*Çadır şehirciği - Karabağ kaçkınlarının müveggeti yaşadıkları yer

*Kocalar - ihtiyar insanlar anlamında

*Çocukları azar almış - çocuklar hasta olmuşlar

*Kargış - beddua

KAÇKINIM (*)

Arzularım peren peren,
Yüreğimi yoktur gören.
Elim itmiş (*), nerede gören,
Kaçkınım, annem, kaçkınım.

Dağ döşünde sarıçiçek,
Gel yaramı sarı, çiçek.
Nerede doğru, nerede gerçek,
Uçkunum, annem, uçkunum.

Elimde bir esa (*) gelsem,
Ya ben gelem, ya sen gelsen,
Yollar uzun, yolda ölsem,
Borçlunum, annem, borçlunum.

**Kaçkın - Ermenilerin Karabağ'dan silah gücüne kovup çıkardıkları
insanlara kaçkın, göçkün derler*

*Elim itmiş - vatanım kayıp olmuş

*Esa - boston

VATAN DERDİ

Yüreğimin
Yağını,
Erittim
Damla damla.
Daha
Sabrım kalmayıp.
Bu günümle savaşıp
Gözyaşımı sakladım.
Ağladım
Güle güle.
Derdimi paylaşmaya
Vallahi,
Yüzüm kalmayıp.
Derdim
Vatan derdidir.
Vatan bundan incikmiş(*),
O yaralı toprağın,
Hala da
Gözü yolda.

Bağrı kopan,
Ellerin (*),
Bayatılı (*)
Laylalı (*),
Harayı (*),
Gözü yolda.
Dilsiz,
Ağızsız,
Canım!
Elim
Nereye yeter ki,
Sadece onu
Biliyorum,
Toprak
Azat olmazsa
Bu fani dünyamızda,
Getiremez
Benimki.

*İncikmiş - incimiş

*Eller - vatan anlamında

*Bayatı - mani

*Laylay - ninni

*Haray - yardıma seslemek

VATAN

Vatan, senin kulunum,
Geçilmemiş yolunum.
Eri ölmüş dulunum,
Arka ol bana vatan.

Her taşına yüz tuttum,
Gariplikte yüz tuttum.
Ben ismimi yüz tuttum,
Doğmam ol, bana vatan.

Dilim sözüme hasret,
Dağım düzüme hasret.
Sözün düzüne hasret,
Yardım et, bana vatan.

Başım geylü-galdadır (*),
Gümanlarım yoldadır.
Güvenç yerim nerededir?
Körüm görmüyorum vatan.

*Geylügal - karışıklık

VATANI SEVİN

Vatanı sevin!

Dediler.

Dediler,

Sevin vatanı.

Bu söz

Benim içimdedir.

Vatan

Canımın öz teni.

Vatan

Benim gür ışığım.

Ev eşiğim

Bayatıyla,

Ninnilerle

Mühürlenmiş,

Söz beşiğim.

Yüreğimin

Şah damarı.

Göz bebeğim.

Vatan

Benim,

Vatan

Sensin,

Hiç olur mu?

Kendi canını,

Sevmeyesin,

Sevmeyesin.

İSTANBUL'UM

İstanbul'um, deli dolum,
Senden küser olmuşum.
Deme buradan düşmüş yolum,
Yaman garip olmuşum.

Tanrı biliyor, yemin ederdim,
Eteğin canamazım (*).
Vatan senle ölçülürdü,
Sensin arzu muradım.

Soğukluğun bir dert oldu,
Sen bent olma isteğime.
Neler, neler, neler oldu,
Bu rüyaymış, isteğin ne?

Yoksa böyle olmalıydı?
Bu dünyada ben naşıyım? (*)
Vatan bana kol açmıyorsa,
Ben derdimin kardeşiyim.

*Canamazım - namazlık, seccade

*Naşı - iyi tanımamak

MARMARA DENİZİ

Marmara denizi, Allah ne güzel,
Bu başka âlemdir, dalgalı beşik.
Bu deniz, bu da ben dönmüşüm ona,
İlahi, göklerden yere inmişiz.

Ak köpük güzellik melaikesidir,
Kaynaşır yüzüme çilenir herden (*)
Dünyanın duygulu sır bölgesidir,
Dalgalı denizin yüzü mermerden.

Nağıllı (*) dünyamın düşmüş izine,
Vallahi, atlayacağım onun koynuna.
Geminin sesini batıracağım,
Döneceğim denizin deli oyununa.

*Herden – ara sıra

*Nağıllı – masal gibi

ELVEDA DEMİYORUM

Elveda demiyorum, sağ ol, Konya,
Geleceğim, hayranım hüsnüne senin.
Gönüller dergâhı, aşk türbesisin,
Ruhuma girmiştir hoş heyecanın.

Her gülün, çiçeğin hüsnüne hayran,
Bu yolun yolcusu olacağım daha.
Güzellik, incelik zamanı gelmiş,
Ben de yollanacağın gelen sabaha.

Elveda demiyorum, gönlümde coşkun,
Dövünen yüreğim senle vurmakta.
Mevlana sevgisi nur tek çilenir,
Şems'in varlığında yücelik, onur.

Sevgi ateşinden yapılan dergâh,
Al elvan süslüdür, gönül payımdır.
İnsanlar akını bitmez, tükenmez,
Bu yanan güneşim sönmez ayımdır.

Elveda demiyorum Ağam, sultanım,
Elveda demiyorum sana bağlıyım.
Al pembe gülleri üstüme yağdır,
Gidiyorum, gönlümdür sessiz ağlayan...

HU MEVLA'M HU

Hu... Mevla'm

Hu...

Gelenler hu...

Gidenler hu...

Kaç nefes,

Kaç ruh var.

Kaç eren,

Kaç baht var.

Sultanımın dergâhında.

Pembe güller

Hoş kokulu.

Gece dalgın,

Ay uykulu.

Bülbül

İlahi okur,

Sultanımın dergâhında.

Canlar bize

Can dedi, can!

Bu canlardan

Ayrıldı can!

Bu bir dünya,

Bu bir cihan!

Sultanımın dergâhında!

Aydan arı,

Sudan duru.

Sır dünyası,

Dağ onuru

Yüreğimiz

Aşkla vuruyor,

Sultanımın dergâhında.

Niyetim hoş,

Sözüm hoştur.

Bakışlarım,

Gözüm hoştur.

Kalbim dindi,

Gönlüm coştı.

Sultanımın dergâhında.

BU GECE

Bu gece ben aya konuk olacağım,
Bu gece sırdaşım ay olacaktır.
Gözümün yaşını akıtıp öyle,
Gönlümü yıldızlar avutacaktır.

Eh... Neler geçecek kövrek (*) kalbimden,
Bu gece batacağım ay ışığında.
Masal dünyama yüz tutacağım,
Göklerin al elvan yaraşığında.

Bu gece bir benim, bir ay parçası,
İlahi, ayağım üzülür yerden.
Öylece Tanrıma yakın olmuşum,
Öyle bil yanıma can atır yer de...

*Kövrek - duygusal

FADİME'Yİ ZEHRA'DIR

Hanımların hanımı,
Anaların anası.
Hazreti Muhammed'in,
En sevimli balası,
Fadime'yi - Zehra'dır.

Gönlü ismet dünyası,
Gözü biler aynası,
Kalbi Kuran Ayesi
Fadime'yi - Zehra'dır.

Dözümü (*) dünya kadar,
Gamı ömrüme yeter.
Ahı ölümden beter,
Fatimeyi - Zehradır.

Cemali güle döner,
Gökte melekler diner,
Nefesi miskiamber,
Fadime'yi- Zehra'dır.

*Dözüm - sabır

DÜŞMÜŞ GÖNLÜME

Bugün zikir eylemek düşüp gönlüme,
Bugün temizlenmiş, göğ'e gideceğim.
Dünyanın ağrısı girmiş canıma,
Derdimi serimi gökte çekeceğim.

Yollar penahımdır, benim yolcusu,
Mukaddes dergâhım, imanım, bütüm.
Tanrı'mın nurudur düşüp gönlüme,
Nice değişmişim Allah, büsbütün.

TANRIM

Tanrım!

Esirgeme

Nefesini

Kulundan.

Kelimem dürüst,

Sözüm doğru,

Şaşmam yolumdan,

Canımdaki

İmana bak!

Yolumdaki

Gümana bak!

Yüreğimin

Nutku, sesi,

Sen kalbimde.

Ben bu yerin

Hoş bendesi.

TANRIM HÜNER (*) VER BANA

Tanrım hüner ver bana
İlmelenim (*) söz üste.
Oda, aleve dönüm,
Nağme olum (*) köz üste.

Tanrım, hüner ver bana,
Fazla yanımla (*) alışım.
İşitirsen sesimi,
Şarkım gönül barışım.

Tanrım, hüner ver bana,
Bulum gönül mülkümü.
Azat olmuş kulunum,
Bekliyorum hükmünü.

*Hüner - güç

*İlmelenim - ilmek

*Nağmelenim - şarkı olum

*Yanımla - alışmak

ALLAH'IM

Allah'ım!
Ben kimim ki,
Senden imdat dileyim.
Düzüp koşan,
Özünsün.
Her kelimenin
Evveli,
Sonu sensin.
Kendi sen.
Şükür,
Verdiğin güne.
Her gününde
Bir şefkat,
Yere, göğe
Sığamaz,
İnsanların sevgisi.
Ne versen
Kabulümüz.
Gönlümden
Gelen nida.
Hakikattir, hakikat!

GÖZÜM BAKIYOR KÖR OLMAYA

İstersiniz asın beni,
Doğram doğram
Kesin beni.
Yalana bak, cövlan (*) ediyor.
Bağrım (*) kan kan olur benim.
Bu yalanlar,
Aman Allah!
Yasım benim,
Yasım benim.
İstersiniz atın beni,
Bir denize.
Boğulamam.
Vallahi, billahi
Boğulamam,
Bugünümde,
Bu anımda.
Baka baka
Boğulamam.
Yazıklarım
Size, size.
İstersiniz hiç adımı,
Çekmeyin de.

Göz kapayım bu dünyaya.

Âşık Veysel mutluymuş,

Öz dünyası,

Öz âlemi.

Zulmet dolu gözlerinde

Nice (*) arzu,

Nice dilek.

Yaşatırdı isteğini,

Sevincini.

Her kelimesi bulak (*) gözü.

Söz dünyası,

Söz âlemi.

Gözüm bakar,

Sola, sağa.

Bir işe bak,

Gözüm bakar,

Haksızlığa baka baka,

Kör olmaya

Kör olmaya.

*Cövlan - gezinme, gezinti

*Bağrımı kan eylemek - çok incitmek, içini sıızlatmak

*Niçe arzu - kaç arzu

*Bulak gözü - pınar gözü

SEVGİ GEZİYORUM

Sevgi geziyorum
Babam,
Sevgi,
Bir marifet sevgisi.
Tutup hakkın eteğinden,
Gören kimdir
İtkisi?
Sevgi geziyorum
Babam,
Sevgi.
Yeryüzünün
Özünde.
Gönüllerin yaz vaktidir,
İlahiler
Sır dünyamız.
Kalbi kövrek
Gözü nem.
Sevgi geziyorum
Babam,
Sevgi.
Gönüllerin içinde,
Yolum uzun,

Yol gidiyorum
Sevgi
Benim içimdedir,
İçimde.
Sevgi geziyorum
Babam,
Sevgi,
Mevlana,
Yunus
Sevgisi.
Zikir edem,
Dönem başına.
Geri verem
Tanrı sevgisin...
İz salan ben
Dağa,
Taşa.
Hay salan ben.
Babam, hu...
Başım değir
Taştan taşa.
Öyle sevgi
Geze geze,
Ben yolların yorgunu.

UCU KELEFLİ (*) DÜNYA

Ucu kelefli dünya,
Ucuz, kelekli (*) dünya.
Gözü elekli dünya.
Aldığım, sattığım ne?

Sana hayan (*) olmuşum,
Kalbi beyan olmuşum.
Ben de böyle yolmuşum,
Bu yola attığın ne?

Dedem Korkut dediler,
Soyu "Bozkurt" dediler.
Sizin bu yurt dediler,
Azın ne, artığın (*) ne?

*Kelef - sap yumağı

*İmdat dileyim - yardım isteyim

*Kelek - aldatmak

*Hayan olmak - yardım etmek

*Artığın - fazlan

SÖZÜM BİTMİŞ...

Yüreğimden taş asılıp,
Fikirler karma karışık.
Gâh dağdayım, gâh aranda,
Gâh küsürem, gâh barışıp.

Değme-düşer (*) olan canım,
Güvendiğim gözden itip (*)
Her bakışı yozan benim,
Kalbim susup sözüm bitip.

Yer gösterin rahat edeyim,
Bir mekâna sığamıyorum,
Sağım-solum öyle dönüp,
Açık aşikâr bakamıyorum.

*Değme düşer - her sözden incinen

*İtmek - kayıp olmak

GÖNLÜM BENİM BELEDÇİM (*)

Ömrümün sonuna yetişmişim,
Geçenlerden bihaber (*).
Varlığımda uçurumlar,
Beni koyup derbeder.

Bu yolların yorgunuyum,
Dolanırım sergerden (*).
Yollar bana neler diyor,
Ben yollardan nigarın.

Derviş miyim hiç bilmiyorum,
Gönlüm benim beledçim.
Yerden, gökten uzak düşüp,
Sızlarım onun için

Cuşa (*) gelip yüreğime od saldım,
Harayladım söndürmeye gelesin.
Beni alıp arzuların terkine (*),
Sevincime şerik (*) olup gülesin.

Kanatlanıp gökten saldım yolumu,
Havalandım (*) yıldızların içinde.
İlham perim nağme oldu, açıldı,
Sabah düştü, güneş doğdu içimde.

Her sözümün, her bendimin ağası,
Varak varak (*) ben geziyorum her yanı,
Yüreğimden neler gelir neler geçer,
Derviş olup dolanırım dünyayı.

*Beledçi - kılavuz, yol gösteren

*Sergerdan - avare

*Cuşa gelmek - heveslenmek

*Terkine - terkisine

*Havalanmak - göklere uçmak

*Varak varak - sayfa sayfa

TORUNUM

(Torunum Ali - Rövşen için)

Ömrümü

Tazeledi torunum,

Ağaç gibi

Pöhrelendim (*)

Yıldız olup

Göge kaktım.

Nura dönüp

Serpelendim.

Her günüm

Gönül hoşluğu,

Hoş megamın (*)

İçindeyim.

Torunum

Doldurdu boşluğu.

Şükür!

Dürüst biçimdeyim.

*Pöhrelenmek - filizlenmek

*Megam - zaman

YARI YOLDA KALMIŞIM

Yaman nutkum kesildi,

Şarkılarım tükendi.

Dünyadan yok olmuşum,

Söz hurcunum (*) yüklendi.

Şiir yazmıyorum daha,

Yazmaya ne kaldı ki.

İlham perim yok oldu,

Yüreğim kırıldı ki.

Sergerdanım yollarda,

Hülyalara dalmışım.

Dünyadan küskün düşüp,

Yarı yolda kalmışım.

*Hurcun - hurç

GÜNÜM YOK

Cahil gördüm, kalbi puç, özü puç,
Her gülüşü, her kelimesi, sözü puç.
Yarı gerçek, yarı yalan, yarı puç,
Dilim kısa, konuşmaya dilim yok.

Tadı tuzu yoka çıkıp bilinmez,
Yüreğime kanlar aktı silinmez.
Çırak (*) tutup ha gezesin görünmez,
Akbirçekli (*), aksakallı elim yok.

Allah deyip el koyacağım sineme (*),
Göyüm göyüm göynemekten (*) sinem nem.
Yolundayım Ulu Tanrı'm seninim,
Bahçem solup mahmer (*) yüzlü gülüm yok.

*Çırak – lamba, çıra

*Ak birçekli - saçları beyaz yaşlı kadın

*Göyüm göyüm göynemek - deritten kavrulmak

*Mahmer - ipek

ŞÜKÜR BUGÜNE

İlahi! Şükür bugüne,
Dersimi verenim geldi.
Müridim mürşit yanında,
İlmini bilenim geldi.

Hala da bilen bulunmaz,
Kimdedir mizan terazi.
Dünyam dolup boşalmada,
Göresin nedir garezi.

Bulmacayı bulan gerek,
Aça bir bir kapıları.
Merhem olup saracağım,
Yüreklerden kopanları.

Bu yollarda la mekânım (*),
Nefsim benle çekişmede,
Yoldadır şeytan ameli,
Öz özüyle didişmede.

İlahi! Şükür bugüne,
Gönlümün nuru özümde.
Gidiyorum yolu gidiyorum,
Hoş dilek, alkış (*) sözümde.

*La mekânım - yersiz yurtsuzum
*Alkış - birine iyi arzular bildirmek

PAYIZDAN (*) KIŞA GİDİYORUM

Yüreğime payız düşmüş,
Payızdan kışa gidiyorum.
Civanlığım bir uykuymuş,
Kocayıp başa gidiyorum.

Yol uzun nese (*) gezdim,
Gecem gündüze karıştı.
Qamim, acım üstelendi,
Alın yazımla barıştım.

Zor gidiyorum bu yolları,
Öz özümün içindeyim.
Gâh dağda, gâh arandayım,
Gâh ekinde, biçindeyim.

Ben böyle bir yolcuyum,
Yollar bana hay (*) verecek.
Ellerim göğe sarıdır,
Beni görüp pay verecek.

*Payız - sonbahar

*Nese - bir şey

*Hay vermek - ses vermek

ADINI SÖYLEMEYE BİR NEY İSTERİM

Ruhumun, varımın ezeli, bütü,
Canıma can veren yüreğim benim.
Dünyam nur içinde tamam, büsbütün,
Yolun öz yolumdur gereyim benim.

Adını çekmeğe bir ney isterim,
Aşkın ateşidir canıma düştü.
Özüm de bilmiyorum bu nasıl sırdır.
Bu yollar nerede, haçan (*) görüştü.

Nurunun izine düşüp gidiyorum,
Gözümde yerle gök bir havadadır.
Güneş aya hasret, görüşe bilmiyor,
Ezelden öylece kov ha kovdadır (*).

Kulunum efendim, kulunum Mevla'm!
Yolunda bir zerre taneciğim ben.
Terki dünyadayım seni geziyorum,
O parlak yüzünü göreceğim ben.

Ey şahım, sultanım! Yoktan var ol gel,
Söz nedir, nefesin bes eder bana.
Gelimli gedinli yerlerden konuş.
Güllerin, çiçeğin dersin ver bana.

Dergâhım pirimdir, yolcusu kendim,
Ömrüme yetişemez yolu uzundur.
Varımla, yokumla sana bağlıyım,
Şükür! Güzelliğin odun kazandım.

*Haçan - ne zaman

*Kov ha kov - takip etmek

DÜNYAM SIRLI SİHİRLİDİR

Bugüne bir gün katmışım.

Tadı şipşirin bal gibi.

Arzularım hey uzanır.

Sonu görünmez yol gibi.

Ne yerdeyim, ne gökteyim,

Halim kendime hoş gelir.

Ötenlerim yâda düşer,

Yaşın üstüne yaş gelir...

Bugün bambaşka bir gündür,

Masala döner her anım.

Tepegözü (*) yok etmişim,

Melik Mehmet (*) kahramanım.

Öten öttü, gelen gitti,

Oldum bu yolun yolcusu.

Dünyam sırlı sihirlidir,

Ben de bir azca ovsuncu. (*)

*Tepegöz - Yunan destanı Odissey'de ve Kitabı Dede Korkut'ta tek gözlü varlık

*Melik Mehmet - Azerbaycan Halk Masalının ismi, aynı zamanda bu masalda esas kahraman

*Ovsuncu - büyücü

YOL GİDİYORUM

Adım adım
Yol gidiyorum.
Her adımım
Bir ömür.
Bugünümde
Söz açmamış.
Sabahıma o dönüyor
Yolum, izim
Nice renkte.
Ağı, bozu (*) karası,
Yıllar uzununu,
Giden benim.
Sonsuzluğun içinde,
Aman Allah!
Gide gide,
Yüze çıkıyor,
Bu dünyanın
Karası.

*Ağı, bozu - beyaz, gri

KIZILGÜLÜM (*)

Yaprağına çiğ düşüp,
Bu güle bent olmuşum.
Kokusuna sabır yok,
Vallahi, bihoş
Mahmeri (*) olmuşum.

Efendimin, ağamın,
En sevdiği güldür mü?
Yaprakları mahmeri,
Yüzümüze güldü mü?

Yüreklerle nur çiler,
Güllerin şahı gülüm.
Güzelliğin mayası,
İnce nakışlı gülüm.

*Kızılgül - gül

*Mahmeri - ipek gibi

AĞLIYORUM GÜLE GÜLE

Biliyor musun?

Kalbim kırıldı.

Kırıldı

Düzelecek değil.

Dilim de yok,

Ben konuşayım.

Dilsiz olmuşum,

Hayıf, hayıf.

Gözlerimde ne yaz, ne payız.

Donmuşum,

Şahta gelmemiş.

Umman derdim

Yüze çıkıp.

Hala doyunca

Gülmemiş.

Tanrı'm!

Bana yardım et.

Tarazlığım (*),

Göze giriyor.

Dil kanmayan (*),

Baş bulayır.

Güya, bu da

Neyse biliyor.

Ses salıyorum

Yere göğe.

Gökte yıldız

Yerde güle.

Yerle göğün

Arasında.

Ağlıyorum

Güle güle.

*Tarazlık - muvazene, denge

*Dil kanmayan - sözü anlamayan

GÜLE BİLMİYORUM

Özümün özüme yazığım gelir,
İçimde bir boşluk haykırmaktadır.
Bir benim, bir de ki, görmediklerim,
Gönlüm tek tenhadır, özlem içinde.

Bu dünya elinde naçar kalmışım,
Arzular, gumanlar yol azıp nedir.
Sevinç de, ı ışık da gözümden itip,
Sanki sevinmiyorum bir karinedir.

Havaya tamarzı (*) boğulan benim,
Derdimi sırrımı böyle bilemiyorum.
Ömrüm gam yüküymüş yazıya bir bak,
Bu dünya yüzüne güle bilemiyorum.

*Tamarzı - istekli, özlemlî

ELACSIZDIR (*) DEĞMEYİN

Bu cahillik beni kırıp çatacak,
Göz göresi kalbim pare paredir.
Belaya bak, öyle aşır sınıırı,
Gözler bakar bilemem hare (*) haredir?

Ne marifet, ne edep var canında,
Mutlulara yer de, gök de bir gelir.
Kadın değil, kölesiymiş sen deme,
Yaman şaşır dünya ona dar gelir.

Yazık olsun! Eh nelerden habersiz,
İnsanlığı ucuz tutup dolanır.
Başı üste Allah'ını unutup,
Hiç bilmezsin hara hara yollanır.

Bu beladan Tanrı'm özü saklasın,
Öz yerini bilmeyene ne deyim.
İnsanlara, insanlığa hor bakan (*),
Hünersizdir, elacsızdır, değmeyin.

*Elasızdır - çaresizdir

*Hara - nereye

*Hor bakan - iyi bakmayan

“NEFES” (*) KİTABINI ALDIM

Tekaüdümü (*) alıp
    “Nefes” aldım.
Ramiz Rövsen’in
    “Nefes” kitabını.
Kitabı
    Elime alıp,
Derinden
    Nefes aldım.
Varak varak varakladım.
Satır satır
    Okudum.
Her kelimeyi,
    Yudum yudum,
    Yuttum içime.
Gönlüm ışılandı.
Duygularım pervazlandı (*)
Aman Allah,
    Şarkılarda
Seçime bak.
    Seçime.

Sözlerin elvanlığı
    Manası, yavanlığı
Güç verdi
    Bana.
Şiirler gözümde
    Nura boyandı.
Bu ışıktan
    Yüreklendim.
    Tazelendim.
Haray saldım
    Kendi dünyama.
Gökten
    Yere,
Bu dünyaya
    Boylandım.

*Tekaud - Emekli maaşı

**“Nefes” - Tanınmış Azerbaycan şairi Ramiz Rövsen’in kitabının
ismi*

*Pervazlanmak - kol kanat açmak

YAZIK OLMUŞUM

Diyessin deliyim akı (*),
Bu dünya gözümde dönüyor
Her yan zulmet karanlıktır,
Gözlerimde güneş sönüyor.

Öz sözüme yâd olmuşum,
Ağzımda dilim kuruyor.
Yer göğe yemin ederim,
Sevdiklerimi koruyup.

Daha gücüm de kalmadı,
Ne sözüm var, ne sohbetim.
Öylece yazık olmuşum,
Yaman döndü tabiatım.

*Akı - sanki

EĞİLMİŞİM

Başım dönüyor, bihuşum,
Azaplarım bana yeter.
Düşmanımdan çekinirdim,
İnandığım ondan beter.

Yüreğimin gücü yok,
Dönüyorum öyle-böyle.
Kendi kendimden yankılıyım,
Adım düştü dilden dile.

Eğilmezdim, sınımazdım ben,
Dağ bilirdim tepeymişim.
Tarazlığım yalanıymışım,
Diri gözlü eğilmişim.

GEÇEN GÜNLERİ

Yemyeşil yapraklar, sarardı, soldu,
Yemyeşil yapraklar ömrüme yakın.
Gâh yolu düz gittim, gâh da kestirme,
Kocalık, ahıllık semtine baktım.

Gönlümün baharı bitti, tükendi,
Hep acılarla savaşıyor canım.
Gözümün gilesi (*) dumanlanmaktadır,
Ömrü badaverdim (*) ay yazık canım.

Daha günlerimi sayan değilim,
O göyçek günlerim (*), çiçek günlerim,
Gözümü tuşlayıp(*) çok uzaklara
Öyle arayacağım geçen günleri.

*Gözümün gilesi - gözün ortasındaki yumru

*Ömrü bada vermek - boş yaşamak

*Göycek günler - güzel günler

*Tuşlamak - dikmek

KONUŞMAYIM

Matah (*) satıyorum, alan yok,
Doğru sözümde yalan yok.
Ben olan yerde talan yok,
Kim ister beni dinleye.

Pazarım pazar değilmiş,
Mizan terazim eğilmiş.
Bu gelen günler ne imiş,
Öylece derler dinmeyim.

Marifet söylemek ne lazım,
Büyüğe eğilmek ne lazım.
Hakikat yoksa da ne lazım,
Vay felek, ar edip dinmeyim.

*Matah - bulunmaz Hint kumaşı

SABAHIM ŞİRİN AÇILA

Yine halım dönüp, yine tenhayım,
Güneşten uzağım, tutulmuş ayım.
Okundan gen düşen atılmış yayım,
Bir payız havası ruhumu yakın.

Bu ömür, bu yolum kendime malum,
Zamanın elinde azan değilim.
Kalbimin sesidir içime hopub,
Kim diyor, şarkılı ozan değilim.

Yakınım kedere, yakınım gama,
Beni de yaratan böyle yaratmış.
Öyle dolanırım düzü, dünyayı,
Beni dindirmeyin, kanım kararmış (*).

*Kanım kararmış - moralim kötü

SAKİN ODA

Sakin oda.

Tenhalığın
İçinde.

Hatıralar başkaldırdı,
Bin renkte,
Bin biçimde.

Dolanırım

Asta asta.

Dolanırım gizlice,
Ben geziyorum,
Dünümü.

Büyükklere hürmeti.

Sakinlikten

Kulak batıyor.

Varlığımda telatum.

Kendi kendime

Başaramam.

Ayrılmışım,

Yeryüzünden.

Yok olmuşum,

Ben bütün.

Düşünürüm düşünceler.

Halden salıyor

Kendimi.

Bir uçtan sesleyip

Çağırırım.

Duyan yoktur.

Sözümü.

Sakin oda,

Bakıyorum,

Pencereden,

Ben yazık.

Gözlerimde

Anılar.

Canlanaydı,

Azıcık,

Dindireydim,

Dinleyeydim

Doğmaları,

Tekbetek,

Sakin oda.

Kararım yok,

Hiç bilmiyorum,

Ne sırdır...

*Tekbetek - bir bir

GEÇE BİLMİYORUM KENDİ SÖZÜMDEN

Yoluma çeper çekildi,

Atlayıp geçemiyorum.

Ağzımda dilim kurudu,

Su görüp içemiyorum.

Şaşırmışım dünyanın işine,

Gördüm elim havadadır.

Yüreğimi buz eyledim,

Dost dediğin davadadır.

Öten ömre hiç demişim,

Gileyliyim (*) kendi kendimden,

Birce onu bilirim ki,

Geçe bilmiyorum düz (*) sözümünden.

*Gileyliyim - dargınım

*Düz - doğru

ÖMRÜMÜN KIŞI GELDİ

Havanın nemidir canıma düştü,
Isınmak elimde değil ki, benim.
Gözlerim önünden çekilmez bir an,
Bana hemdem (*) oldu kederim, gamım.

Ne dinen (*) değilim, ne de konuşan,
Susmuşum gönlümün hanümanında.
O günler ruhumun nur çeşmesidir,
Geziyorum bir aşkın ah amanında (*).

Yolların yorgunu benim, biliyorum,
Bu yerin, bu göğün nur yüzü nerde?
Payıza son verip kışa gelmişim,
Gözüme hoş gelir karın sahmanı (*).

*Hemdem - yoldaş, arkadaş

*Dinen - konuşan

*Amanında - aşkın feryadında

*Karın sahmanı - karın düzeni

TAMİLLA HANIM'A

Yüreğimin harareti gözünde,
Miskianber her kelimende, sözünde.
Mağrurluğun, liyakatin özünde,
Yollarını kese kese gelmişiz,
Hoş gününü kutlamaya gelmişiz.

Kadınlığın müjdesisin ezelden,
Seçilmişsin nice nice güzelden.
Korumuştur Tanrı'm seni ezelden,
Gül çiçeği eke eke gelmişiz,
Hoş gününü kutlamaya gelmişiz.

Emellerin ışıık saldı yoluna,
Küvet geldi bileğine, koluna.
Bundan sonra çalış, vuruş, yorulma.
Şer kuvveti yıka yıka gelmişiz,
Hoş gününü kutlamaya gelmişiz.

YAŞ ÜSTÜNE YAŞ GELİR

Halim dönüp, havalanıp kalmışım,
Bu gen (*) dünya gözlerime dar gelir.
Zaman hemen, gerdişine (*) bakıyorum,
Bu kem kesir öz özüme ar gelir.

Fasılların yeri düştü değişik,
Payızda kış, kışta yazı gezerem.
Doğmalardan uzak düştü ev eşik,
Kohum kara (*) itip nasıl dözerim?

O sıcaklık, o muhabbet, o sevgi,
Sert devranın çovgununa tuş gelir.
O anları, o günleri aradım,
Bir de gördüm yaş üstüne yaş gelir.

*Bu gen dünya - bu geniş dünya

*Gerdiş - dolaşma

*Kohum kara - akrabalar

VEDA ANI

Kardeş! Bana bir od vurdun,
Odun bağrımı yakıyor.
Kara telin gül kokulu,
Gözyaşımı avundurur.

Dilsiz canım yaman coştı,
Ağıt deyip hep ağlarım.
Yatağının dört yanını,
Nefesimle sahmanlarım.

Aman canım, yazık canım,
Gelen yoktur harayıma.
Elim çatmaz, ünüm yetmez,
Viran kalmış sarayıma.

Aman Allah! Yardımım yok,
Bacım benle göz gözedir.
Kardeşimin son nefesi,
Nefesimle yüz yüzedir.

*Yardımım yok - bana yardıma gelen yok

BU KISMETE BEN NE DEYİM?

Yüreğimden taş asılır,
Gözlerimden yaş akar.
Arzularım boş, asılı,
Bu kismete ben ne deyim?

Gecem, gündüzüm bilinmez,
Gökte yıldızım görünmez.
Seven yüreğim bölünmez,
Bu kismete ben ne deyim?

Kardeşlerim hiç yokuymuş,
Ben şaşırdım, bir uykuymuş.
Canımdaki ne korkuymuş,
Bu kismete ben ne deyim?

BOYNU BÜKÜK MENEKŞEYİM BU GÜNDEN

Kardeşlerim göze değdi (*), seçildi,
Ayıldım ki, başı taşlı olmuşum.
Ayak tutup derdin bana vay diyor,
Bir de gördüm, gözü yaşlı olmuşum.

Ne yardımım, ne tesellim var benim,
Hak dünyayı üstün bildim yok oldu.
Kardeş deyip cenazeyi kaldırdım,
Aç yüreğim yüze düştü tok oldu.

Bu yollardan daha geçen değilim,
Ayak izim bu yolların yarası.
Boynu bükük menekşeyim bugünden,
Aman Tanrı'm! Bana dokunan olmasın.

*Göze değdi - nazara geldi

SERSERİYİM (*)

Serseriyim, dolanıyorum dünyayı,
Hiç kimseden umacağım yok benim.
Hakkı tutup kendi yolumla gidiyorum,
Nefsim uça, bu âlemde tok benim.

Dertlerimin şelesidir (*) yol gider,
Ne yorulur, ne ağrıyor, ne diner.
Gözlerimin yaşı hopmuş gönlüme,
Korka korka ruhum beni dindirir.

Ömür böyle, ne sorgusu, suali,
Giden gider, gelen gelir cevapsız.
Serseriyim, dolanırım dünyayı,
Terki dünya içindeyim hesapsız.

*Serseriyim - yersiz, yuvasız, avareyim

*Şele - yük

FANİ DÜNYA

Bu dünya fani dünyadır,
Dolanırsız konuk gibi.
Elleşiriz (*) çalışırız,
Hiç bilmeyiz yarın kimin.

Yaşıyoruz seve seve,
Annemizi, körpemizi,
Eh, nelere el atarız,
Yapa yapa köprümüzü.

Biz zamanın oyuncusu,
Bak böylece gider zaman.
Hey geliriz, hey gideriz,
Bu yolları zaman zaman.

*Elleşiriz - çalışırız

TAR ÇALINANDA

(Tarzen Rafik Kuliyev'e İthaf olunur)

İlahi! Bu sırdır, bu mucizedir,

Tarın sedaları öldürür bizi.

Yerle gök birleşmiş lap (*) göz gözedir,

Bilmiyorum ağlatır, güldürür nedir?

Bu sesin havası gönlüme hopmuş,

Gâh zilde (*) dillenir, gâh da ki, bemde (*),

Kendim de bilmiyorum neden böyleyim,

Ben başka âlemde, ben başka demde.

Kalbimin sesine köklenmiş sesi

Anne ninnisi mi hopmuş canıma.

Avutur gönlümü hoş titreyişi,

Sanki can veriyor heyecanıma.

Tanrı sedasıdır bugün sırdaşım,

Onun tılsımına düşmüş gidiyorum.

Tar servetim, onurum, daha ne gamım,

Odur, bin bir dilde beni dindiren (*).

*Lap - daha fazla

*Zil - daha yüksek (musikide)

*Bem - asta (musikide)

*Dindiren - konuşturan

O GÜNLER

O günleri

Yâda salırım (*),

Yâda.

İlahi!

Ne kadar

Şirinlik varmış,

Benim dünyamda.

Ne kadar

Sevgi,

Muhabbet.

Bir rüyaymış,

Bir masalmış,

Elbet.

Yürekler kövrek (*),

Şarkı ile dolu.

Bakışlarda kaygılar.

Çulğalanardı.

İnsanlar

Bir birini

Sever.

Sevgiden

Ruhları,

Kanatlanırdı.
Mutluyduk hepimiz.
Mutlu.
Yazda

Gül çiçekle
Kol boyun
İtır sürerdik öylece.
Payızda
Bir az gamlı.
Kışta,
Masala dönerdik
Her gece.

Böylece,
Ömrü
Vuraydık başa.
Dünde kaldı
O anlar.
Anılarla
Baş başa,
Biziz,
Biziz kalanlar.

*Yâda salırım - hatırlıyorum

*Kövre - duygusal

YÂDLAŞTIK (*)

Bir anda
Yadlaştın
Gözümde.
Seni yâd bildim
Özüme.
Hırdalandın (*)
Küçüldün.
Gam donuydun (*).
Bu ömrüme
Ben ölçüde
Biçildin.
Nasıl döndün.
Bir hece.
Yüreğimi ağrıttı,
Gözlerimin
Önünden
O günler
Geçe geçe.

Kırıldım,
Çilik çilik (*),
Çiliklendim,
O günden.
Ne sen
Hemen oldun,
Ne de ben!
Dünyamız
Boşaldı.
Yoka döndük
Gün günden.

*Yadlaştık - Yabancı olduk

*Hırdalandın - küçük parçalara ayrıldın

*Gam donuydun - gam elbisesi

*Çilik çilik - yüzlerle küçük parçalara ayrılmak

ÇIKTIN KARŞIMA

Seni gördüm hatıralar uyandı,
Göz önünde neler, neler dayandı.
Gönül dünyam elvanlığa boyandı,
Ne iyi ki, çıktın benim karşıma.

Gözyaşımın ummanında yüz görüm,
Neler çektim, göre bilsen, döz görüm.
Öyle konuş her kelimende köz görüm,
Demeyim ki, yine çıktın karşıma.

O günlerin hasretini çeken ben,
Doğmalığın köprüsünü geçen ben.
Hoş anları şerbet bilip içen ben,
Rüya gibi canım, çıktın karşıma.

GÜLEMAIL

Güller içinde bir gül,
Nurdan pay alan bacım.
Gündüzler güneşe tay,
Gece ay olan bacım.

Sen mi güle mailsin?
Gül mü sana azizim.
Elvanlıktan don (*) geyip,
Billur siman, benizin.

Necabetin, varlığın,
Çehrene bir yaraşık.
Gülemail gül oldu,
Gül çiçeğe karıştı.

*Don - giysi, üst giyim

NIKBIN OL (*)

Diyorlar bu hayatta,
Nikbin ol, nikbin yaşa.
Kimseyi düşünmeden,
Çekil yukarı başa.

Ne ümitsiz ümit,
Ne hastaya kömek (*) ol.
Kimseye mehel (*) koyma,
Sadece kendine gerek (*) ol.

Hassaslıktan uzaklaş,
Yüreğin taşa dönsün.
Öyle konuş, öyle gül.
Herkes senle övünsün.

Desinler bahteverin,
Ne derdi var, ne seri.
Bin sözle, zarafatla (*),
Serseridir serseri.

Ne yapayım, hal ehliyim (*),
Dertli görsem sınarım.
Bu dünyanın âcizi,
Tek kendimi sanarım.

*Nikbin ol - iyimser ol

*Kömek ol - yardımcı ol

*Mehel koyma- önemseme

*Zarafatla - şaka ile

*Hal ehli - işlerden haberdar olan

ÖYLE YORGUNUM...

Öyle yorulmuşum,
Bilmiyorum neden?
Gözümü tor tuttu,
Şuhluğum itti,
Civanlık yok olmuş,
Düşmüştür elden.
Öyle bil dünyada,
Ne varsa bitmiş.
Öyle yorulmuşum,
Bilmiyorum neden?
Belki de ihtiyarlık,
Beni şaşırtmış.
Yılların vefası,
Buymuş deme.
Ne sözü, sohbeti,
Karşımda durmuş.

Öyle yorulmuşum,
Yardımım da yok.
Ayrılık demidir,
Beni korkutan,
Ne sağım,
Ne solum,
Dadıma yetmiyor,
Korkuyorum üstüme,
Gelen ordudan...

GÖNLÜMÜ DUYMASAN

Senin gözlerinde od kıvılcımı,
Benim gözlerimde hasret zulmeti.
Ötüyorsun şipşirin bülbüle benzer,
Durmuşum lal dinmez söz ganimetim.

Konuşan değilim, dinen değilim,
Ömrün payızında hazan donluyum.
Eh... Neler bekliyor hala kabakta (*),
Kendim de bilmeden bin oyunluyum.

Böylece uğurluyorum yazı, payızı,
Kışın sazağıdır çöküp kalbime.
Gümanlar yollara iz salacaktır,
Gönlümü duymuşsun beni dindirme.

*Kabakta - önde

BENİM DÜNYAYLA BARIŞAN...

Senden elimi üzmüşüm,
Elden çıkan kayık gibi.
O zamanlar uykuluydum,
Şimdi oldum ayık gibi (*).

Gözlerimde dağ çiçeği,
Derdim o karlı zirveden.
Güneşten imdat dileyip,
Astım bir karış ziveden (*).

Yanan kalbim köz köz oldu,
Ne dinenim, ne konuşan.
Yol yoldaşım, gönül evim,
Benim dünyayla barışan.

*Ayık gibi - uyanık

*Ziveden - çamaşır asılan ip

DÜŞTÜM

Bugünün her anı sırdır, sihirdir,
Bilmiyorum gecedir, yoksa sabahtır.
Kendim de şaşmışım, hal bir teherdir (*),
Ömrün payızında bahara düştüm.

Öylece şadlanım, sevinim, gülüm,
Kokundan mest oldum, çiçeğin gülün,
Güzellik içinde baştayım gülüm,
Her yan el elvandır, ben nereye düştüm?

Yaşımın hayıf ki, o vahtı (*) değil,
Yıllar geçip gitmiş, gül vahtı değil.
Benim hoş makamda, öz bahtım diyor,
Ateşe kalanıp (*), tora düşmüşüm.

*Teherdir - limoni

*Vahtı - vakit anlamında

*Ateşe kalanıp - ateş içinde yakılmak

BU PAYIZ BAŞKA PAYIZDIR

Bu payız yağmurla gelmiş,
Hoş sözlü, alkıőlı gelmiş,
Nur gibi, bakıőlı gelmiş,
Bu payız başka payızdır.

Başım üste sığala bak,
Bulutların tl nazıdır.
Yer gök barlı, bereketli,
Bu payız başka payızdır.

Analar sevinç içinde,
Toylar çoğalıp, sayısızdır.
ieklerim yol üstünde,
Bu payız başka payızdır.

Bakıyorum ene, iskine,
Gönlümde ruhum razıdır.
Yüreğimden neler geçiyor,
Bu payız başka payızdır.

SEÇE BİLMİYORUM

Ara sıra
Halden dönüyorum,
Bu dünyaya
Sığmıyorum.
Ne yerde rahatlığım var,
Ne gökte,
İnsanların
Cahilliği
Beni koymuyor
Yaőayım.
Hey geziyorum
İp bulup,
Asam
Kendimi
Gökten!
Rahatlığım bozulup.
Ne gecem var,
Ne uykum.
Yüreğimin
Sevinci,
Arőa ekilmiő,
Nedir?

Ağzımda dilim yok!

Öyle bil

Dilsizim.

Ne zamandır,

Gerinedir (*).

Yaşamak bana zor.

Zamanla

Aramdaki,

Sınırı,

Geçe bilmiyorum.

Yollar

Kele kötürdür (*).

Gönüller

Buz baltası.

Her yan

Zulmet,

Karanlık.

Bir kese

Bel bağlayıp,

Tanrım!

Seçe bilemem.

*Kele kötür - düz değil, eğri

*Gerine - 33 yıllık zaman dilimi

BİR YAR SEVDİM

Tora düşüp, bir yar sevdim,

Yüreğimi parçaladı.

Gözlerine gözüm düştü,

Bir güzeli karaladım.

Ak benizli, nur çeşmesi,

Öyle baktı, oda döndüm.

Ha can attım bir söz diye,

Gözlerinde yâda döndüm.

Yüreğimin teperi yok,

Sözüm bitmiş, lalıymışım.

Uykularda buta gördüm,

Âşık gibi ayılmışım.

MİLLİ KÜTÜPHANEM

İnsanlar gelir, geçer,
Dersini alır, geçer,
Gönülle yollar geçer,
Bu yol ilim mabedi.

En tanınmış unvandır,
Okuyana beyandır.
Kütüphane ummandır,
Bu yol ilmin dergâhı.

Geliyor Tanrı'mın sesi,
Peygamberin varisi.
Âlimlerin çergesi (*),
Nur, zekâ kibleğâhı.

Kütüphanem kendi andım,
Damla damla yarandın.
Şan şöhretlidir adın,
Elin ilim karargâhı.

BU İNSANLAR

Bu insanlar adileşti (*) gözümden,
Yer yarılıp inamını kayıp etti.
Aksakalın başta gezen papağı (*),
Aman Allah, ner (*) ömrünü bitirip.

Güzel gökçek ninelerim şitleşti (*),
Gırçın gırçın tuman (*) döndü şalvara,
Yaşmak vuran gelinlerin nağılmış (*),
Abır haya itip (*) döndü şahmara (*).

Ben de öyle hoş niyetin carcısı,
Bir zamanlar dolanırım davalı.
Yeri göğü temiz görmek isterim,
Böyle gitse, havalıyım, havalı.

*Adileşmek - sıradan olmak

*Papak - şapka

*Ner - genç erkek deve

*Şitleşmek - hafif olmak

*Gırçın tuman - pilili etek

*Nağılmış - masalmış

*Abır haya - edep, terbiye

*Şahmar - yılan türü

YILDIZLAR YERE İNMIŞ...

Sabahın zulmet gecesi

Ala toran (*) uykulu.

Sessizliğin içinde

Her ne varsa, korkulu.

Gökte yıldız yok,

Yerde de ayık adam.

Az kalırım hay salıp,

Yeri göğü uyandırırım.

Ben de uykulu gibi,

Bakıyorum,

Yol karışık.

Yüreğim seksekede (*)

Ne deniyor,

Ne konuşuyor.

Yıldızlar yere inmiş,

Penceremde sayrışır (*).

*Ala toran - sabah erken, şafak sökerken

*Sekseke - huzursuz olmak

*Sayrışmak - ışıldamak

BU BAHAR

Sen benim gözümün ay ışığıydın,

Sen varsın, dünyam da nura boyanır.

Kalbimin aşk adlı yaraşığısın,

Gözlerim gözüne bakar, boylanar.

Gel dinme, konuşma, bak öylece sus,

Susman sevginin hazin şarkısı.

Bir gülsen dermeye elim de gelmiyor,

Allah! Kendin koru, gözüm değmesin.

Bu bahar ömrümün güzel çağıdır,

Bu bahar kol açmış yeşillenecek.

Yazın gül çiçekli izine düşmüş,

Arzular gümanlar koşalaşacak (*).

*Koşalaşmak - birlikte olmak

SANA KİM YAR OLACAK

Menekşem, canım benim,
Yaprakların taze ter.
Seni dere bilmiyorum,
Vallahi gelirsen göze.

Rengin öyle güzeldir,
Ruhuma hopmuş öyle.
Başına dolanacağım,
Bugün öyleden böyle.

Tanrım, nasıl yaratmış?
Bir sırdır, mucizedir.
Zarif muhteşemliğin,
Dünyayla göz gözedir.

Menekşeyim, kövrekliğim,
Bana bir dert olacak.
İlahi bir çiçeksin,
Sana kim yar olacak?

ÖMRÜME YAZDI

Senin gözlerinde od kıvılcımı,
Benim gözlerimde vuslatın demi.
Hasretin taşını atmışım daha,
Yok olmuş kederim, yok olmuş gamım.

Dört yanım al elvan, sırlı sihirli,
Bugünüm seninle bahardır, yazdır.
Tanrı'mdan razıyım, şükür bugüne,
Nasibim payıdır, ömrüme yazdır.

Hakk'ın dergâhından pay alan benim,
Gönlümün sevgisi güldür, çiçektir.
Sen varsın, yeryüzü gözümde gülüm,
Tülbendin altında güzel, gökçektir.

ANNELERİN ANNESİ

Getibe Hanıma İthaf Olunur

Merhametli hakikatin müjdesi,
Sadakati dağlarından yücedir.
Yüreğinin sevgisidir nur saçan,
Meramıyla, maksadıyla yücelir.

Hiç bilmiyorum ne ad vereyim, ne deyim,
Kimsesize yardım olmuş ezelden.
Necabeti, necipliği yüzünde,
Seçilmiştir nice nice güzelden.

Her gününün öz arzusu, dileği,
Gözlerinde doğmalaşan yâdı var.
Yetimleri kucağında ısıtan,
Her anında şirin, şeker tadı var.

Gönlünde nur, gözlerinde şefkati,
Gece gündüz keşik çeker, ayıktır.
Naçar kalan yavruların annesi.
Nice nice balalara dayaktır.

Gökyüzünün meleğidir meleği,
Samimidir, mihribandır her demi.
Tanrı'm onu bu dünyaya pay vermiş,
Yeryüzünde dertlilerin hemdemi.

BENİ KORKUTAN

Bu benim,
Bu toprak,
Bu da ki, sema.
Bu benim,
Bu devran,
Bu da ki, zaman.
Boğulup kalmışım.
İlahi
Yaman.
Yaşamak ne kadar
Zordur,
Zor.
Gözlerim kör olmuş,
Göremiyorum daha.
Bu zulmet karanlık
İçimde benim.
Gumanım
Kalmayıp
Vallahi sabaha.
Kayıp ede ede
Seçim de benim.

Böylece

Doğru dünyam

Kov ha kovdadır.

Uyumuştum, uyandım.

Vatan dardadır.

Hakkım

Koparılmış,

Hakkım aldanır.

Arkamda, kimlerdir,

Kimler ise

arkada saklanır.

Yeter

Uyanalım,

Gaflet uykusundan.

O vaatler,

Yalanlar

Aldattı bizi.

Vatan

Yarı olmuş

Beni korkutan

Vallahi, kayıp etmektir

Birbirimizi.

DÖZEN (*) BENİM

Yaş damlası yanağımda,
Gülüş dondu dudağımda.
Eh nelerin sorağında,
O günleri gezen benim.

Arzularım öz içimde,
Yalan değil, düz biçimde.
Bağ bahçeler gül içinde,
Gam odunda üzen benim.

Garip gönül dile gelmez,
Bugün gitti, ele gelmez.
Nasibime bak, yüze gülmez,
Yokluğuna dözen benim.

*Dözen - sabır eden

NE OCAK VAR, NE KÜLÜ

Ata evim yoktur, yok,
Toprağına baş eğim.
Yurtsuz canım endişeli,
Boşalmıştır bileğim.

Ne ocak var, ne külü,
Kör yolcuyum ben yazık.
Evin kiblesini bulsam,
Kızınaydım azıcık.

Ömrümün çoğu gitmiş,
Azına gumanım yok.
Dünümü geziyorum,
Yorgunum, amanım yok.

BİR YAŞ DA GELDİ

Zülfügar Muallime İthaf Olunur

Ömrümün üstüne bir yaş da geldi,
Tebrike dost, tanış, yoldaş da geldi.
İhtiyar çağının gönül bahçesi,
Telesmiş azizim, o baştan geldi.

Kışın oğlan çağı, dünyayla görüş,
Gelişin bir ışık, bir nur, bir gülüş.
Tanrı'nın payına şek şüphe etme,
Bahtın elvan renkli nakıştan geldi.

İçinde bir nefes, sırrı hudadır,
Gezdiğin görünmez, yeri nerededir?
Ameli salimsin, biliyorum bunu,
Göğün sedası da alkıştan geldi.

BENİM NEVEM (*)

Torunum Feride'ye İthaf Olunur

Şükür bugünkü güne,
Her ne varsa gerçektir.
Tanrı'nın payına bak,
Allah! Torunum melektir.

Varlığı bir damla nur,
Gökler onu koruyur.
Nice güzel uyuyor.
Yüreğimde yürektir.

Gül çiçeğe tay balam,
Ay parçası, ay balam.
Hay salacam, hay balam,
Torunum arzu dilektir.

*Neve - torun

GAM GÖRÜYORUM

İlham Kahraman'a İthaf Ediyorum

Bu dünyanın acısını tadan sen,
At oynatıp, kamçısını atan sen.
Bu minvalle öz başını katan sen,
Ne yapım ki, deminde gam görüyorum.

Yurt arzusu ilme ilme sökülmiş,
O bahçelerin barı yaman dökülmüş.
Bu sen misin, belin nasıl bükülmüş,
Yurdu talan, gözünde gam görüyorum.

Ne yaylan, ne aranın, ne düzün,
Ah, kardeşim, yetim olmuş yüz gözün.
Göğsün ateş içinde, kısılmıştır düz sözün,
İşe bir bak, kökten düşmüş bem görüyorum.

NİGARAN (*) GİDİYORUM

Yüreğim dolmuştur, ağrılarım çok,
Tükenmiş benimki, bitmiş benimki.
Haksızlık od gibi baş alıp gider,
Bu dünya dadıma yeten değil ki.

Arzular sararmış, kara düşmüştür,
Umutlar, dilekler tora düşmüştür,
O güzel günlerim dara düşmüştür,
Kayıp etmiş bereyi, kayıp etmiş bendi.

Dilim de kısalmış, gözüm gölgeli,
Bu vatan, bu da ben, sözüm yok daha.
Yaman gölgelidir, yüzüm, gölgeli,
Nigaran gidiyorum yüzü sabaha.

*Nigaran - endişeli, telaşlı

BU GECE

Bu gece

Kendimden

İncik, narazı (*).

Bu gece

Şarkılar

Gönlümde susmuş.

Bu gece

Yarım

Kalacak yazım.

Bu gece

Koy Tanrı'm

Beni korusun.

Ne yıldız,

Ne de ay

Gözüme bakıyor.

Öyle bil

Gökyüzü

Dumana bürünmüş.

Bu zulmet

Gecenin

Korkusu canımda

Ellerim uzamış,

Güman kalmıştır.

Sabah da

Açıla,

Güneş de çıka.

Gül aç,

Güllene

Yeryüzü-yine.

Dağlara yüz tutam,

Düzlere çıkam.

Öylece,

Sığınım.

Nağmelerime.

O YAŞASAYDI...

Metro Kazasında Hayatını Kayıp Eden

Manevi Oğlum Şehit Kamran'a

O yaşasaydı eğer
    Oğul olurdu,
    Anaya.
Annenin bağırı dağım dağım
    Dağılmazdı.
O yaşasaydı eğer,
Koca olurdu,
    Güzel bir kıza.
Çiçeklerden çelenk örüp,
Renk katardı
    Arzumıza.
O yaşlasaydı eğer,
Baba olurdu,
    Baba!
Yavruları
    Hayallerde doğmazdı.
O yaşasaydı eğer,
Kardeş olurdu,
    Kardeş!

Dört bacının
    Bir kardeşi!
Yaman düştü
    Ocağına.
Bu feleğin
    Ağır taşı.
O yaşasaydı eğer,
    Her kesin
    Sevdiceği olurdu.
Baba evinde
    Çok mutluydu.
O yaşasaydı eğer,
Dostlara
    Yakın olurdu.
Sevinçten
    Kaynardı kanımız.
Kamran'ı severdik,
    Hepimiz
    Hepimiz!

GİTMIŞSİN

Manevi oğlum Şehit Kamran için

Ömrünün bahar çağıydı,
Ne tez hazana yol açtın.
Melek donlu (*) şeytan geldi,
Seni sesledi, kol açtın.

Feleğin yüzü ak olsun,
Yaşının oğlan çağıydı (*).
Oğul! Senin şahlık tahtın,
Allı güllü bir bağıydı.

Bağın bahçen solmuştur,
Nerden gelip nereye gittin?
Kana döndü yüreğimiz,
Ne ettinse bana ettin.

Daha açılmaz sabahın,
Ay bahtı kem, ne etmişsin.
Yürekleri güçten salıp,
Vardan yok olup gitmişsin.

*Don - giysi, üst giyim

*Oğlan çağı - yeniyetme, delikanlı

GÖNLÜME

Dergâhımın kapısına çatmışım (*)
Hu erenler bana bir yol gösterin.
Nefesimde gül çiçeğin kokusu,
Koy açılsın bu cennette gözlerim.

Sizi görüp ben bu hale düşmüşüm,
Gönül diner, gönül benim hemdemim (*),
Ney sesinin hazinliği içimde,
Öz dünyamın hoş demidir (*), hoş demi.

İnsanlığın sevgisini gezerim,
Toprağımın cadar cadar (*) yüzünde,
Hoş nidadır öz Tanrı'mın gözünde.

Dergâhımın her pillesi (*) nurdur nur,
Zerre zerre nur çilensin gönlüme.
İlahi de, bu ruhumu avundur,
Sevgi dolu bir ömür ver gönlüme.

*Çatmak - yetişmek

*Hemdem - hem sırdaş olmak

*Cadar - çatlak

*Pille - basamak

ŞEYTANLARA EĞİLMEYEN DİZİZ, DİZ...

Her yaprağın öz yüzü var, öz yüzü,
Her çiçeğin öz sözü var, öz sözü.
Her toprağın öz düzü var, öz düzü,
Yalan olan bu dünyada biziz, biz.

Yarananlar ayak açtı telesik (*),
Bilen yoktur ne artıktır, ne eksik.
Her ne varsa göz göresi nesdeyiz (*),
Yollar uzun, dağda-taşa iziz, iz.

Ne olsa da yüreğimde teperim,
Gökte Tanrım, ebedilik rehberim,
Yüceliği benim andım, serverim (*)
Şeytanlara eğilmeyen diziz, diz...

*Telesik – acele

*Nesde olmak – işlerin düz getirmemesi

*Serverim – başımın tacı

HOŞ BİR NEFES VERENİM VAR...

Sabahıma hayır dedim,
Bu günüm hayırla açıldı.
Güneşin kızıl telleri,
Yüzüme nur tek saçıldı.

Aydınlık içinde gezdim,
Böyle fırsat ele düşmez.
Ateşi gönlümü avutur,
Şirinliği dilden düşmez.

Ben de şöyle bahteverim (*),
Sesime ses verenim var.
Doğmalarım dört yanımda,
Hoş bir nefes verenim var.

*Bahteverim – mutluyum

DÖNDÜM OZANA OZAN'A

O günlerde ner (*) idim,
Derde tuş olup eridim.
Dedim kısmetim beridir (*),
Kaldı yazana yazana.

İnsanlığı yüce tuttum,
Eh... Neleri koca tuttum,
Öz gönlümü saca tuttum,
Yolum uzana uzana.

Yeri göğü ben hayladım,
Dostu, canları huyladım,
Şarkı deyip boy boy boyladım,
Yandım yazana yazana.

Gide gide ışıklandım,
Göz göresi uşaklandım (*),
Gönül dindi aşıklandım (*),
Döndüm ozana ozana...

*Ner - genç erkek deve

*Berî - bu tarafa

*Uşaklandım - çocuk oldum

*Aşıklandım - ozan oldum

HALKIM SÖYLESİN AHSEN

Azerbaycan evladı,
Sev vatanı, anneni.
Başını yüce eyle,
Sana candan yananı.

Zamanın nabzını tut,
Savadınla (*) geç başa,
Oku, çalış, evladım,
Her an onurla yaşa.

Mektep (*) mabedin olsun,
Kamalınla büyü sen.
Bayrağın dalgalansın,
Vatan söylesin ahsen.

*Savadınla – eğitim anlamında

*Mektep – okul

SEN SUFİSİN

Saygıdeğer Eyyub Yagubov'a İthaf Olunur

Sen sufisin,
Süfliliğin,
Yüzünden belli.
Gözlerinde
Nur damlası.
Halin yüzde,
Gördüklerin.
Hoş niyetli.
Seçimden belli.
Bir insansın,
Duygu dolu.
Yüreklerin ilacı.
Sevdiklerin Tanrı'dandır.
Tanrı'dandır.
Aşk hevesli,
Yolun belli.
Azan değil,
Ne sohbetin,
Ne sözün.
Yerle göğü birleştiren.
Sen kendinsin, sen kendin.

BEN BUYUM

Ben buyum

Ağrılı,

Acılı.

Bir az asabi.

Arzularım

Donmuş.

Dileklerim

Susmuş.

Fikirlerim

Durgun.

Tenhalıktır

Sebebi.

Ne dine

Biliyorum,

Gâh arandayım,

Gâh dağda.

Dağları kalkıyorum

Aşa aşağı.

Bu meydan

Bu şeytan.

Elimin

Tuzu yok.

Sözümün keseri.

Dediğim davada,

Kalmışım.

Tek تنها,

Yolların esiri.

O GÜNLER

Çocukluğum yâda düşür,
Yâda düşür ballı tamı (*).
Gözlerimin önündedir,
Atam, atam hamı, hamı (*).

Atlanırdık (*), oynardık,
Hoşbahtlığın (*) zirvesinde.
İki bacı, iki kardeş,
Eğlenirdik gür sesinde.

Kendi dünyamız nasıl güzel,
Büyüyorduk yavaş yavaş.
Korkutmazdı bizi hiç zaman,
Ne kavgalar, ne de savaş.

Kaynayardık, karıştırdık,
Evimizin havasına.
Benzetirdim her bucağın,
Bir kırlangıç yuvasına.

Bahteverdim, bahteverdim (*),
Kaş o günler gayıdaydı (*).
Saçlarıma sığal (*) çekip,
Annem beni oyadaydı (*).

*Tamı - dadı

*Atlayırdık - atlanmak

*Hoşbahtlık - mutluluk

*Kaynayardık - kaynamak

*Bahteverdim - mutlu idim

*Gayıdaydım - geri döneydim

*Sığal - sıvazlamak

SUSTUM

Unuttun

Sıradan bir gün gibi,

Unuttun beni.

Bense

Unutamıyorum.

Unutmak,

Zordur seni.

Günahını

Anlamadan bir an da

Günahsız olduğunu

Kanıtladım,

Bildiğin kadar.

Ben ise

Sustum.

Gönlümü

Göyneten (*) yalanlara.

Dözdüm bir teher (*).

*Göyneten – acıtan

*Dözdüm bir teher – çok zorlukla sabır ettim

GÜL KOKULU SABAHIM

Keşke elime

Fırsat düşüp,

Yoğuraydım

Bu dünyayı.

Yapaydım,

Sevgisini bol bol edip

Yere göğe,

Karıştırıyordım.

Aşkla dolu eleğimi,

Eleyeydim

Her yana.

Yıldızların

Sıralanıp,

Nur yayaydı

Dört yana.

Nefesimle

Can vereydim

Donuk bakan

Gözlere.

Isıdaydım yürekleri,
Işık yayıp
Yüzlere.
Bak, böylece,
Gül açaydı,
Sağım, solum
Etrafım.
Kokusunu sürmüş,
Tazelenmiş
Açılardı,
Sabahım!

SÜZECEĞİM

Gökten yere sepelendi (*) yıldızlar,
Kendi gönlümün sığacağına kızındım.
Nereye baktımsa sevgi gördüm dopdolu,
Allı-güllü söz dünyamı kazandım.

Gördüklerim melekleri (*) gözümde,
Üzerliğin topasına od vurun (*)
Şirin, şeker deste yığın sözümden,
Kalbi kövrek (*) yürekleri avuttum.

Arzularım, isteklerim taze ter,
Çiçeklenmiş el uzatıp üzeceğim.
Yerde, gökte bu âlemde sihre bak!
Güzelliğin havasında üzeceğim.

*Serpelendi - dağıldı (sepildi)

*Melekleri - melek oldu

**Üzerliğin topasına od vurun - Üzerlik nazardan korunmak için bir
ki, onu nazar dokunmasın diye insanın karşısında yakar, tütsünü o
insana koklatırlar. Topa demet anlamın; od vurmak - ateşe vermek*

*Kövrek - hassas, duygusal

**FERİDE HACIYEVA’NIN
ŞİİRLERİ HAKKINDA
BİLİM İNSANLARI VE
ŞAİRLERİN FİKİRLERİ**

Hassas Duygular, Zarif Hisler

Prof. Dr. Vagif Yusifli

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi,

Azerbaycan

Feride Hacıyeva'nın şiirler kitabının ilk okuyucularından biri ben oldum. Yine de onun zarif, ince, duygusal şair kalbinin çırpıntılarını işittim. Sevindim ki, Feride Hanım ilk yazılarından yüzü bu yana sonuncu hesap ettiği şiirleri gibi kendine, kendi doğasına, şair sözüne sadık kalmaktadır. Yine de Feride Hanım sevgiden yazıyor, bu sevginin ulviliğinden söz ediyor. Ayrılık, hicran ve bu acılardan doğan duyguları şiire çeviriyor, yine de Feride Hanımın yaşadığı dönemin onda doğurduğu ağrı ve acılardan, dünyanın gidişinin, feleğin çarkının değişmesinden rahatsız olduğunu bildiriyor. "Gam benim içimdedir" cümlesi Feride Hanım'ın birçok motifli şiirlerinin dilini anlamaya yardım ediyor.

Duman gelmiş üstüne,

Sabır edemiyorum tütsüne.

Dert çekilmiş üstüne,

Ay çadır şehirciyim.

Bu mısralar içinde gam yaşatan bir şairin sadece ferdi, özel, merhem duygularla değil, hem de elin, obanın, halkın, vatanın kahrını çeken bir yurttaşımızın yüreğinden geçen duygulardır. Bu duygular nasıl ki şairin yüreğinden geçiyor, aynı zamanda bu duygular onun talihinin yaşantılarıdır. Çünkü Karabağ Savaşı'nda Feride Hanım'ın da doğmaları savaşmış, yaralanmış, şehit olmuşlardır. O çadırlarda yaşayan yurttaşlarımızın içinde mutlaka Feride Hanım'ın azizleri, akrabaları vardır.

Feride Hanım'ın şiir dünyası hazine, duygusallık ve incelik üzerinde köklenmiştir. Onun şiirlerinde ağlar bir yüreğin sızıntıları vardır, gözyaşlarında zamanın derdi, kederi yuva salmıştır.

*Menekşem sana kurban,
Solmuşsun benim gibi.*

Güzel mısralardır. Her şiir okurken bu mısraları hatırlayacağım. Ve ben her zaman Feride Hanım'ın şiirlerini elime aldığımda, ola bilsin ki, en güzel şiirlerinden bir az zariflik görürken bakınız, mutlaka bu mısraları hatırlayacağım. Ben Feride Hanım'a gönül hoşluğu, güzel bir şair talihi diliyorum.

Safılık ve Güzellik Poeziyası

Prof. Dr. Kamil Veli Neriman Oğlu

Bakı/Azerbaycan

Eski Yunan Edebiyatı'nda Sapfo isimli kadın şair vardır. Dünyanın ünlü edebiyat araştırmacıları, filozofları onu kadın gibi düşünüp, yazan şair olarak nitelendirmişlerdir. Kadın gibi düşünerek, kadın gibi duyarak, kadın gibi yazmak kültürünü dünyanın erkekler tarafından görünmeyen öbür yüzünün açılması demektir. Anna Ahmatova, Mariya Svetayeva, kendi şairimiz Mirvarit Hanım Dilbazi, Nigar Hanım Refibeyli, Medine Hanım Gülgün kadın inceliğinin, hanım zarifliğinin söz ifadesi olarak edebiyat tarihimize dâhil olmuştur. Medyadan izlediğim ve şiirlerini büyük bir zevkle okuduğum Feride Hanım Hacıyeva'nın şiirleri, kadın gibi düşünüp, kadın gibi yazmanın örneği gibi edebiyatımıza gelmiştir. Belki de edebiyatımızda cins ayrılığı yapmak doğru değildir.

“Aslanın erkeği dişisi olmaz” deyiimi ile halkımız kahramanlık, mertlik değerini cins ayrımcılığına karşı çıkmıştır. Ancak bir gerçeği unutmamak olmaz ki, kadın hassaslığın, zarifliğin miyarıdır. Kadın sesi, kadın sözü, kadın sevgisi kadına aittir. Kadın tekrarsızlığı şiirsel dünya için de tekrarsızlık potensiyalı demektir.

Feride Hanım'ın çeşitli konularda, çeşitli içerikli, çeşitli formalı şiirleri dünyaya kadın bakışının şiirsel ifadesi gibi değerlidir. Samimi olmak, doğal heyecan, anne temkini, bacı sıcaklığı, vatandaşlık onuru bu şiirlerin kanına-canına girmiştir.

*Dergâhına kurban olurum, efendim,
Her taşına diz koymaya izin ver.
İmanım sen, inancım sen, efendim,
Dert versen de kabulümdür gizlin ver.*

(Efendim şiirinden)

Veya:

*Şiirsel Gel,
Yağmurun altında,
Çift duralım.
Yağmur yağsın,
Biz de öyle
Yeşil olalım.
Bak böylece,
Pöhrelensin İçimizde,
Bin arzular.
parçası ne kadar doğalsa:*

(İlham Perim şiirinden)

Mısraları kalbin derinliklerinde yaşayan duyguları:

*Dilim sözüme hasret,
Dağım, düzüme hasret.
Sözün düzüne hasret,
Yarım et, bana, vatan.*

(Vatan şiirinden)

Kelimelerinde vatan, yurt sevgisi ilham dolu bir yürekle vasıf olunmuştur.

Bacı-kardeş isteği, sevgi poeziyasız da dünyanın kanıtlanmış isteği, muhabbetidir. Şair, bu doğal muhabbete de ay ışığına benzer gamlı bir ışıkla dile getirilmektedir:

*Vallahi, yetim kalan benim,
Hey geziyorum bulamıyorum.
Kaygı dolu nefesini,
Bir kimsede duyamıyorum.*

(Gel Buluşalım şiirinden)

Bedii sözün büyüklüğü, ulviliği ondadır ki, şairin kederini, derdini kendi kederi, derdi gibi biliyorsun ve duyguları şairle birlikte yaşıyorsun.

*Ağlamaktan parça parça sınımışım,
Ağlamam, ben de böyle deliyim.*

(Vatansız şiirinden)

Mısraları doğma vatani düşman tarafından işgâl olan kaçkın göçmen ahvali ruhiyesini ifade etmiştir. Her gün rüyasında doğma çınarını, büyüdüğü evi, toz konmuş gamlı yolları, öksüz pınarın öksüz sularını gören şairin derdi, kederi insani- dir, insani olduğu kadar da metindir, sert ve barışmazdır.

Ocak ilk sırada annenindir. Ocak itkisi ilk sırada anne faciasıdır. Şair bu faciayı yalnız kederin diliyle vermiyor, umut ve inamla vatan hasretini dile getirmektedir. Feride Hanım'ın şiirlerinde Natevan'ın Karabağ kokulu nefesi duyulmaktadır. Bu nefes "Gözlerim yoluna bir iz salacaktır", "Ummandayım, kendi gamım yok", "Bu kar da, şahta da ömrün payıdır", "Razıyım ölü ölüp ben yeniden doğulum" mısralarından okuyucu yüreğine akıyor, akıp gittiği yerlere güzellik, inam, saflık, samimiyet götürmektedir.

*İster kadın şiiri olsun, ister de kişi,
Asıl şiir yürek şiiri, gönül sesidir.*

Bu sesi dünyamıza getiren, dilimizde canlandıran Feride Hanıma zarif duygular için teşekkür eder, ona her zaman kadın eline, kadın bakışına, kadın yüreğine muhtaç olan büyük şiir yolunda yeni yeni uğurlar diliyoruz.

Elvan Satırlar

Prof. Dr. Maarife Hacıyeva

Bakı/Azerbaycan

XII. yüzyıldan bu yana Azerbaycan'ın şiir sanatını zenginleştiren, isimleri edebiyat tarihimizde onurla çekilen çok sayıda kadın şairlerimiz vardır. Felsefi ve tarihi anlam taşıyan, iki mısralık şiiriyle şiir sanatımıza dâhil olan münevver, akıllı şair kadınlarımız olduğu gibi, bugün de çok sayıda kadın şairlerimiz edebiyatımızın şiir denilen şerefli ve ağır yükünü zarif omuzlarında taşıyorlar.

1998 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin üyesi olan, gündelik medyada, televizyon ve radyo verilişlerinde sürekli şiirleri ile okuyucu ve dinleyicilerin görüşüne gelen Feride Hacıyeva, Gül Açıan Hatıralar, Ümit Çırağı, Kayıp Olmuş Yurt Yeri gibi tiyatro eserleriyle, Rumın şairi Mihay Eminescu'dan yaptığı çevrilerden oluşan Yıldızlardan Pay İsterim kitabının yazarı olmakla beraber Aras, Mehseti Gencevi, Kızıl Kalem fahri ödülleriyle layık görülmüştür.

Şiirlerinin konusu manevi saflık olan Feride Hacıyeva'nın eserleri 1990'lı yıllardan başlayarak gazete ve dergi sayfalarında görünmeye başlamıştır. Öten asırdan başlayarak, onun, Beni Benden Alan Dünya (1998), Dünyama Kavuşaca-

ğım (2000), Gökler Penahım Benim (2004), Geri Verin Tanrı Sevgisin (2006) kitapları yayımlanmıştır.

“Hu, Mevla’m, Hu” Feride Hanım’ın okurları ile yeni görüşüdür. 2006 yılında Türkiye’nin Konya kentinde faaliyet gösteren Selçuk Üniversitesi’nde “Mevlana ve Mevlevilik” sempozyumunda iştirak eden Feride Hanım XIII. asır büyük Türk bilgini, Tanrı aşığı ve insan dostu Hz. Mevlana Celalettin Rumi’ye manevi borcunu ifade eden birçok şiirleri onun Nu, Mevla’m, Hu kitabında toplanmıştır.

“Hu” Arapçada O manasını ifade etmektedir, aynı zamanda Allah’ın ismidir. Arif Sofiler, Sofi büyükleri Allah kelimesini ululuk anlamında Hu şeklinde ifade etmişlerdir. Sufi dervişler zikir esnasında Allah’ı Ya Hu şeklinde de zikir ederler. Azerbaycan dilinde bu ifade Ya Allah, Ey Allah şeklinde kullanılmaktadır.

Feride Hanım’ın poetik süzgecinden süzülerek şiire geçen Hu kelimesi derin felsefi ifade tarzı, güzel bir ahenk oluşturmaktadır:

*Dağ başında zikir eden ben,
Neye dönüp hu diyeceğim.
Hoş ses gönlüme düşecek,
İlahidir bu... Diyeceğim.*

F. Hacıyeva’nın Hu, Mevla’m, Hu kitabında toplanmış Hz. Mevlana’ya ithaf ettiği şiirlerin özel açıklamaya ve ayrıca tahlil yapmaya ihtiyacı vardır.

O şaraba sarhoşum ki, onun kadehinin süsü aşktır, Allah insana şah damarından daha yakındır, Ben o varlığa kulum ki, onun kulu, kölesi aşktır – diyen Tanrı aşığı insanlık dostu olan Hz. Mevlana’nın şiirlerindeki temel görüş Tek Varlık, İlahi Aşk, İnsan Sevgisidir.

Bu sevgi, bu manevi büyüklük, bu ululuk şaire ilham vermiş, varlığına hakim olmuştur:

*Her kelimesi miski enber kokulu,
Her sözünü şerbet sayarak içiyorum.
Bu ne âlem, bu ne sır, ay Allah!
Aşk köprüsün hoş gönülle geçiyorum.*

Kitabın içinde bulunan Kalbime İnci Dizeceğim, Hu Diyeceğim, Yol Açtım, Dergâhına Gelmişim, Dünyam Taze leniyor, Ney, Sema Dansı gibi onlarca şiir Hz. Mevlana’nın ilahi aşkından mayalanmıştır. Sema Dansı adındaki şiir kitabı en fazla okunan şiirlerindendir.

Türk tarihinin, ananesinin, inanıcının bir parçası olan sema dansı insanların manevi seyahatini, kemale doğru gidiş dönüş yolculuğunu, yani meracını, nefsinin terk ederek hakta

yok oluşunu ve kâmil insan olarak tekrar Allah'ın kuluna dönüşünü ifade eden yedi bölümlü dini danstır. Sema dansı yaparken kolları açık olan semazenin sağ eli dua edercesine göklere, Hakk'ın sözü ile baktığı sol eli ise yere dönük oluyor. Bunun anlamı insanın haktan aldığı ihsanı halka vermesidir. Bu dans sağdan sola kalbin etrafında dönerek bütün insanları ve yaradılışı sevgi ile kucaklayan ibadettir, manevi seyahattir.

Bu manevi seyahati Mevlana'dan Gelen Nida isimli şiirinde şair şunları dile getirmektedir:

*Bir el gökte,
Bir el yerde.
Yerle göğü birleştirir.
İnsanlığı,
Yüceliği,
Bu dünyada,
Hoş niyetli,
Kudretiyle,
Varlığıyla,
Birleştirir.*

Mevlana yaratıcılığına aşina olanlar iyi bililer ki, Celalettin Rumi'nin nadide duyumu onun istidadının özel yönlerinden biri olmuştur. Onun müzik aletlerinden neyi daha fazla sevmesi eserlerinde de görünmektedir. Ney, ilahinin insanlara

müstesna hediyesidir. Mevlana'nın yaratıcılığındaki bu önemli mesele Feride Hanımın Ney isimli şiirinde her yönüyle gösterilmektedir:

*Ney...
Gönlümün
Nur incisi
Her derdime,
Melhem benim
Bu ses
Keder,
Bu ses sevinç.
Bu ses
Aşkın birincisi.*

Şüphesiz okurlar tarafından derin tahlilini alacak böyle şiirler Azerbaycan şiirinin XXI. asırdaki Feride Hanım'a özel renk ve çalarları ile işlenmiş, özel ilham ve sevgi ile kaleme alınmıştır.

Kitaba vatan, sevgi, toprak gibi beşeri ve ebedi konular, insan hakkındaki mizan teraziye dönene psikolojik konular dikkati çekmektedir. Feride Hacıyeva bu kutsal konuları ustalıklarla ele almış, döktüğü alın teri ve zahmet hesabına güzel şiirler ortaya koymuştur:

*Dağ başında bulutların çelengi,
Temaşadır meşelerin nehengi.
Bu toprağa kim vermiştir bu rengi,
Tabiatın mucizesi Kah'tır, Kah (*).*

*...Yüreğime payız düşmüş,
Payızdan kışa gidiyorum.
Civanlığım bir uykudur,
Kocayıp başa gidiyorum.*

Feride Hacıyeva şiirlerinin beğenilen bir tarafı da gör-
düğü, rast geldiği her olayı konuya çevirmesidir:

*Kırmızıda kara gördüm,
Çünkü kanım kara idi.
Kalbim dertten açılmıştı,
Pucur pucur yara idi.*

Feride Hanım'ın şiirlerinin biri "Sözüm Bitmiş" adında-
dır. İnsanın manevi dünyasının telaşı onun sözünün tükenme-
sine hak vermiyor. Bu şiirde şairin kalbindeki sözün, şiirin
bitmediğini, aksine, daha fazla olduğunu görmekteyiz. Tama-
men yeni bir duygu, yeni bir nefesle kaleme alınan Hu, Mev-
la'm Hu kitabı Feride Hacıyeva'nın bitmez emeğinin, şiirsel
tefekkürünün mahsulü gibi dikkatimizi çekmektedir.

Celalettin Rumi'nin İziyle

Prof. Dr. Mehmet Rıhtım

Bakı/Azerbaycan

Hız. Mevlana'nın âşıkları aslında Hakk'ın âşıklarıdır. Onu sevenleri buna sevk eden, onun sevgisini yüreklerine yerleştiren yegâne vasıta Allah sevgisidir. Allah C.C. "Beni seveni ben de severim, onu mahlûkata da sevdirim" der.

Mevlana'yı anlamak için onun kaynaklarını anlamak la-
zım. O ilham kaynağını şöyle açıklamaktadır: "Hayatta oldu-
ğum sürece ben Kuran-ı Kerim'in bendesiyim, Hız. Muhammet
Muhtarın haki rehiyim".

Hız. Mevlana'nın doğumunun üzerinden sekiz asır geçti.
Onun hakkında yüzlerce kitap yazıldı ve hala da yazılmakta-
dır. Onun eserleri hala büyük ilgi ile okunmakta ve en fazla
okunanlar arasındadır. Onu asrımızda yeniden anlamaya ça-
lışmak Doğu'dan Batı'ya kadar bütün insanlığın ortak görevi-
dir. Onun izinden gelen bu yolun yolcuları kervanına dahil
olanlardan biri de çok değerli bir hanımefendi Feride Hacıye-
va'dır. O bazen hüznü, bazen umutludur. Kimi zaman se-
vinçli, kimi zaman kederli, ama yoluna inamla devam etmek-
tedir. Onun dilinde Mevla zikri, kalbinde Mevlana fikri vardır.
Bir şiirinde şöyle diyor:

*Bu yolların yolcusuyum,
Garip turna avcısıyım.
Güzelliğin yolcusuyum,
Ya Rab, sana sığınırım.*

Mevlana “Dost istersen Allah yeter” diyor. Mevlana yolu aşkın hakiki yoludur. Bu yolun yolcuları gerçek aşkı bulanlardır. Şems yıllarca Mevlana’yı aramıştır. Altmış yaşında Konya’da Mevlana’yı buldu, Mevlana da onu. Bu buluşma her ikisinin de manevi hayatlarında büyük dönüş oldu. Şems onu tutuşturdu, o da onu aradığı manaya ulaştırdı. Her ikisinin izinden giden hakikat yolcusunun yolu sekiz asır sonra Konya’da Mevlana dergâhına ulaştı. Onunla mana âleminde görüşerek, ruhaniyet deryasından su içmiş, hakiki aşğın cazibesiy-le ney olmuş, dile gelmiş “Hu Mevla’m Hu” demekte.

Feride Hanımefendi’nin şiirlerini okurken insan kendini Hz. Mevlana’nın huzurunda hissetmektedir. Dilinizdeki ve kalbinizdeki Mevlana sevgisi hiç bir zaman sizi terk etmesin.

Nurlu Hanımın Işık Dünyası

Telli Penah Kızı

Araştırmacı-Yazar, Şair

Azerbaycan Devlet Televizyonunda

Şube Müdürü

-Ölüp geri dönmesem, günahımdan geç. Ne ilginç de-yimdir – değil mi? Bu bir tane mısranın sihrine düşüp nerelere gedmek olurmuş? Bu tek mısradaki itiraf var, isyan, keder var, inat var, sakince el sallayıp gedmek var, helallik almadan ebe-diyete kadar uzayan yolun pişmanlığı, Yüce Allah’a erk yana inat var, bir insan ömrünün taşa dokunmuş nişgili, gileyi göz-yaşlarından ıslanmış kirpiklerin hasreti var. Böylece birce mısranın tılsımı ile yıllardan beri sevip azizeliğim, kadir değe-rini yüreğimde yeşillendirdiğim, insanlığına, edep erkânına, dözümüne vurduğum Feride Hanımın şiirleri hakkında yaz-mak için sözüme anahtar bulduğuma sevindim.

Şairlerin şiirleri kendilerine benziyor. Her bir yaratıcı insan fikrinden, beyninden süzülen mısraları kalbinin süzge-cinden geçirmektedir, duygularıyla onu yoğurup yapmaktadır, beyaz sayfalara göçürdüğü mısralarda kendinin karakterini çizmektedir. Feride’nin şiirleri de onun kendisi gibi güzel, zarif utangaç ve gayretlidir. Çünkü Feride Hanım toprağa, dünyaya büyük sevgi ile yaşayan insandır.

*Ey oğul!
Sen kimsen?
Türkoğlu Türk'üm!
Aslın kim?
Soyun kim?
Nerden gelmişsin?
-Şamanım, Oğuz'um.
Erim, Göktürk'üm
Köküm uzaklardan,
Yol alıp gelir,
Her taşa mührümü
Vurup gelmişim...*

diyor Feride Hanım ve bu mısraların yazarı olan kadının erkek gayretine, kadın özelliğine, ana onuruna hayran kalıyor-
sun. İnaniyorsun ki, bu toprağın çökmeğe, bu halkın gerileme-
ğe hakkı yoktur, düşman elinde esir kalan topraklarımızı unut-
sak tarih bir yana, hiç Allah ta bizim suçumuzdan geçmez,
gelecek nesiller bize lanet okurlar.

*Ey yiğit!
Sözün ne,
Yeminin ne senin?
Elimi, obamı,
Geri almaktır.*

*Sönen ocakları
Gür yandırmaktır...*

Feride Hanım çok iyi biliyor ki, özgürlüğe, mutluluğa giden yol sadece Azatlık Meydanının miting ihtirasından, insanların kafasını karıştıran düşlerden ibaret değil. Vatanda o zaman rahat yaşamak olur ki, onun köyünde, şehrinde sakinlik olsun, insanlar insan gibi yaşasın, hakları korunsun.

Bunun için Azerbaycan'ın her bir vatandaşının siyasi mensubiyetinden asılı olmayarak sağlam fikrine, halkın, yur-
dun refahına yönelmiş sivil mücadelesine saygı ile yanaşılma-
lıdır, eller bir birine sarılmalı, kalpler aynı duygu ile çırpınma-
lıdır.

*Her kelimem, her sözüm dinim, mürüvvetim,
Vatana hor bakan, vatan töhmeti.
Yaman serpelenir el ganimeti,
Eller uzamıştır baş dünyasıdır.*

*Haydı, haray salın, dağlar yücelsin,
Yiğitler Tanrı'mdan yerden güç alsın.
Bir vatan müziği koy havalansın,
Meydan hasarlanmış, göç dünyasıdır.*

Feride Hanımın şiirlerinin birçoğu hakkında konuşmak, her birini ayrıca araştırmak, incelemek mümkündür, bu onun şair ömrünün göz önünde olan, her birimizin duya bileceği gerçektir, yaşantılardır.

Ben Feride Hanımı sayın okurlarımıza başka yönden tanıtmak istiyorum. O çok iyi bir insan, evlatlarına canını feda eden anne, vefalı ömür gün arkadaşı, kayınvalidesine iyi bir gelin, mihriban kız kardeşi veya abladır. Biz gençlik çağlarımızdan bu güne dek iyi bir arkadaş olmuşuz, belki “Bacı olmuşuz” desek daha maksada uygundur. Onun hayatı, yaşantıları, sevinç ve kederi, uğurları gözlerim önünde geçip, belki de hayatındaki önemli anları bir arada yaşamışız.

Feride sevincini de, kederini de benimle paylaşmıştır, aslında beni çok sevdiği için bazen sevincinden bana pay vermiş, benimle paylaşmış, beni üzmemek için kederini yalnız başına çekmiştir. Ben ise haber tutar tutmaz onun yanına koşmuşum, kederini yalnız başına çekmeğe koymamışım, başını göğsüme koyarak gözyaşlarını silerek, ona güzel şeyler söyleyerek derdini hafifletmeğe çalışmışım. Bir de ki, her birimizin bildiği gibi, Yüce Allah sevdiklerini sınavlara çekermiş. Ben derdim ki, Feride Allah’ın sevdiği kuludur. Benim güzel Feride bacım anne babasını, doğmalarını erken kayıp etmiştir. Bu ağır dertler Feride’yi yine bilmemiştir, o kendini toparlamış, hayata daha muhkem sarılmıştır. Feride halkımıza iki akıllı

evlat vermiştir. Oğlu Senan, kızı Zöhre. Onların dünya getirdikleri evlatlar Feride’nin genç ömrünü taçlandırmıştır, Feride annanne olmakla kendini dünyanın en mutlu insanı hesap etmiştir. O, kayınvalidesine, kayınbabasına gelin değil, evlat olmuştur. Onların bir sözünü iki etmemiş, her çağırışlarına “can” demiştir. Benim şair bacım her zaman kendi dertlerini unutmış, başkalarına yardım etmeğe koşmuş, insanların derdini kendi derdi hesap etmiştir. Ne kadar dertli olsa da Feride kendini dünyanın mutlu insanı sayıyordu. Çünkü arkasında dağ gibi duran, hayatın yükünü onunla beraber çeken, onu üzmeyen, yaşam kaynağı olan, çocuklarının sevgili babası Rövsen Bey vardı. Çevrelerindeki insanlar onlara en mutlu aile diyordular. Nazar değdi bu mutluluğa. Deme, Azrail Rövsen Beyin ardınca adım adım geziyormuş. Bir gün yakaladı ve alıp kaçtı. Rövsen Bey fazla sevgisi, saygısı ile güzel Feride’yi çok şımartmıştı. Birden Feride yolun ortasında yapayalnız kaldı, ne yapacağını bilmedi. Şimdi çocuklarına hem baba, hem anne olacaktı, torunlarına hem dede, hem nine olacaktı. Bunları düşünürken kendini toparladı, mutlaka bu işte ona Rövsen Beyin ruhu da yardım etti. Bu acılı anlar Feride’nin şiirlerine etki gösterdi, şiirlerin içerisinde sevgilinin hasretinden doğan gam çiçekleri boy verdi:

İlahi, bu boyda bela mı olur,

Meydanda kalmışım, gör nice tekim,

*Derdin ağırlığı bir deve yükü,
Ağzımda büyüyor yediğim tike...*

Feride Hanımın ilk şiirler kitabı “Beni Benden Alan Dünya” ismini taşıyordu. Bu kitaptaki şiirlerinde karamsar duygular iyimserlere göre daha fazladır:

*Bu dünyadan ben elimi çekmişim,
Bu dünyayla hak hesabım kurtardı.
Ötenlere nasıl olmuş dözmüşüm,
Geçmiş ola, sabrım daha daralmış...*

Biz Feride Hanımın arkadaşları gönültaşları olarak bu mısralara itiraz ediyoruz, ona sabır, tükenmez yaratıcılık duyguları arzu ediyoruz.

Feride Bacım çok iyi biliyor ki, hayat, ömür tatlı bir uykudur. Belki ne zamansa ayıldığımızda Yüce Allah’a ellerimizi kaldırıp:

*Ne zamansa, ne zamansa,
Ben de öleceğim.
Ölümü yenerek,
Yine güleceğim...*

*Ne deyim, ne deyim,
Ben bilemem hiç.
Ölüp dönmesem,
Günahımdan geç...*

Bu mısralardaki teselliye güveniyoruz, güzel Feride’m. Umutlarının ömrü arzularının ardına dizilsin. Türk dünyasında yaşayan okurlarla, kardeşlerinle yeni görüşün kutlu, hayırlı uğurlu olsun, değerli bacım...

Liyakatli Kadın, Güzel Şair

Huraman İsmaylova

Azerbaycan Yazarlar ve Gazeteciler Birliğinin Üyesi,
M. F. Ahundov Adına Azerbaycan Devlet Kütüphanesinin
Kitap Saklama Şubesinin Müdürü

Feride Hacıyeva'nın ismi edebiyat âleminde herkese tanıştır. Feride Azerbaycan'ın şairler ordusunda özel yeri olan şair kadınlarımızdan biridir. Bu yazımda Feride'nin şairliğinden, şiirlerinden söz etmek istemiyorum. Şiirleri tahlil etmek, onlar hakkında fikir söylemeyi düşünmüyorum. Bu hakta araştırmacılar defalarca fikirlerini söylemişler ve bugün sizlere takdim olunan kitapta da onların fikirleri ile tanış olacaksınız. Ben Feride'yi sizlere insan, kadın ve şahsiyet olarak takdim etmek istiyorum. Aslında Feride'nin şiirlerinde onun kendisi, kalbi, karakteri görünmektedir. Hassas okur, Feride'nin kimliğini kendi şiirlerinden anlaya bilir.

Feride Hacıyeva Bakı'nın yarım saatlik mesafesinde yerleşen, Sovyet döneminde gençlik şehri adını taşıyan Hazar denizin kıyısında olan Sumgayıt kentinde öğretmen ailesinde dünyaya göz açmıştır. Feride'nin soyu Ermenilerin ayağı altında inleyen Karabağ'a, onun dağlar güzeli adını taşıyan Kubatlı kentine çıkmaktadır. O, şiirlerinde hep soyunun geldiği Karabağ'dan hasretle söz açmaktadır. Şairimizin vatan sevgisi

anneye babasından onun damarlarına girmiştir. Feride'nin velileri sözün gerçek anlamında aydın insanlardır. Ben onun velilerini göremedim, ama Feride'nin davranışlarında, karakterinde onları görmek mümkündür. Çok iyi söylüyorlar ki, aile terbiyesi insan karakterinin şekillenmesinde, bütün hayatı boyunca yaşamında kendini göstermektedir.

Feride Hacıyeva, 1971 yılında Krupuskaya (*) ismini taşıyan Kütüphanecilik Yüksek Okulu'ndan mezun olmuştur. Sonra eğitimini Azerbaycan Devlet Üniversitesi'nde devam ettirmiştir. 1983 yılında Azerbaycan Cumhuriyeti Aşıklar Birliği'nde eğitim işlerine bakmış, burada folklor şubesinin müdürü vazifesinde çalışmıştır. O zamanlar Feride artık tanınmış şair idi. Şiirleri günlük medyada, televizyon programlarında okurlarla buluşmuştur.

Feride Hanım, şimdi milli, manevi servetimiz olan M. F. Ahundov adına Azerbaycan Devlet Kütüphanesi'nin matbuat bölmesinde müdür görevinde çalışmaktadır. Benim iş arkadaşımıdır.

Feride Hanım'ın üç tiyatro eseri Azerbaycan Kültür Bakanlığı tarafından kabul olmuştur. Feride'nin Aşık Peri şiirine besteci Sevda İbrahimova müzik bestelemiştir. Feride'nin şiirleri hem de kardeş Türkiye'de yayımlanmıştır. Çeşitli yıllarda şiir güldestelerinde, "Azerbaycan Harayı" şiir toplusunda Feride'nin silsile şiirleri basılmıştır. İlk kitabı ise 1998 yılında

Beni Benden Alan Dünya'dır. 2000 yılında Dünyama Kavuşacağım şiir kitabı okurlarla buluşmuştur. 2001 yılında ünlü Romanyalı şair Mihay Eminescu'nun şiirlerini tercüme etmiş Yıldızlardan Pay İsterim adı altında yayımlamıştır. Feride Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin, Romanya Medeni İlişkiler Birliği'nin, Azeri-Türk Kadınları Birliği'nin, Aşık Peri, Mehseti Şairler Meclisi'nin üyesidir. Feride Hanım güzel şair, vefalı arkadaş, temiz kalpli insandır. Kaygılanan anne, mihriban ninedir. Hayat arkadaşı Ruşen Bey'i genç yaşında kayıp etti. Onun iki akıllı evladı var: bir oğlu, bir kızı. Feride Hanım evlatları ve torunlarıyla mutluluk içinde yaşamaktadır.

Ben, bütün Azerbaycanlı kadınlarda görmek istediğim, arzuladığım özelliği Feride'de görüyorum ve onunla gurur duyuyorum. Aynı zamanda onu sadakatli iş arkadaşı, liyakatli bir insan olarak tanıyor ve seviyorum. Çok iyi söylüyorlar: "Kadın cemiyetin aynası, manevi değerlerimizin taşıyıcısıdır." Feride Hanım halkına, vatanına, ailesine onur gurur getiren bir insandır. Feride'ye sağlıklı uzun ömür, yeni yaratıcılık uğurları diliyorum.

*Krupuskaya - V. İ. Lenin'in Hayat Arkadaşı

Yolunuz Açık Olsun, Feride Hanım...

Muharrem Kubat

Kitabın Editörü

Bir sene önce Feride Hacıyeva bana şiir kitaplarını göndermişti, okudum şiirleri beğendim. Hatta Kubat Kültür Evi'nde şairler karşısında Feride Hanım'ın Şiir Dünyası adlı bir konuşma da yaptım, o zaman herkes Feride Hanım'ın şiirlerini okumak istediklerini söylediler, ben onun kitaplarını şair arkadaşlarıma verdim. Şairler tek tek beni arayıp şiirleri beğendiklerini söylediler. Feride Hanım'ın şiirleri incelenmek ister. Burada dikkati çeken konular fazlasıyla vardır. Örneğin, vatan, aşk, din, üstatlarımız, özellikle, Mevlana, anne baba sevgisi, hayat arkadaşı, evlat, torun, arkadaşlar... Feride eline kalem alırken kimseyi unutmuyor. O, dünyanın derdini omuzlarında taşımaktadır. Dinimize uygun olmayan işler onu çok rahatsız ediyor, düşman elinde kalan vatan onun uykularını kaçırmıştır. Feride Hanım'da vatan ve insan sevgisi çoktur. Ben diyorum ki, şair insan sevgisini Mevlana'dan almış. Çünkü Mevlana'nın Mesnevi'si elinden, dizeleri dilinden düşmüyor.

*Kayıptan bir ses geldi, duruldum,
Hikmet dolu Mesnevi'den söz açtım.*

*İnsanlığın bahçesine vuruldum,
Cahillikten baş götürüp ben kaçtım...*

O da Mevlana gibi bütün dünyayı kucaklamakta, kimseyi birbirinden ayırmamaktadır. Feride Hanım insanları birbirine karşı saygılı görmek istiyor ve bu konuları şiirlerinde dile getiriyor. İnsanların insanlara soğuk davranması, akrabalık ilişkilerinin aradan çıkması şairin hassas kalbini üzmektedir.

*Yakınlardan el üzülmüş,
Yürek de yok sana yana.
Akrabalar birbirinden,
Uzak düşür sına sına...*

Feride Hanım, bazen karamsar oluyor, yılların hızlı bir şekilde uçup gitmesinden etkileniyor ve duygulanıyor, hatta göz yaşlarına hakim olmuyor, ama yine de geleceğe ümitle bakıyor. Bir gün Azerbaycan'ın mutlu günlere kavuşacağına, Karabağ'ın düşman esaretinden kurtaracağına inanıyor. Hatta Karabağ için savaşmaya bile hazırdır.

*Ben anneyim, bu dert, elem benimdir,
Kansızlardan kisasımı alacağım.
Viran kalmış, Hocalı' mı, yurdumu,
Yemin ediyorum, liyakatle alacağım.*

İnanıyorum ki, bir gün Karabağ alınacak ve biz Şuşa'da, Cıdır Düzü'nde, Kubatlı'da şiir şölenleri geçireceğiz ve o zaman Feride Hanım'a: "Gözünüz aydın olsun, artık Karabağ azat oldu ve her zaman Azerbaycan toprağı olarak kalacaktır" diyeceğiz...

Vatan Sevdalı Şair

İbrahim Sağır

Eskişehir Şairler Derneği Başkanı

Halil Gürkan

Eskişehir Şairler Derneği Üyesi

Eskişehir/Türkiye

Feride Hanım'ın şiirlerini severek okuduk. Şiirlerinde günümüz için aktüel olan konuları ele almıştır. Gerçekten başka araştırmacıların dediği gibi Feride Hanım duygulu şairidir. Neden yazarsa yazsın duygular ön plandadır. Feride Hanım bütün konuları canı gönülden işleyen şairdir. Özellikle, vatan konusunu her zaman baştacı etmiştir. Vatan Azerbaycan'ın sınırından başlıyor, sonra Karabağ, Kubatlı ve Bakı... diye devam ediyor. Şair, vatan Azerbaycan derken kuş olup göklere uçmak, Azerbaycan'ı canı, kanı ile korumak ister. Her zaman "Canım sana kurban, Azerbaycan" demektedir. Feride Hanım'ın düz yazılarını, onunla yapılan röportajları internetten okudum. Canım vatana kurban diyen Feride Hanım bunu şiirinde şöyle dile getirmektedir.

Toprağımız alınsa,

Ömrü yarı böleceğim.

Kendimi kurban verip,

Ele o gün öleceğim...

Azerbaycan'da yayımlanan Edebiyat, Yeni Azerbaycan, Palitra, Kredo, Ekspres gazetelerinde onun yazılarını okudum. Her yazısında Karabağ sorunundan sohbet açıyor. Ekspres gazetesindeki yazısında "Ben şiirlerimle düşmana meydan okuyorum" demiş şair. Vatan için kalemimi silaha çevirdim ifadesini de birinci fikrine ilave etmiştir. Feride gece gündüz Hocalı'nın derdiyle yaşamaktadır, bir an bile onu terk etmiyor düşman esaretindeki Karabağ'ın derdi:

Hocalı'nın

Haraydır kulağımda,

O kar,

Soğuk

Yâda düşür.

Laçın,

Şuşa oylagında,

At üstünde

Yâd ötüşür

Derde bir bak,

Utaniyorum

Ben kendimden...

Biz de kardeşimiz Feride Hanım'a bir gün azatlığına kavuşmuş Karabağ'da görüşmek arzusuyla sağlıklı ömür dileriz.

Mevlana Sevdalı Şair

Feyzi Halıcı

“Çağrı” Dergisinin Sahibi

Fatma Bahar Halıcı Gökfiliz

“Çağrı” Dergisinin Genel Yayın Yönetmeni

İstanbul/Türkiye

Kardeş Azerbaycan’ın tanınmış kadın şairi Feride Hacıyeva’yı Prof. Dr. Tamilla Hoca’nın yazılarından ve sohbetlerinden tanıdık. Bize misafir gelirken sözümüz hep şiir, sanat oluyor, Tamilla Hoca Azerbaycan’ın çağdaş şiirinden konuşurken mutlaka Feride Hacıyeva’nın da ismini söylüyor. Aslında çok istiyoruz Azerbaycan’a gitmek, oradaki şairlerle buluşmak. İnşallah, bir gün o da olur.

Feride Hanım’ın şiirlerini severek okuyoruz. Şiirleri duygu yüklüdür. Her konuyu çok titizlikle işlemektedir. Vatan şiirleri, insanın içindeki vatan sevgisini daha da güçlendirmektedir. Şair, kendiyle duygusal bir sohbe başlıyor. Bu sohbet-te, şair, dünyanın derdini dile getirmektedir. Yani, Feride Hanım bu duygusal sohbetlerde sadece kendi derdini, milletin derdini değil, beşeriyetin derdinden söz etmektedir. Hep kendini sorguya çekmektedir: -Neden insanlar bu kadar açgözlü olmuşlar? Neden yalan konuşuyorlar? Neden vatanlarını sevmiyorlar? Feride Hanım, insanların bu halinden rahatsız oluyor

ve insanların kalbine iyilik tohumları ekmek için çırpınmaktadır. İçindeki güzel duygularını şiirin diliyle insanlara iletiyor. Feride Hanım’ın bir özelliği de Mevlana sevdalısidir. O şiirlerinde her zaman Mevlana sevgisinden söz açıyor. Şair Mevlana’nın fikirlerini kendisi için kural olarak kabul etmiştir. İnsanlarla münasebetlerinde hep Mevlana’nın yolundan giderek insanlar arasındaki ayrımcılığı kaldırmak istiyor. O da herkese “Kim olursan ol, gel” fikrî ile müracaat etmektedir.

Son olarak gerçekten Feride Hacıyeva’nın Şiir Gülistanını çok beğendik. Ona gelecek işlerinde uğurlar diliyoruz.

Feride Hacıyeva'nın Şiirlerini Çok Beğendik

Prof. Dr. Müzeyyen Buttanrı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana

Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Halil Buttanrı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Görsel Sanatlar Bölüm Başkanı

Feride Hacıyeva'nın şiirleriyle tanışmak bize çok şey kazandırdı. İnce duygulara sahip bir Azerbaycanlı Hanımefendi tanıdık, onun şiir gülistanına seyahat ettik. Feride Hanım şiirlerinde önemli konuları ele almıştır. Bu konuların başında önce vatan ve ona olan sevgi gelmektedir. Bu şiirlerde onun hem Azerbaycan, hem de Feride Hanım'ın soyunun geldiği Azerbaycan'ın önemli bölgelerinden olan Karabağ'la tanıştık. Feride Hanım'ın Karabağ özlemi içimizi sızlattı. Şair, bu özlemi çeşitli usullerle dile getirmektedir. Gâh oradaki anıları dile getirir, sevdiklerinin mezarını hatırlıyor, baba ve annesinin ruhunun rahatsız olduğunu söylüyor. Feride Hanım, bütün Türk kadınları gibi yakınlarına çok bağlıdır, anne, baba, kardeş, bacı onun baştacıdır. Bir de ömür gün arkadaşı, evlatlar ve şirin şeker torunlar. Feride Hanım, onlarla nefes alıyor, her sözünün başında onlardan konuşuyor ve bu konuları severek

şiirlerine nakış nakış işliyor. Özellikle "cevizin içi olan torunlar" Feride Hanım'ın şiirlerinde baş konudur. Onun torunu Ali - Rövsen'e yazdığı şiir bizi de duygulandırdı:

Ömrümü

Tazeledi torunum.

Ağaç gibi

Filizlendim.

Yıldız oldum,

Göğe kalktım.

Nura dönüp

Serpelendim...

Biz de Feride Hanım'a sevdikleri ile beraber sağlıklı uzun ömürler dileriz.

Pınar Suyu Gibi Şiirler

Mustafa Ferit Yıldız

Şair, Araştırmacı

“Çıngı” Dergisi Yazı Danışma Kurulu Üyesi

Kayseri/Türkiye

Feride Hanım’ın şiirlerindeki bütün konular dikkatimi çekti. Şiirler gerçekten pınar suyu gibidir, hazin bir sesle kulağımıza akmakta, kalbimize girmektedir. Bazen karamsarlık duyuyoruz şiirlerde, ama Feride Hanım bu karamsarlığın bile okurları üzmesine imkân vermiyor, yeni bir usul bularak bizim kalbimizde ümit ışığı yakmaktadır. Örneklere bakalım:

*Böylece şaşırdım yol ayrıcında,
Kendim de bilmiyorum nereye burulum.
Ne sağa, ne sola döne bilmiyorum,
Belki kanat açıp gökte duruldum.*

Ve bunun ardından okurlarını gamdan kurutulup yenisinden hayatı sevmeye seslemektedir.

*Sızlayan, ağlayan değilim daha,
Bıkmışım gam adlı şarkılarımdan.
Elimde bir lamba tutup gideceğim,
Nurunu yayacağım gelen yarına.*

Feride Hanım, sadece yakınlarını değil, dünya insanlarını seven bir şair, bir insandır. Şiirlerindeki mesajla herkese kucak açıp sevgilerini, saygılarını göstermektedir. Şiirlerinde hep büyük hümanist üstatlara sevgisinin şahidi oluyoruz. Onlar Nizami, Yunus, Mevlana, Şems Tebrizi, Nesimi vb. üstatlardır. Feride Hanım, onların insan sevgisini şiirlerinin şah damasına yerleştirmiştir, aynı zamanda kalbindeki insan sevgisini o büyük üstatlardan almıştır.

Feride Hanım’ın araştırmaları ile tanıştım. O Mevlana ile ilgili değerli araştırmalar yapmıştır, bir de Romanya şairi Mihay Eminescu hakkında dikkatimizi çeken araştırmaları vardır, aynı zamanda Eminescu’nun şiirlerini Azerbaycan Türkçesi’ne aktarmıştır. Feride Hanım’a gelecek işlerinde uğurlar diliyoruz.

Keşke Bütün İnsanlar Feride Gibi Olsa...

Regina Höfer

Türkolog,

Fulda Şehri/Almanya

Ben Feride Hanım'la iki defa buluştum, bir Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin Natevan kulübünde o zaman orada Türkiye'de yayımlanan Bayraklarda Hilalimiz... Kitabının takdim olunma merasimi idi, Feride Hanım'ın da şiirleri o kitapta yer almıştı, bir defa da Milli Kütüphanede onunla buluşmak bana nasip oldu. Yurt dışından gelen bir yabancı geldiği ülkeyi oranın insanlarına göre tanıyor. Ben de Azerbaycan'ı insanlarına göre tanıdım, genellikle, ülkenin siması insanlardır. Onlar tanıtır ülkelerini bizlere. Ben de arkadaşım Tamilla Aliyeva aracılığı ile birçok Azerbaycanlı ile tanıştım. Örneğin, Feride Leman, Salatın Ahmetli, Nezaket Hanım, Folklor Enstitüsünde doktora öğrencisi Aynure Gedirova ve Feride Hanım. Onlarla çok güzel münasebetlerimiz oldu. Her görüştüğümüzde onlar bana kitaplar veriyor, ben de o kitapları Almanya'ya götürüyorum, inşallah, bir gün emekli olduğumda onları Almancaya çevirmeyi düşünüyorum. Feride Hanım, iki kitabını bana verdi Hu Mevla'm Hu ve Gökler Penahım Benim. Her ikisini de okudum. Feride Hanım'la benim ortak noktam var: Her ikimiz Mevlana sevdalıyız. Ben de Mevlana'yı çok severim. Her

sene Konya'da Şebu Aruz törenlerine katılıyorum. Bu sene Konya'da düzenlenen Türk Halk Sanatları Uluslararası Sempozyumu'na katıldım, bizi Mevlana'nın gömüldüğü Camiye götürdüler, Şems Tebriz'inin de mezarını ziyaret ettik, akşam Sema gösterisini izledim. Feride Hanım'ın şiirlerinde Mevlana adının ne kadar yüksekte olduğunu gördüm, Feride Hanım Ney ve Sema Gösterisi hakkında ne güzel şiirler yazmış. İnter-netten Feride Hanım Mevlana ile ilgili yazılarını, röportajlarını okudum. Çok beğendim. Şair diyor ki:

Yerle göğün arasında.

Semazenler

Süzüyor, süzüyor,

...Neyin sesi

Tanrı'dandır.

İlahiler seslendikçe,

Nur çilenir

Yüzümüze.

Sema dansı,

Güzelliğin özüdür o.

Gönüllerin

Billur gibi sözüdür o.

Mevlana'dan gelen nida.

Gül Çiçek Kokulu Şiirler

Huriye Saraç

Yazar

BELÇİKA

Prof. Dr. Elçin İsgenderzade'nin ve Prof. Dr. Tamilla Aliyeva'nın davetlisi olarak Azerbaycan'a gittim. Azerbaycan'ın tanınmış şair ve yazarları ile buluştum. Yazarlar Birliğine gittim, sağ olsun, Yazarlar Birliği Başkanı Sayın Anar Bey, onun yardımcısı Fikret Koca, orada çalışan herkes bana sevgi ve saygı gösterdiler, o günleri hiç unutamam. Feride Hacıyeva Hanımefendi ile Salatin Ahmetli'nin toplantısında buluştum, orada Feride Leman, Gülemail, Nezaket, Sona Çerkez, Telli Penah kızı, Zernişan Azayeva ile güzel sohbetlerimiz oldu. Ben şiiri çok severim, Köy Enstitüsü'nde okuduğumuz yıllarda öğretmenlerimiz bize hep şiir ezberletirlerdi. Şimdi de hafızamdadır o şiirler. Feride Hacıyeva bana şiir kitaplarını hediye etti. Onları özümle Belçika'ya götürdüm, yaşadığım şehirde hem Türkiye'den, hem Azerbaycan'dan gelip orada yaşayanlar var. Bir yere toplandığımız zaman vatanından getirdiğimiz yeni kitaplardan konuşuyoruz, kitap alışverişinde oluyoruz. Ben de Feride Hanım'ın şiirlerinden konuştum, herkesin ilgisini çekti, kitabı benden alıp okudular. Feride Hanım'ın bütün şiirleri güzeldir, bir de onun Türkiye

sevgisine hayran oldum, doğa şiirlerini çok sevdim. Ben de onun gibi menekşe çiçeğini çok severim.

Menekşem-şah çiçeğim,

Vallahi, sana dönüyorum.

Benim güzel gökçeğim,

Eh. Sanki ben ölüyorum.

Veya:

Bu yollardan daha geçen değilim,

Ayak izim bu yolların yarası.

Boynu bükük menekseyim bu günden,

Aman Tanrı'm, bana dokunan olmasın.

Feride Hanım'ı onun ruh âlemini güzel anlıyorum, talihimiz birbirine yakındır, biliyorum mutlu günler yaşadığın Karabağ toprağı Kubatlı düşman işgalinde, anne, babası, kardeşleri, hayat arkadaşı soğuk mezarlara, bunları Feride Hanımın yerle yeksan etmiş, bunun için menekşeyi bir bedii usul gibi kullanarak, sanki menekşe onun en yakın sırdaşıdır, dertlerini onunla paylaşıyor ve şiirini kederli notlarla bitiriyor. Ben ise ona itiraz ediyorum, diyorum ki, akıllı, çok iyi evlatların, torunların var. Seni seven yüzlerce arkadaşın var, üzülme, Kubatlı da alınacak, o zaman seninle Karabağ'a gidecek, orada senin yeni kitaplarının takdimini geçireceğiz. Seni çok seviyoruz, Feride, sakın iyimserliğini kayıp etme.

Bu Şiirler Bana Azerbaycan'ın

Kokusunu Getirdi

Yadigâr Tengerütlü

Şair- Çevirmen

Gera Şehri/Almanya

Azerbaycan'dan bana hep şiir kitapları geliyor. Orada çok sayıda şair, yazar dostlarım var. Feride Hacıyeva Hanımefendinin şiir kitaplarını bana Fulda kentinden Türkolog Regina Höfer gönderdi. Bunun için ona çok minnettarım. Feride Hanım'ın vatan sevgisi ile ilgili şiirleri beni çok duygulandırdı. O Kubatlıyı, ben ise Astara'nın Tengerüt köyünü çok özleyorum. Orada doğdum, büyüdüm, en mutlu günlerim orda geçti, doğrudur, ben yine birkaç yıldan bir oraya baş çekiyorum, ama Feride Hanım, siz nankör komşularınız yüzünden Karabağ'a hasretsiniz. Ama ben de sizin gibi vatan özlemlili şiirler yazıyorum. Oranın dağını, taşını, gülünü, çiçeğini, yağmurunu özleyorum. Vatan sevgisini hiçbir şeyle kıyaslamak olmaz, sizi çok iyi anlıyorum. Sizin Elim Yetmiyor şiirinizi gözyaşı ile okudum.

Yazın hoş havasıdır hatıralarım,

O güllü çiçekli baharım nerde?

Arzular gönlümde kanat açardı,

Sevgim kucaklardı düzü, dünyayı.

Feride Hanım sadece Kubatlıyı özlediği için gam içinde kavrulmuyor, aynı zamanda Karabağ'dan diderğın düşenlerin yerleştiği Çadır Şehirciği için de üzülmeştir. Burada bir çadırın içinde yaşayan çok sayıda insanların acılarını dile getirmektedir. Düşman onları binbir zahmetle inşa ettikleri iki katlı, dayalı döşeli evlerinden diderğın salmıştır, onlar şimdi yılanların dolaştığı çadır evlerde yaşıyorlar. Bunlar Feride Hanım'a rahatlık vermiyor, derdini mısralarla paylaşmaktadır.

Duman gelmiş üstüne,

Sabırım yoktur tütsüne.

Dert dökülmüş üstüne,

Ay çadır şehirciğim...

Çok değerli Feride Hanım, uzak ellerden - Almanya'dan sana yüreğini sakınleştirecek, kalbine ümit tohumu serpebilecek birkaç söz söylemek istiyorum:- Kara günün ömrü az olur, Bacım. Biraz sabır eyle, mutlaka Karabağ, Kubatlı alınacak. Azerbaycan'ın yiğit askerleri topraklarımızı düşman elinde koyamaz. O gün ben ailemle Almanya'dan Hocalı'daki Hava Limanına uçacağız, oradan Şuşa'ya, Cıdır Düzüne gideceğiz, evvellerde olduğu gibi Cıdır Düzü'nde şiir şöleni düzenleyeceğiz. O zaman sen gözünde sevinç gözyaşları ile şiirlerini okuyacaksın...

Feride Hanım, Şiirlerinize Hayran Oldum...

Şerife Gündoğdu

Şair, Eskişehir Şairler Derneğinin Üyesi

Eskişehir, Türkiye

Çok değerli Azerbaycan şairi Feride Hacıyeva'nın şiirleri ile Eskişehir'de yayımlanan Bayraklarda Hilalimiz isimli Güldestede tanıştım. Şiirleri çok beğendim. Şairin bütün şiirleri manevi dünyamızı zenginleştiren şiirlerdir. Feride Hanım kendi kendiyile sohbet ediyor, aslında bu sohbet okurlar içindir. O kendiyile sohbet zamanı öyle bir önemli meselelere dokunur ki, onlar bugün için önemli meselelerdir. Şair, vatan konulu şiirlerinde vatanın başına gelen belalardan konuşmakla beraber içimizde vatana sevgi tohumları ekmektedir.

Vatan

Benim gülr ışığım,

Ev eşiyim,

Bayatıyla

Ninnisiyle.

Mühürlenmiş,

Söz beşiğim.

Göründüğü gibi, Feride Hanım en güzel sözlerden çiçek gibi vatan için çelenk dokumaktadır. En güzel sözleri seçerek

inci gibi vatanın boynuna dizmektedir. Feride Hanım manevi ruhlu şiirlerinin içinde din, doğa, doğmalar konusu da vardır. Şair bunların her birine güzel şiirler yazmıştır. Doğa şiirlerinde denize, güllere, çiçeklere, bahara, son bahara, menekşeye yazılmış şiirler vardır. Şair denizle sohbet etmeyi çok sever.

Dalgaların çırpınışı,

Gönlüme bir heves veriyor.

Sonsuz umman güzelliştir,

Bana yeni nefes verir.

Feride Hanım dinimizi de baş üstünde tutuyor. Yüce Allah'ın ismi dilinden düşmüyor, her zaman dilinde kutsal dini kitabımız Kurani Kerim'in kelimeleri vardır. Ümidini büyük Allah'a bağlamıştır, daima Allah'a minnettarlık duymaktadır:

Şükür verdiği güne,

Her gününde

Bir şefkat.

Yere, göğe yerleşmez.

İnsanların sevgisi,

Ne versen kabulümü.

Ben Feride Hacıyeva'ya şiirin zorlu yollarında, aydın, nurlu sabahlar diliyorum.

Bizi Vatana Kavuşturan Şiirler

Mirza Aliyev

Mühendis

Nyünberg/Almanya

Feride Hacıyeva'nın şiirlerini okuduğumda sanki Azerbaycan'a gittim, Karabağ'ı dolandım geldim. Şiirlerin dil ve üslubuna hayran kaldım. Azerbaycan dilini ne güzel kullanmıştır. Bazen şiirin dilinde Karabağ lehçesi duyulmaktadır, bu şiirlerin diline özel bir güzelleik katmaktadır. Örneğin, pucurlanmış ağaçlar, pöhrenlenmiş güller, yavanlık vs. Feride Hanım her sözü okşayarak, sığallayarak şiirinin diline dizmektedir.

Bu gece ben aya konak olacam,

Bu gece hem demim ay olacaktır.

Gözümün yaşını akıtacağım,

Gönlümü yıldızlar avutacaktır.

Bu dörtlük baştanbaşa mecazdır. Şair aya misafir gidecektir, çünkü ay onu çok iyi anlayacaktır, onlar birbirlerini güzel anlıyorlar. Ayın şaire bu kadar iltifatı dertli, duygusal şairi de heyecanlandıracak ve o gözyaşlarını tuta bilmeyecektir. Feride Hanımı gözyaşı içinde hüznü göğsüne bakacaktır, yıldızlar bu gamlı tabloyu daha fazla seyir etmeyecek şairin

gönlünü güzel sözlerle avutacaklar. Feride Hanım gözlerimizin önünde sözlerinin gücüyle bir tablo çiziyor. Gece, Ay, Yıldızlar ve Şair... Onun şiirlerinin çoğu böyle derin anlamlı şiirlerdir. Hangi konuyu ele alırsa alsın, fark etmez, her bir şiirde derin anlam, ifade vardır. Böyle güzel şiirler yazan elleriniz, kalbiniz yorulmasın, vatan kızı. Sen vatanın kızı olmayı hak etmişsen. Uğurlar sana...

Vatanımdan Gelen Şiir Armağanı...

Elnure Gedirova

Mühendis

Stavanger/Norveç

Ben Feride Hanımın şiirleri hakkında internette çok yazı okuyordum, onunla çok sayıda röportaj vardır. Röportajlarda çok önemli meselelere dokunmuştur. Bakı'dan onun iki şiir kitabını Stavanger'e bana hediye gönderdiler. Sanki bir anlığa Üniversite eğitimi aldığım Bakı'ya, oradan da doğup büyüdüğüm Neftçala'ya gittim. Şiirleri okudukça çok hüznlendim, özellikle, yakınlarının ölümü ile ilgili yazdığı şiirler beni çok duygulandırdı. Kubatlı'daki ata evinin düşmanlar tarafından yerle yeksan edilmesi, sevdiklerinin mezarlarının Kubatlı'da kalması onu çok üzmüştür. Benim de, babam, 40 yaşlarında kalbine yenik düştü, şimdi Neftçala'da - Holkarabucak köyünün mezarlığında annesinin yanında uyumaktadır. Köydeki evimiz yapayalnız kalmış. Onun da sırdaşı rüzgârlar, yağmurlar, kuşlar, çiçekler, böceklerdir. Bir de bayramlarda mezarda kalmayıp o anılarla dolu, bir zaman mutlu, bugün ise gam yuvasına dönüşen evimize uçup gelen ruhlar.

Ata evim yoktur yok,

Toprağına baş eğim.

Yurtsuz canım rahat değil,

Boşalmıştır bileğim.

Feride Hanım'ın bu dizeleri bana Salatın Ahmetli'nin manilerini hatırlattı:

Atam evi kuş evi,

Talvarı kamış evi.

Orda annem babam yok,

O da bir tanış evi.

Beni doğma dilimle, vatanımla buluşturduğu için Feride Hanım'a çok çok teşekkür ederim.

Azerbaycan Kadınının Simgesi

Aynure Seferova

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü

Doktora Öğrencisi - Bakı/Azerbaycan

Feride Hanım'la ilk görüşmemiz Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin Natevan Kulübünde oldu. Manevi annem Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı'nın Türkiye'de yayımladığı "Bayraklarda Hilalimiz" Şiir Güldestesinin takdim merasimine davet olunmuştum. Feride Hanım'ın şiirleri de bu kitapta yer almıştır. Toplantıda Feride Hacıyeva güzel bir konuşma yaptı. Toplantı bittikten sonra ona yaklaşıp teşekkür ettim. Tanışıklığımız böyle başladı, sonra bana kitaplarını hediye etti, okudum, çalıştığı yere, Milli Kütüphaneye giderek güzel şiirleri için yürek sözlerimi bildirdim. Feride Hanım'la sohbet etmek bana zevk veriyor, sözün gerçek anlamında ziyalı kadındır, hanımefendidir. O çalışırken onu seyir ettim, ne kadar yorgun olsa da okurların yüzüne gülümsemekte, onlara yardım etmektedir. Sinirlendiği zaman onu gözümün önüne getiriyorum ve diyorum ki: Ben de ona benzeyeceğim. Onun gibi aydın, kültürlü, sabırlı, mihriban olacağım. O benim için Azerbaycan kadınlarının simgesidir. Bu küçük yazım vasıtasıyla ona sesleniyorum: Feride Hanım, her zaman yolunuzda yeşil ışık yansın. Sevdiklerinizle en mutlu günler sizin olsun...

Bu da Biz!

Feride'nin Arkadaşları...

Doç. Dr. Feride Leman

Azerbaycan MEA, Nesimi adına Dilcilik Enstitüsü

Doç. Dr. Salatın Ahmetli

Azerbaycan Mimarlık ve İnşaat Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Nezaket

"Yâda Düştü" Dergisinin Sahibi

Bakı/Azerbaycan

Biz kendi aramızda küçük şairler grubu, duygusal kadınlar cemiyeti kurmuşuz. Ayda bir defa birimizin evinde toplanır, bazı arkadaşlarımızı da davet ederiz, Azerbaycan'ın yöre yemeklerini pişirir, aile hayatımızdan, torunların tatlı yaramazlıklarından, yeni yazdığımız eserlerimizden, seyahatlerimizden, gelecek işlerimizden konuşuyoruz. Bizim bu Adliyeden onay almamış Duygusal Kadınlar Cemiyeti'mizde en az konuşan hanımefendi Feride Hacıyeva'dır, biz onun ismini "Suskun Kadın" koymuşuz, az konuşur, ama çok işler görüyor. Onun bu karakterine göre de çok seviyoruz. Onun şiirleri hakkında şair dostlarımız, bilim insanları güzel şeyler yazdılar. Feride Hanım Ay'a benziyor, Ay sihirlidir, muammadır. Onun sihri görünmeyen tarafındadır, yani, biz, Ay'ın Feride'nin görünen tarafını görmekteyiz, bir de onun görünmeyen yanı vardır.

Okurlar onu şiirlerinden tanıyorlar, ama biz onun manevi dünyası - iç dünyasını, yani Ay'ın görünmeyen tarafını biliyoruz. Feride'yi bu yönden tanımaya çalıştık. Feride ev canlı, aile canlı, dost canlı bir kadındır. Ekmeğini bölüşmüyor arkadaşlarıyla, ekmeğinin tamamını veriyor onlara ve kendisi aç kalıyor, ama halinden memnundur. Arkadaşları mutlu ise Feride yer yüzünün en hoşbaht kadınıdır. Sır saklamayı, dert dinlemeyi sever. Herkesin kederine ortak oluyor, sevincini onlarla paylaşıyor. Yine diyelim mi? Bizce bunlar yeter. Bu özelliklerin yarısı insanlarda olsa dünya cennete döner, yaşamaya değer. Ne iyi bu karışık dünyamızda Ferideler vardır, Feride'nin olduğu dünyada biz de varız, ona göre de mutluyuz...

Feride, temiz kalpli bir arkadaşımızdır. Dert ortağımızdır. Kalbimizde sevincimiz, dayanağımız, her şeyimizdir. Ne iyi ki, varsın Feride, seni çok, ama çok seviyoruz.

Azerbaycan Şairinin Mevlana Sevgisi

Prof. Dr. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,

Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Öğretim Üyesi

Eskişehir/Türkiye

Karşımızda bir kitap var, yazarı Feride Hacıyeva. Kitap Azerbaycan'da basılmıştır ve en önemli özelliği şudur ki, Hz. Mevlana'ya ithaf olunmuştur. Şiir kitabını ilk sayfasında F. Hacıyeva şöyle diyor: "Geri Vermek İstiyorum Tanrı Sevgisin" adlı kitabımı asırlar boyu nuruyla gönüllere sevgi bahşış eden, çimen kokulu çiçeklerin sırlarını, güzelliğin taneciklerini duymak için yol gösteren Efendimiz, Ağamız Celalettin Rumi Hz. Mevlana'ya ithaf ediyorum." Kardeş diyarda sadece Türkiye'nin değil, Türk dünyasının ve öylece dünya edebiyatının deha şairlerinden biri olan Hz. Mevlana'ya kitap ithaf etmek! Bence, bu Azerbaycan şairlerinin Hz. Mevlana'ya olan sonsuz sevgisinin en güzel kanıtıdır.

Prof. Dr. Tofik Hüseyinoğlu kitaba önsöz yazmıştır. Önsöz şöyle adlandırılmaktadır: "Marifet, Hakikat ve Yeni Şiir Aktarışında". Tofik Bey yazdığı ön sözde böyle bir konuyu açmaya çalışmaktadır:- Dünya ve şiir. Bugün dünyadaki insanların şiire merakları azalmış mı veya insanlar şiiri severek okuyorlar mı? T. Hüseyinoğlu bu meseleye böyle açıklık ge-

tirmektedir: Azerbaycan şairler yurdudur. Bu toprak dünyaya Nizami Gencevi, Mehseti Gencevi, Hakani, Nesimi, Fuzuli, Vagif, Zakir, Natevan, Şirvani, Sabir, H. Cavit, S. Vurgun gibi dehalar vermiştir. Her dönemde hem güçlü, hem zayıf yazan şairler olmuştur. Onları övenler ve eleştirenler de tabii ki, vardır. Bunlar bugün de vardır. Bunlardan söz eden Tofik Hüseyinoğlu'nun fikrince, Feride Hanım'ın ebedi ve ezeli bir konusu vardır, o da vatandır. Feride Hanım'ın derdi parçalanmış, Araz nehri ile ikiye bölünmüş Azerbaycan derdidir. O, cenetmekân Karabağ'ın derdini çekiyor, her yerde Karabağ'dan konuşuyor. Şairin Karabağ'a yazdığı şiirlerinin mısralarından esir toprağımız için gözyaşları süzölmektedir. Köroğlu gayretli şair Feride Hanım canını bu toprağa feda etmeye hazırdır, yeter ki, vatan esirlikten kurutulsun, o gün Feride ölmeye bile razıdır:

*Toprağımız alınsın,
Ömrü yarı böleceğim.
Kendimi kurban verip,
Ele o gün öleceğim.*

Prof. Dr. Tofik Hüseyinoğlu'nun Feride Hanım hakkındaki dediği fikirlere bakalım: F. Hacıyeva Tanrı'ya tapan şairimizdir, eserlerinde ezan vaktine yetiştğini, namazın mübarek-

liğini severek söylemiştir. Onun şiirlerinde tasavvuf görüşünün izi, Tanrı sevgisinin tamamı bütün aydınlığı ile duyulmaktadır. Âşık Veysel'in dediği gibi:

*Uzun, ince bir yoldayım,
Gidiyorum gündüz-gece.
Bilmiyorum ne haldeyim,
Gidiyorum gündüz-gece.*

denildiği gibi, F. Hacıyeva da “Sevgi Geziyorum” adlı şiirinde marifet, hakikat sevgisi arayışındadır:

*Sevgi geziyorum, babam, sevgi.
Gönüllerin içinde,
Yolum uzun, yol gidiyorum,
Sevgi benim içimdedir, içimde.
Sevgi geziyorum, babam, sevgi,
Mevlana, Yunus sevgisi.*

Biz de Size Mevlana, Yunus sevgisi diliyoruz. Yeni şiirlerinizi bekliyoruz.

Bu makale Çağrı Dergisi'nde (Türkiye) yayınlanmıştır.

TAMİLLA ABBASHANLI-ALİYEVA'NIN ÖZGEÇMİŞİ

Çevirmen

Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva, Azerbaycan'ın Beylegan kentinde doğdu. Bakü Devlet Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümü'nden mezun oldu. 1987–1990 yılları arasında Batı Avrupa, Amerika, Avustralya ülkelerinin edebiyatları üzerine doktora eğitimi aldı. 1992 yılında “Azerbaycan-Amerika Edebi İlişkileri” konusunda doktora tezini savundu, Moskova Ali Attestasiya Komisyonu tarafından doktora unvanını kazandı. 1998 yılında XIX. asır Amerikalı yazar C. F. Coop'in (Kuper) hayatı ve yaratıcılığı hakkında eser yazarak doçent unvanını aldı. 1998 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nden davet alarak burada çalışmaya başladı. Kısa sürelerle Azerbaycan'a dönse de hâlâ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde çalışmaktadır, Batı Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı'dır. Şimdiye kadar dokuz kitabı, sekiz çeviri kitabı, iki yüz ilmi makalesi yayımlanmış, altmıştan fazla uluslararası, ulusal ilmi kongre, bilgi şöleni, konferansa katılmıştır. ABD, Almanya, Bulgaristan, Azerbaycan, Makedonya, Kıbrıs'ta ilmi makaleleri yayımlanmıştır, Uluslararası ve ulusal ödülleri vardır. Azerbaycan Yazarlar ve Gazeteciler Birliği üyesidir.

2013 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde Profesör unvanını almıştır. 2012'nin Aralık ayında Eskişehir Şairler Derneği'ne yapmış olduğu hizmet nedeniyle “Şiire Hizmet Ödülü”nü almıştır. 2008 yılında Türkiye-Azerbaycan arasında yapmış olduğu kültürel ilişkiler nedeniyle Eskişehir Valiliği tarafından ödüllendirilmiştir. 2011 yılında Azerbaycan Büyük Elçiliği tarafından Türkiye Üniversitelerinde çalışan Azerbaycanlı öğretim üyeleri arasında “Yılın En İyi Öğretmeni” olarak seçilmiştir. 2012 yılında Almanya'da faaliyet gösteren Nizami Gencevi adına kurulan Azerbaycan Medeniyet Merkezi'nin Türk Dünyası'na Hizmet ödülüne layık görülmüş, ayrıca “Vektör” Uluslararası Bilim Merkezinden (Azerbaycan) Türk Edebiyatına ve Kültürüne Hizmet Ödülü ile ödüllendirilmiştir. 2014 yılında Eskişehir Sanat Derneği tarafından Yunus Emre Araştırma Ödülü verilmiştir. XX. Asır Azerbaycan Yazarları Ansiklopedisi'nde yer almıştır. (2004)

Türkiye ve Azerbaycan'da basılan birçok derginin danışma kurulu üyesidir. Azerbaycan'ın resmi gazeteleri olan “Azerbaycan” ve “Savalan” gazeteleri ile “Yâda Düştü” dergisinin Türkiye temsilcisidir. Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği'nin Yönetim Kurulu'ndadır. Türkiye'de yayınlanan “Çıngır”, “Kümbet” dergilerinin yayım danışmanlığını yapmaktadır.

Evlidir, Elşen ve Rövşen isimli iki oğlu, Uğur, Resul ve Aylin isimli üç torunu vardır.

MUHARREM KUBAT'IN ÖZGEÇMİŞİ

Kitabın Editörü

9 Ocak 1933 yılında Emirdağ'ın Karacalar köyünde doğdu. 1949 yılında Güveççi Köyü ilkokulunu, 1955 yılında Çifteler İlköğretmen okulunu, 1961 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünü, 1970 yılında da Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim (Pedagoji) Bölümü'nü bitirdi. 1955 yılından itibaren sıra ile Denizli, Afyon vs. illerdeki ilkokullarda çalıştı. 1961 yılından sonra da Emirdağ Ortaokulu Türkçe öğretmenliği, Niğde Çamardı ve Ankara Bala Ortaokulu Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nde Şube Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. Son olarak 20 yıl müdürlüğünü yaptığı Eskişehir Merkez 19 Mayıs Ortaokulu'ndan 23 Şubat 1988 tarihinde 32 yıl, 7 ay hizmetten sonra emekli oldu. Evlidir ve iki kızı vardır.

İlk şiir kitabı İz Bırakanlar 1986 yılının Nisan ayında İstanbul'da Kent Basım Evi'nde basılmıştır. Kubat Türkiye genelinde açılan şiir yarışmalarına birkaç kez katılmıştır. Ulu önder Atatürk'ün doğumunun 100.Yılı nedeniyle Ordu'da yayımlanan Karadeniz 52 Gazetesinin "Günümüzde Atatürk" konulu şiir yarışmasında "Doğumunun 100. yılında Ata'm" adlı şiiri ile üçüncü, 1985 yılında Eskişehir Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün açmış olduğu Yunus Emre Şiir Yarışmasında

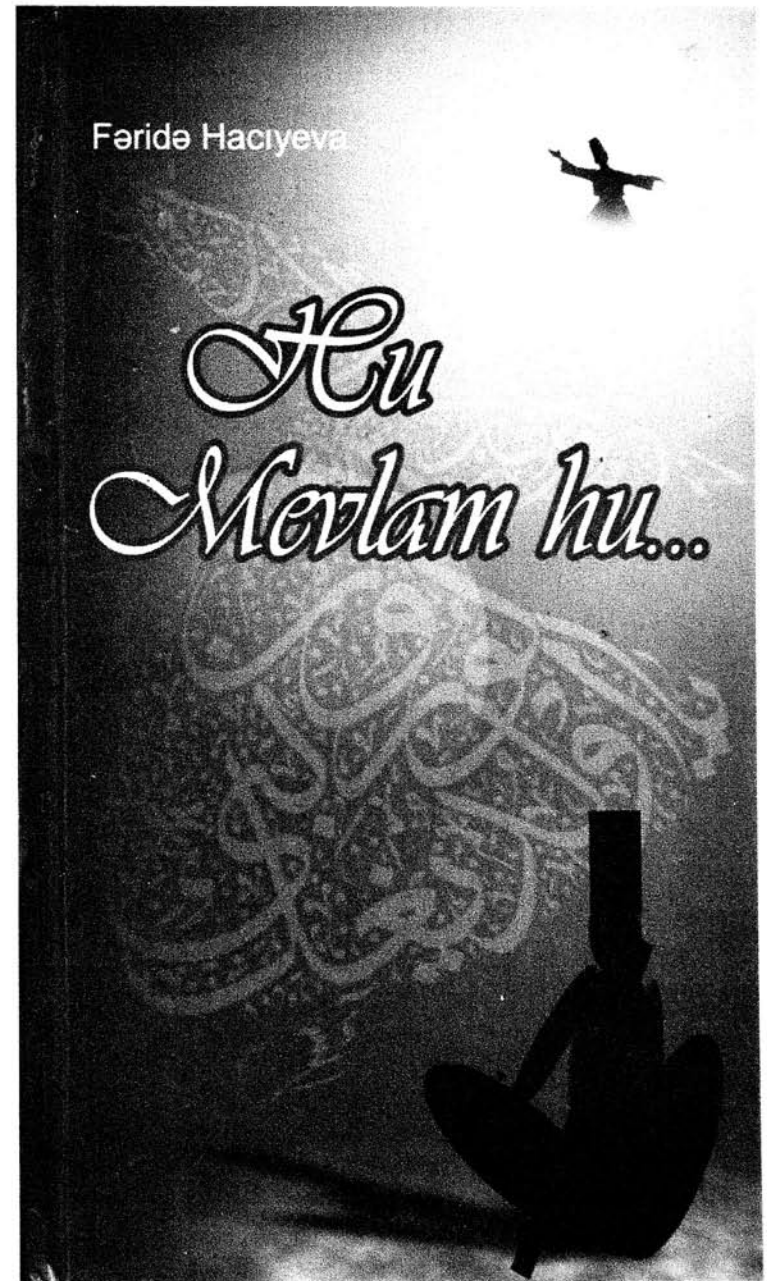
da "Sevgidir Yunus" adlı şiiri ile ikinci olmuştur. Şiirlerinden birçoğu mahalli gazetelerde (Kocatepe, İstikbal, Milli İrade" mahalli dergilerde (Acıpayam, Emirdağ) mesleki dergilerde (Hasat, Öğretmen, Milli Eğitim, Kızılay), Sanat ve Edebiyat dergilerinde (Çağrı, Özgür, Bozdağ, Antoloji, Aylık Şiir Dergisi, Size, Gülpınar, Halay), Antolojilerde (Şiirimizde Öğretmen, Çağrı'da Yeniler, Ajans Türk Şiirleri Antolojisi (1965, 1966, 1967 Yıllıkları), İnönü Şiirleri Antolojisi, Yunus Emre Şiirleri Antolojisi, Şiirlerle Emirdağ, Bizim Ece Şiirleri Antolojisi (2000-2002 Yıllıkları), Afyon Karahisarlı Şairler Antolojisi, Eskişehir Şairlerinin Şiir Antolojisi, TSE Şiirler 1991, Taş ve Şiirler, Gönül Sohbetleri Güldestesi (II; III-IV) yayımlandı. Kubat yurtiçinde ve yurtdışında açılan şiir yarışmalarına katıldı, ödüller aldı.

Azerbaycan Bilimler Akademisinin Profesörü Vagif Aslanov şairin şiirlerini Azerbaycan Türkçesi'ne aktardı. Yine Azerbaycan'da faaliyet gösteren "Vektör" Uluslararası Bilim Merkezi, şaire, "Türk Dünyasına Hizmet Ödülü" vermiştir. Azerbaycan'da faaliyet gösteren "Mehseti" Şairler Birliği, "Kitap Evi İctimai Birliği" ve Aşık Ulduz Ozanlar Birliği tarafından ödüller almıştır. Şiirleri Azerbaycan'da yayımlanan "Bayatı", "Vektör", "Mehseti" "Yâda Düştü" dergilerinde basıldı. Azerbaycan Devlet Televizyonu şairin hayat ve yaratıcılığı hakkında verilişler hazırladı. Şairin ikinci kitabı "Umut

Dolu” 1988 yılında, üçüncü kitabı “Yaşamın İçinden” 2006 yılında yayımlandı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nin Öğretim Üyesi Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva şairin hayat ve yaratıcılığı hakkında Çağdaş Türkiye ve Azerbaycan Şairlerinin Yaratıcılığında Evrensel Temaların Karşılaştırılması (2014) adlı kitabında şaire yer verdi. Şairin yaratıcılığındaki üç evrensel temayı (vatan, doğa ve aşk) Türkiyeli şairlerden Feyzi Halıcı ve Abdullah Satoğlu, Azerbaycanlı şairlerden Bahtiyar Vahabzade, Memmed Araz ve Neriman Hasanazade’nin yaratıcılığındaki üç evrensel tema ile karşılaştırdı. Bu eserle göre profesör unvanına layık görüldü. Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva, Muharrem Kubat’ın şiirlerindeki konular, şiirlerinin dil ve üslubu hakkında Türkiye, Azerbaycan ve Balkanlar’da basılan dergilerde makaleler yayımladı.

Evlidir, Selvi ve Seval isimli kızları, Toprak isimli torunu vardır.

***Feride Hacıyeva’nın
Kitapları,
Dergilerde Çıkan Yazıların
Kupürleri
Ve
Resimler***

FƏRİDƏ HACIYEVA

GÖYLƏR PƏNAHIM MƏNİM

YAZIÇI

"OĞUZ ELİ" QƏZETİNİN AYRICA BURAXILIŞI

MART, 2013-cü il
NƏM(177)

FƏRİDƏ HACIYEVA

TƏMİZLİK VƏ GÖZƏLLİK POEZİYASI

Qədim yunanlarda Səpfə adlı qadın şairə olmuşdur. Dünyanın görkəmli ədəbiyyatşünasları, filosofları onu qadın kimi düşünüb, yazan şair kimi dəyərləndirmişdir. Qadın kimi düşünüb, duyub qadın kimi də yazmaq mədəniyyəti dünyanın kişilər tərəfindən görünməyən o biri üzünün açılması, aşkarlanması deməkdir. Anna Axtatova, Mariya Svetayeva, bizim poeziyamızda Mirvarid xanım Dilbazi, Nigar xanım Rəfibəyli, Mədinə xanım Güllün qadın incəliyinin, xanım zə-

Artdı səh 3-də

ELİM HEY...

Ehey...
qərbi məzarların
soyuq daşları!
Ağrıların
sizdən uzaq
Fəryadının
qolu bağlı.
Həsrətimin
sonu yoxdu.
Qursuyubdu
göz yaşlarını!
- Ehey...
Yatmışsan
ölüm, hey...
Pərvən-pərvən,
pərvən düşmüş
elimi, bey...

Acı-acı
Ağrıların,
Ürəyimdə çabalar,
Təpəğimin
sınası dağ!
Cəsar-cəsar,
qocalar,
Arzularım
əlin üzüb,
Gümanların
asılı.
Güldən yerə
dərd ələmir,
Yer Tanrıdan
asılı.
- Ehey...
qərbi məzarların
Soyuq daşları!
Ağrıların
sizdən uzaq
Fəryadının
qolu bağlı.
Həsrətimin
sonu yoxdu.
Qursuyubdu
göz yaşlarını!

YENİ AZƏRBAYCAN

http://www.yenisazerbaycan.com

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Fəridə Hacıyeva

YOLUM ORADI

Bu gün tənalığım məni çaşdırıb,
Bu gün tənalığım içindəyən məni
Ulduzu gəcənin izinə düşüb,
İlahi nə yaman seçmədiyəm mən.

Duyğular mənimlə savaşa girib,
Özümün özümə sözüm yox daha.
Tanrıma sığınib, göyə qalxacağam,
Gümanımı qalacaq gələn sabaha.

Bələcə saçma bir dən düşəcək,
Görəcəm ömrümün xəzan vaxtdı.
Tanrının quluyam, yolum oradı,
Namazım mübarək, azan vaxtdı.

BU PAYIZ HAVASI

Bu payız havası qəmim, kəderim,
Bu günlər bilərəm gəldi-gedərdi.
Bu də yol ayrıcı, çağıb qalmışam,
Ömrü var ölümdən, vallah bətərdi.

Bu payız havası qəcaldır məni,
Gümanlar könlümdə yorğunlaşıbdi.
Bu günüm əl açıb bac alır nədi?
Bu illər nə yaman ağzılaşdı.

Qollarım əsli, oynamağım yox.
Bu payız havası ömrüm yükümü?
Haqqın dərgahına üz qoyan könlü,
Bərxanəm yığlib, çəkin köçümü.

BU GÜNDƏN

Bu gündən
davaya
çıxacağam,
mən də.
Bu gündən
ər oğlu,
Ər olacağam mən.
Qoy tanrım
qorusun,
düşmənim də.
Məydənə
həssə alıb

Bir tənha nəğmənin sahibi mənəm,
Könlüm də qövr edir qəm havasıyla.
Vüsəlin dəminə çata bilmirəm,
Yoldayam, ömrümün sərt qovğasıyla.

Dünyanın əlindən qaçaq düşəcəm,
Azacağam yolların dolaylannda.
Elə sağollaşıb, əl yelələcəm,
Qaçacağam zamanın yalanlarından.

Arxam yoxdu, arxalanam, öyünəm,
Güvenc yerim düz amalı, düz sözüm.
Mat qalmışam, haqdan çoxu gən qaçır,
Alışmayır bu dövrəyə üz-gözüm.

Gecə rübündəni çəkdi özünə,
Gecə üroyimin köz yarasıdı.
Ay düşüb nəğməmin qanadlarına,
Yazdığım hər kəlməni, söz qəlasıdı.

Yaman sənizləyib qalmışam gülüm,
Sənsiz bu günlərin tənə dəyişib.
Sənli günlərimin bəxtəvər çağı
Ötübü, sən yoxsan, hamı dəyişib.

ULDUZ-ULDUZ GÜL AÇIR

Bu gəcənin simi, səhri mənimdi,
Göy üzünün qonağıyam, qonağı.
Ulduzların nuru düşüb özümə,
Nə gözəldi gecə boyu yanmağı.

Aman-Allah, yuxum arşə çəkilib,
Baş yastığım bədirnəmiş ay oldu.
Varlığımın nağıl dolu dünyası,
O ilahi nəğmələrə tay oldu.

Sığındığım bu gəcənin qoymudu,
Həzin-həzin kövrək könlüm dil açır.
Bu nə sirdi, mən tilsimə düşmüşəm,
Göy üzü də ulduz-ulduz gül açır.

BƏŞ AÇMADIM

Ayrılan deyilem xətilərdən,
Ayrılan deyilem, bilərəm bunu.
Çaydib gələydi o günlərim kaş,
Eləcə açaydım istə qoynumu.

Dolanıb başına keçən günlərin,
Ağrımı, acımı unudurdardım.
Tənhalıq dağıtıb atıb çiyimdən,
Şirin nağıllara hey... qatılırdım.

Bələcə ömrümün əhli vaxtdı,
Gedənler mənimlə sağollaşmadı.
Mən də gederiyəm eh, kəsəkinə,
Amma bu dünyadan heç bəş açmadım.

NƏYİMƏ GÖRƏKDİ

Bu dünyanın zülmətinə düşmüşəm,
Həsretimin düz səmtinə düşmüşəm.
Görən kimin töhmətinə düşmüşəm.

İ-
ğan
ağac
tərsi
görd
son
saat
edir
Y
linde
E
min
rişq
dan
vurd
olur.
rini
nəm
dib
sərd
diqq
ya a
dər
boğ
qida
anal
C
çox
A
çib i
görü
ni tə
E
E
cə b
li
gədi
vanı
ədə
ki di
aralı

16 dekabr 2006-cı il

KREDO

TANRIYA MƏHƏBBƏTİN İFADƏSİ

Fəridə Hacıyeva M.F.Azun-
dov adına kitabxanada "Dövri
matbuat" a rəhbərlik edir.

Ən başlıcası, duyğulu bir in-
sandır, qəlbin ulu dərgahı çox
bağlıdır. Tanrının bütün yarat-
dıqlarına rəğmən könlündə naha-
yətsiz məhəbbəti var. Şairdir, si-
nosindəki məhəbbət dolu istəklə-
ri, arzuları şəirə köçürməkdən
doymur - həyatı, yaşadığı dünya-
nın bütün təccülləri ilə özünün po-
eziya aləmində görmək üçün çı-
panın urayının döyüntülərinə bi-
gənə deyir.

Yazdığı kitablar onun varlığı-
dır - məna və dəyərlər kimi cəmiyyə-
yə təqdim etdiyi şeirlər kitabın-
da hamı da onun özünü görmək
mümkündür.

"Məni mənədən alan dünya",
"Dünyama qovuşacağam",
"Göylər ponahtım mənim", "Ba-
ğışla Vətən, bağışla" kitabları
ışqı uçuşu görüb. Və sonuncu
"Qayıtaram Tanrı sevgisin" kiti-
bini də Mövlana Cəlaləddin Ru-
miyə ithaf edib. F.Hacıyeva hamı
da gözəl tərcüməçidir. Rumun
şairi Mıxay Emineskunun şeirlə-
rin dilimizə çevirib. Bu günlərdə
redaksiyamızın qonağı olan Fəri-
də xanımın söhbətimiz heç də
onun kitabları ilə bağlı deyildi.

Sentyabrın sonlarında Türki-
yanın böyük və ziyarətəgahlar şa-
həri olan Konyada səfərdə ol-
muşdur. Onun hansı təassürlərə
qayıması bizim üçün daha
marafı olduğundan söhbətimizi
bütünlüklə bu axara yönəldik.

Fəridə xanım, Mövlana
türbətini, Şəmsin uyuduğu ca-
məni ziyarət etmək çox nadir
bir xoşbəxtlikdir, deyilmi?

Sentyabrın 26-da illorla ar-

lon insanı, müqəddəsi, övləyi
Hözzəli Mövlana canlandı. Neyin
sədaləti altında sirlə-schirli alə-
min tilsimində düşüb gözəldi, bu
əcəzkar gözəlliyi duyduqca mən-
dən təmizləndi, saflaşdı. Mövlana
haqqında çox oxuduğu-
ma görə bu müqəddəs ocaqda
demiş olar ki, mənə hər bir şey
təməş gəlir. Elə bil ki, mən bura-
da nə vaxtsa yaşamış, bu gözəl-
liklərdən pay almışam. Hətta o
dövrün volilərini, Mövlanın
gipsdən hazırlanmış heykəlləri
canlı insanları xatırladı. Onla-
rın saç, saqqalı, qışları təbii in-
san tükündən qoyulmuşdu. Ən
fərəhli hal o idi ki, bunları Sol-
cuq Universitetinin gözəl sənət-
lər kafedrasının müəllimi, hey-
kəltəş Anar Eyni tapmışdı (O,
Konya, İzmir, Sparta və bir çox
başqa şəhərlərdə Atatürkün hey-

yə yollandıq. Cəmənin çox qor-
bə, özünəməxsus səhrinə düş-
müşdüm. Hamı böyük bir mə-
həbbətlə onun uyuduğu yerdə
dualar oxuyurdu. Mənim oğlum
da böyük sayğı və məhəbbətlə
dua oxudu. Mövlansaya itaf elə-
diyim "Qayıtaram Tanrı sevgisin"
adlı kitabı Mövlana muzeyinə
hədiyyə etdim. Onlar məni
oktyabrın 28-də keçirilən Mövla-
na adına kultür mərkəzində keçir-
lən sənə rəqsinə dəvət etdilər.
Sənə rəqsinə baxmaq çoxdanki
arzum idi. Oğlunun dostu hey-
kəltəş Anar Eyni, həyat yolda-
şı Nəsimə xanım da məni öz ma-
şınlarında Kultür mərkəzinə ke-
çirilən sənə rəqsinə apardılar.
Kultür mərkəzinin görülməsi
məni valeh etmişdi. Dairəvi zəlin
tavanında düzülmüş xırda lampalar
yanırdı. Yanan işıqlar mavi so-
manın üzərində minlərlə
berq vuran ulduzu xatırla-
dırdı. Böyük maraq və
sayğıyla sənə rəqsinin
başlanğıcı gözəliyirdi.
Bəli, səhnədə get-gedə
canlanma başladı. Sa-
mazonların oyunundan
əvvəl "Quran" oxundu.
Sonra isə musiqi alətləri-
nin müşayiəti ilə ilahilər
səsləndi. Bu gözəl kom-
pozisiyada mən on çox
vələt edən meyim sirlə-
schirli səsi idi. Könlümlə
bibiş edən musiqi sədası
altında səmazonların ayin-
lərində qara çuxa içəri
daxil olurlar. Onlar bir-
bir göründüyü kimi,
seyrlərinə tozım edirlər.
Bu tozım bir neçə dəfə
təkrar olunur. Sonra isə

sonra isə musiqi alətləri-
nin müşayiəti ilə ilahilər
səsləndi. Bu gözəl kom-
pozisiyada mən on çox
vələt edən meyim sirlə-
schirli səsi idi. Könlümlə
bibiş edən musiqi sədası
altında səmazonların ayin-
lərində qara çuxa içəri
daxil olurlar. Onlar bir-
bir göründüyü kimi,
seyrlərinə tozım edirlər.
Bu tozım bir neçə dəfə
təkrar olunur. Sonra isə

Energidisyscalaren pyrotoisin
Egualman jurep-yavsa hor payin
balalarmasena detich osary.

Müslüm Maqomayev adına Dövlət Fil
orchestrasında bir konsertin programı var.

[illegible]

Fəridə Hacıyeva: "Mövləvilik izah olunmaz bir mədəniyyətdir"

- Müşerref bu işleri Mithatpaşa Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde yapacağını söyledi.

200

Do marağı haddi o'rtan be
do son bir jaffar uzerind

ovaynaq böyük uşaqlar əldə etmiş (fəma) Qəhəm çarpı oldu. İsmim, onun ocağına tənqə bəzən idi. Ona və tənqinə diqqət etdiklə, son zamanlar ləfz vəziyyətlərindən düşməyən adın bənəli qoyarsa, sifə-d-

günür. Məncə, o fəhrləri itir-
tədən təbiiyə adanmış insan
kəşfiyyatları fəhmətdədir.
O, Dənizdəki qanunları Bə-
ləkə UNF SƏT-inin Məhərrə-
həti əldən keçirib edəcəkdir.
Çaydağdan sonra qurudun
başlıq yerləşməyib ki?

Qəlbini şeirlə ovudan şair

Şeir monim üçün haqq səsi, Tanrı duası, müqəddəs ana laylasıdır. Şeir haqqında söz deməyi homişə qorxmuşam. Hər qəlbin öz sösi ilə öz dilində çalınan by laylaların könlünə toxunmaqdan çəkinmişəm. Bilmiyəm, bürden bir nahamar söz çıxar dildindən by inco duyğunu diksindirorəm, kövrökdorəm deyo chtiylatlanmışam.

İndi alimlə bir seir kitabı var yə kün-
lindən öz demək qəzib. Üz-güzəndən,
adından kövək, içki, məhrəbən duyğulan
tökülən bu n'is toraltılı kitabı çox yaxşı
təndilmiş, dirətilmiş, loyapətimə girmiş
hədisi hərmə: ediyini, peyğəmbəri
dizini Fəridə Haçreyevə "Qəytarın
Tənni sevgini" adlı kitabdır. İki onca ki-
tabın adı mon: duyğuləndir. Qəribə bir
hiss dəldü qəlbimə. Bəlkə Tənni əziz
sevgisi üstümləndən qəlbimə dəyər bu duy-
yərdə dəyər olmusq. Uşlarmıza bir
nəlikdən, soyumza soyuqlıqdan, köldə
nərimizə ləqəblərdən, dəfəlmərləməyə yad
lıqdan inciyib yoxsa, Tənnim? Bəlkə bu
sevgini qəytarmaq üçün, bu sevgiyə ca-
ba vəlin sevgi gəzi qəir bəlmə. Elə
sevgi ki, Məvlana Yünə sevginə bə-
zəsin. Dünyməzə morifət, höqiqət, mo-
həbbət gətirəcək bir sevgi xəstəliyində ol-
maq, bu sevgini bulmaq qədər xos bir
hiss, müqəddəs bir duyğudur. Fəridə xā-
nəni bu kitabını bütün türkiyə dənizini
müqəddəs sədəğəbi, insərlərsə sevgi
dostluq hissəli əyləyən Məvlana Cə-
loddin Rumiyyə ithaf edib. Bu ithafı ki-
bi dəhəli də müqəddəsləşdirib. Elə ki se-
hifələrdən ki'nəllərə nər sizən, işq bə-
edən Məvlana sevgisinə qəir olursən.

Sevgi gəzirom
Baham,
Sevgi,
Mövlana, Nünus
sevgisi.
Zikr edəm
dönəm buşına
Qaytarım
Tanrı sevgisin.

Xoş bəçimli niyyətlə yazılan bu şeirlərin hər biri ürək qanı, qəlb oduyla qolom almış. Şairlərin yeganə xoşbəxtliyi odur ki, ağrıyan, ağlayan qəlbini şeirlərdə ovula bilər. Fəridə xanımın bütün şeirləri qəlbə oduyla hilal zərif dəyişmələrlə süslənib. Yaradıcılığa çox erkən, 12 yaşından başlamış, bu gün püxtələşmiş, yetkin bir şairə kimi təamən Fəridə xanım şeiri, yaradıcılığa çox məsuliyətlə yanaşan, həmişəlik, hətta fikrin içində doğan-dorin di-

avazı kimi bizi uzaqlara, ululara aparır.

Əzizim qərrib eldə,
Ağlaram qərrib eldə.
Əgər öləsi okam.
Qoymayın qərrib eldə.

Kor yolçuyam yol üsta,
Dil deyarəm yol üsta,
El-obam əsir düşüb,
Qayın ölüm yol üsta,

Hor bənddə, hor sətirde şairənin el
 sevgisi, vətən məhəbbəti ilə döyünən
 qolbi, ürəyi görürür, bu həyəcancı dö-
 yüntələri oxucusuna da ötürə bilir. Çünki
 bütün şeirlər samimi, doğma hisslərin sü-
 sidir. Mən insanlara səmimiyyətlə üs-
 tünlülük verdim kimi, bədi əsərdə də sə-
 mimiyyətlə örnək verirəm. Ürəkənd, səmimi-
 yətlə yazılan hər hansı bir yazı mütlə-
 q müsbət təsirini göstərməlidir və gəstə-
 rir. Ancaq səmimi deyilən söz oxucu
 nəfəsinə titrədə bilər.

Elo bir qadın qolbi olmaz ki, sevgiyə
süsünməyə, məhəbbətə verməyə. O da
ola, şəirə qadın qolbi. Fəridə xanımın
məhəbbət şeirlərində diqqətimi cəlkən
ağayanaq və ölgü bəcidir. Bu şeirlər zə-
rif bir abir-həya pərdəsinə bürünüb.
Azərbaycan qadınuna xas xüsusiyyətləri
oxs etdirir.

Sevgimiz baharıa birgə doğulub,
Təzətar, nəfəsi titrədir mənə.
Bu dünya üzündə gözəl nə varsa,
Sevgilə yanaşı bil, mənimlədi.

Hor şair yazdığı peşirə özünə heykəl ucaldır. Bu heykəlin ömrü, qiyməti yazılan şeirlərin dəyəri ilə müqayisə olar. Fəridə Hacıyeva öz şeirləri ilə Azərbaycan poeziyasında özünə layiqli yer qazanıb. Onun yaradıcılığı "Natəvan" və "Qizil qələm" ali ədəbi mükafatlarına layiq görülüb. Ən ali mükafat isə oxucu sevgisidir və biz şairə bacımıza bu sevgini arzulayırıq.

Feride xanımın "Qaytarım Təni sevgisin" adlı kitabı çapdan çıxdan az sonra illərle yoluunu gözəlidiyü oğul novosi dünyayna təşrif götirdi. Feride xanımı ürkədən tobrük edir, körpü yurddaqıma ile ulu Tənnədən uzun ömür, gözəl boxt, uşurlu tale arzulanıy. Qoy sair nonosi-nin arzulanın cırağı, sair xəyalının ilham perisi olsun. Bütün uşurlarına, xoşbəxtli-yinə ürkədən sevinən, sadə olan

XURAMAN,
sair-publisist

Feride Hacıyeva'nın Gençliği

Balaca Fəriddə

Şairənin atası və anası

Soldan Zəlimxan Yaqub,
Fəridə Hacıyeva, Musa Ələkbərli

Soldan Kifayət xanım, Kəmalə xanım,
Fəridə xanım, Mələhət xanım, Güləmayıl xanım

Fəridə xanım, Cəlaləddin Ruminin nəticəsi Jesin
xanımla. Konya

Şairə, ailəsi ilə

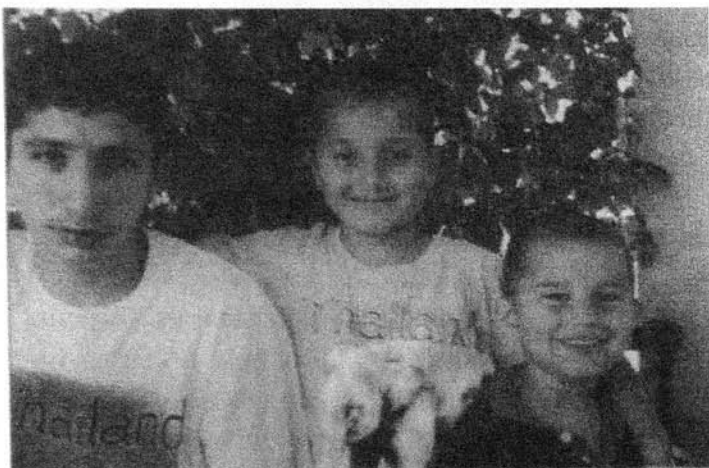

Fəridə xanım, "Xocalı faciəsi"
tədbirində çıxış edərkən

Soldan Fəridə xanım,
Nəzakət xanım, Telli xanım

Şairənin nəvələri soldan Rüstəm,
Rövşən, Əlirövşən

Şairənin nəvəsi Feride

Şairə Azərbaycanın Rumıniyadakı səfiri Eldar
Həsənovla, Buxarest

İÇİNDEKİLER

Elim Yetmiyor	4
Boynu Bükülü Menekşenin Masalı	5-17
Mevlana Yüceliği	19-27
Feride Hacıyeva'nın Şiirlerinden Seçmeler	29
Hocalı'm	31
Şuşa'm Hey	33
Elim Hey	34
Ay Çadır Şehirciğim	36
Kaçkınım	38
Vatan Derdi	39
Vatan	41
Vatani Sevin	42
İstanbul'um	44
Marmara Denizi	45
Elveda Demiyorum	46
Hu Mevla'm Hu	48
Bu Gece	50
Fadime'yi Zehra'dır	51
Düşmüş Gönlüme	52
Tanrım	53
Tanrım Hüner Ver Bana	54
Allah'ım	55

Gözüm Bakıyor Kör Olmaya	56
Sevgi Geziyorum	58
Ucu Kelefli Dünya	60
Sözüm Bitmiş... ..	61
Gönlüm Benim Beledcim	62
Torunum	64
Yarı Yolda Kalmışım	65
Günüm Yok	66
Şükür Bugüne	67
Payızdan Kışa Geliyorum	69
Adını Söylemeye Bir Ney İsterim	70
Dünya Sırlı Sihirlidir	72
Yol Gidiyorum	74
Kızılgülüm	75
Ağlıyorum Güle Güle	76
Güle Bilmiyorum	78
Elacsızdır Değmeyin	79
“Nefes” Kitabını Aldım	80
Yazık Olmuşum	82
Eğilmişim	83
Geçen Günleri	84
Konuşmayım	85
Sabahım Şirin Açıla	86
Sakin Oda	87

Geçe Bilmiyorum Kendi Sözümden	89
Ömrümün Kışı geldi	90
Tamilla Hanım’a	91
Yaş Üstüne Yaş Gelir	92
Veda Anı	93
Bu Kısmete Ben Ne Deyim	94
Boynu Bükülü Menekşeyim Bu Günden	95
Serseriyim	96
Fani Dünya	97
Tar Çalınanda	98
O Günler	99
Yadlaştık	101
Çıktın Karşıma	103
Gülemail	104
Nikbin Ol	105
Öyle Yorgunum	107
Gönlümü Duymasan	109
Benim Dünyayla Barışan	110
Düştüm	111
Bu Payız Başka Payızdır	112
Seçe Bilmiyorum	113
Bir Yar Sevdim	115
Milli Kütüphanem	116
Bu İnsanlar	117

Yıldızlar Yere İnmiş	118
Bu Bahar	119
Sana Kim Yar Olacak	120
Ömrüme Yazdı	121
Annelerin Annesi	122
Beni Korkutan	124
Dözen Benim	126
Ne Ocak Var, Ne Külü	127
Bir Yaş Da Geldi	128
Benim Nevem	129
Gam Görüyorum	130
Nigaran Gidiyorum	131
Bu Gece	132
O Yaşasaydı... ..	134
Gitmişsin	136
Gönlüme	137
Şeytanlara Eğilmeyen Diziz, Diz... ..	138
Hoş Bir Nefes Verenim Var... ..	139
Döndüm Ozan Ozan'a	140
Halkım Söylesin Ahsen	142
Sen Sufisin	143
Ben Buyum	144
O Günler	146
Sustum	148

Gül Kokulu Sabahım	149
Süzeceğim	151
Feride Hacıyeva'nın Şiirleri Hakkında Bilim	
İnsanları ve Şairlerin Fikirleri	153
Hassas Duygular, Zarif Hisler	155
Saflık ve Güzellik Poeziyası	157
Elvan Satırlar	162
Celalettin Rumi'nin İziyle	167
Nurlu Hanımın Işık Dünyası	169
Liyakatli Kadın, Güzel Şair	176
Yolunuz Açık Olsun Feride Hanım	179
Vatan Sevdalı Şair	182
Mevlana Sevdalı Şair	184
F. Hacıyeva'nın Şiirlerini Çok Beğendik	186
Pınar Suyu Gibi Şiirler	188
Keşke Bütün İnsanlar Feride Gibi Olsa	190
Gül Çiçek Kokulu Şiirler	192
Bu Şiirler Bana Azerbaycan'ın Kokusunu	
Getirdi	194
Feride Hanımın Şiirlerine Hayran Oldum	196
Bizi Vatana Kavuşturan Şiirler	198
Vatanımdan Gelen Şiir Armağanı	200
Azerbaycan Kadınının Simgesi	202
Bu da Biz. Feride'nin Arkadaşları	203

Azerbaycan Şairinin Mevlana Sevgisi	205
T. Abbashanlı-Aliyeva'nın Özgeçmişi	208
M. Kubat'ın Özgeçmişi	210
Feride Hacıyeva'nın Kitapları, Dergilerde	
Çıkan Yazıların Kupürleri ve Resimler	213

FERİDE HACIYEVA

Feride Hacıyeva, 1953 yılında Bakı şehrinde doğmuştur. 1972 yılında M. F. Ahundov Adına Milli Kütüphaneye'de çalışmaya başlamıştır. Eğitimini Bakı Devlet Üniversitesi'nde (Açıkoğretim) devam ettirmiş, 1976 yılında mezun olmuştur. Azerbaycan Kültür Bakanlığı Aşıklar Birliği'nde, daha sonra folklor şubesinde müdür görevlerinde bulunmuştur. 1992 yılından buyana Azerbaycan Devlet Milli Kütüphanesi'nde Matbuat Bölümü'nde müdür olarak görev yapmaktadır.

"Yeni Sesler" isimli şiir Güldestesi'nde şiirleri basılmıştır. "Gül Açan Anılar", "Ümit Çırağı", "Kaybolmuş Yurt Yeri" isimli tiyatro eserleri Azerbaycan Devlet Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir. "Azerbaycan Şiir Güldestesi-3", Azerbaycan Harayı Güldestesi ve Azerbaycan Kadın Şairleri kitabında şiirleri yer almıştır. Dünyama Kavuşacağım, Gökler Penahım Benim, Affet Beni Vatan Affet, Geri Vereceğim Tanrı Sevgisin kitapları basılmıştır. Türkiye-Azerbaycan Kadın Şairlerinin Şiirlerinden oluşan Bayraklarda Hilalimiz adlı Güldeste'de F. Hacıyeva'nın vatan sevgisini dile getiren şiirleri yayımlanmıştır. F. Hacıyeva dünyaca ünlü Rumın şairi Mihay Eminesku'nun eserlerin yer aldığı Yıldızlardan Pay İsterim kitabındaki şiirleri Romen dilinden Azerbaycan Türkçesi'ne çevirmiş, kitabın takdim olunma merasimi Romanya'nın Konstansa kentinde geçirilmiştir. Şair, Aşıklar ve Yazarlar Birliği'nin, aynı zamanda Mehseti Gencevi Meclisi'nin üyesidir. 2000 yılından beri Azerbaycan-Romanya Kültürel İlişkiler Birliği'nin Üyesi ve Başkan Yardımcısıdır.

F. Hacıyeva, çok sayıda ödül sahibidir. 2004 yılında Mehseti Gencevi Fahri Diploması, Araz ve Kızıl Kalem Medya Ödülüne layık görülmüş, 2009 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Fahri Diplomasını almıştır. 2010 yılında Cumhurbaşkanlığı'nın Özel Ödülüne layık görülmüş, aynı zamanda Türkiye'nin Eskişehir, Kayseri, Aydın şehirlerindeki Şairler Derneği'nin ödülleri almıştır.

F. Hacıyeva iyi bir araştırmacıdır. Defalarca Azerbaycan, Türkiye, Romanya ülkelerinde düzenlenen ilmi toplantılarda konuşmalar yapmış, Türkiye'nin edebiyat, sanat dergilerinde kitapları, şiirleri hakkında inceleme makaleler yayınlanmış, şiirleri "Çağrı" (Ankara), "Çingir" (Kayseri), "Kümbet" (Tokat), "Aydın Efesi" (Aydın), "Kumru" (Gaziantep) dergilerinde basılmıştır.

Feride Hacıyeva'nın bir oğlu, bir kızı ve dört torunu vardır

